

Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lag om ändring av lagen om finansiering av undervisnings- och kulturverksamhet och till lagar som har samband med den

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL

I denna proposition föreslås det att lagen om finansiering av undervisnings- och kulturverksamhet, den gällande lagen om statsandel för kommunal basservice och den nya lagen om statsandel för kommunal basservice samt lagen om utbildning som handleder för examensutbildning ändras. Propositionen hänför sig till regeringsprogrammets skrivningar om att höja läropliktsåldern till 18 år, öka handledningen samt utveckla de förberedande utbildningarna på andra stadiet och handledningen i övergångsskedet.

I propositionen föreslås det bestämmelser om finansiering av den utbildning som avses i lagen om utbildning som handleder för examensutbildning. Till utbildningen som handleder för examensutbildning överförs från och med den 1 augusti 2022 utbildningar i övergångsskedet enligt gällande lagstiftning, det vill säga påbyggnadsundervisning efter den grundläggande utbildningen, utbildning som förbereder för gymnasieutbildning och utbildning som handleder för yrkesutbildning. Det föreslås att utbildning som handleder för examensutbildning finansieras inom ramen för de nuvarande finansieringssystemen för de utbildningar i övergångsskedet som överförs till utbildningen som handleder för examensutbildning. Enligt propositionen är avsikten att i de olika finansieringssystemen förenhetliga nivån på finansieringen av handledande utbildning. I propositionen föreslås det också vissa preciseringar i de bestämmelser om rätten att ordna handledande utbildning som finns i lagen om utbildning som handleder för examensutbildning.

Propositionen hänför sig till budgetpropositionen för 2022 och avses bli behandlad i samband med den.

Den föreslagna lagen om ändring av lagen om finansiering av undervisnings- och kulturverksamhet, den föreslagna lagen om ändring av den gällande lagen om statsandel för kommunal basservice och den föreslagna lagen om ändring av lagen om utbildning som handleder för examensutbildning avses träda i kraft den 1 augusti 2022. Den föreslagna lagen om ändring av den nya lagen om statsandel för kommunal basservice avses träda i kraft den 1 januari 2023.

INNEHÅLL

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL.....	1
MOTIVERING	4
1 Bakgrund och beredning.....	4
1.1 Bakgrund.....	4
1.2 Beredning.....	4
2 Nuläge och bedömning av nuläget.....	5
2.1 Utbildning som handleder för examensutbildning.....	5
2.1.1 Utbildningens innehåll	5
2.1.2 Särskilt stöd och anknytande studiesociala förmåner	6
2.2 Ordnanade av Hux-utbildning.....	7
2.2.1 Nuvarande anordnare av utbildning i övergångsskedet	7
2.2.1.1 Kommuner och privata anordnare av grundläggande utbildning.....	7
2.2.1.2 Anordnare av gymnasieutbildning.....	8
2.2.1.3 Anordnare av yrkesutbildning.....	9
2.2.2 Tillstånd att ordna Hux-utbildning.....	10
2.3 De nuvarande finansieringssystemen för utbildningarna i övergångsskedet	12
2.3.1 Finansiering för påbyggnadsundervisning efter den grundläggande utbildningen ..	12
2.3.2 Finansiering för utbildning som förbereder för gymnasiet	13
2.3.3 Finansiering av utbildning som handleder för yrkesutbildning.....	16
3 Målsättning	17
4 Förslagen och deras konsekvenser.....	18
4.1 De viktigaste förslagen.....	18
4.1.1 Förenhetligande av finansieringsnivån.....	18
4.1.2 Förtydligande av bestämmelserna om ordnande av Hux-utbildning.....	19
4.2 De huvudsakliga konsekvenserna	19
4.2.1 Ekonomiska konsekvenser.....	19
4.2.1.1 Konsekvenser för statsfinanserna.....	19
4.2.1.2 Konsekvenser för kommunernas ekonomi.....	21
4.2.1.3 Konsekvenser för utbildningsanordnarnas ekonomiska ställning.....	23
4.2.2 Konsekvenser för myndigheternas verksamhet.....	29
4.2.2.1 Konsekvenser för utbildningsanordnarna.....	29
4.2.2.2 Konsekvenser för kommunerna	31
4.2.2.3 Konsekvenser för Utbildningsstyrelsen och undervisnings- och kulturministeriet	32
4.2.3 Övriga samhälleliga konsekvenser.....	33
4.2.3.1 Konsekvenser för de studerandes ställning och för barn.....	33
4.2.3.2 Konsekvenser för minoriteter.....	34
4.2.3.3 Konsekvenser för de grundläggande och mänskliga rättigheterna.....	36
4.2.3.4 Regionala konsekvenser.....	37
5 Alternativa handlingsvägar	37
5.1 Alternativa finansieringsmodeller	37
5.2 Alternativ som gäller rätten att ordna Hux-utbildning	39
6 Remissvar	40
6.1 Remissbehandlingen	40

6.2 Utlåtande av rådet för bedömning av lagstiftningen	41
7 Specialmotivering	41
7.1 Lagen om finansiering av undervisnings- och kulturverksamhet	41
7.2 Lagen om statsandel för kommunal basservice (den gamla lagen).....	47
7.3 Lagen om statsandel för kommunal basservice (den nya lagen).....	47
7.4 Lagen om utbildning som handleder för examensutbildning	48
8 Bestämmelser på lägre nivå än lag	51
8.1 Statsrådets förordning om finansiering av undervisnings- och kulturverksamhet	51
8.2 Undervisnings- och kulturministeriets förordning om beräkningsgrunderna för finansiering för yrkesutbildning	52
9 Ikraftträdande	52
10 Verkställighet och uppföljning	54
11 Förhållande till andra propositioner.....	57
12 Förhållande till grundlagen samt lagstiftningsordning	57
LAGFÖRSLAG	60
1. Lag om ändring av lagen om finansiering av undervisnings- och kulturverksamhet... 60	
2. Lag om ändring av 2 och 41 § i lagen om statsandel för kommunal basservice	67
3. Lag om ändring av lagen om statsandel för kommunal basservice.....	68
4. Lag om ändring av lagen om utbildning som handleder för examensutbildning	69
BILAGOR.....	71
PARALLELLTEXTER	71
1. Lag om ändring av lagen om finansiering av undervisnings- och kulturverksamhet.. 71	
2. Lag om ändring av 2 och 41 § i lagen om statsandel för kommunal basservice	84
3. Lag om ändring av lagen om statsandel för kommunal basservice.....	86
4. Lag om ändring av lagen om utbildning som handleder för examensutbildning	88
FÖRORDNINGSUTKAST	90
Statsrådets förordning om ändring av statsrådets förordning om finansiering av undervisnings- och kulturverksamhet	90
Undervisnings- och kulturministeriets förordning om ändring av 2 och 7 § i undervisnings- och kulturministeriets förordning om beräkningsgrunderna för finansiering för yrkesutbildning.....	93

MOTIVERING

1 Bakgrund och beredning

1.1 Bakgrund

Ett viktigt mål i regeringsprogrammet för statsminister Sanna Marins regering är att utbildnings- och kunskapsnivån höjs på alla utbildningsstadier, skillnaderna i lärande minskar och den utbildningsmässiga jämlikheten ökar. I regeringsprogrammets strategiska helhet Kunskapsplanens och innovationernas Finland anges som riktlinje att alla som går ut grundskolan slutför en utbildning på andra stadiet. I regeringsprogrammet har det skrivits in att läropliktsåldern höjs till 18 år. Enligt regeringsprogrammet ska de förberedande utbildningarna på andra stadiet och handledningen i övergångsskedet utvecklas som en del av läroplikten i syfte att underlätta övergången till utbildning på andra stadiet.

De lagändringar som gäller utvidgning av läroplikten stadfästes den 30 december 2020 och den nya läropliktslagen (1214/2020) trädde i kraft den 1 augusti 2021. Som ett inslag i utvidgningen av läroplikten har det också utfärdats en lag om utbildning som handleder för examensutbildning (1215/2020). Till utbildning som handleder för examensutbildning hänförs påbyggnadsundervisning efter den grundläggande utbildningen som det föreskrivs om i lagen om grundläggande utbildning (628/1998), i gymnasielagen (714/2018) föreskriven utbildning som ordnas för invandrare och personer med ett främmande språk som modersmål och som förbereder för gymnasieutbildning samt i lagen om yrkesutbildning (531/2017) föreskriven utbildning som handleder för yrkesutbildning. Ny utbildning som handleder för examensutbildning ordnas från och med den 1 augusti 2022.

I samband med de lagändringar som gäller utvidgning av läroplikten infördes i lagen om grundläggande utbildning, gymnasielagen och lagen om yrkesutbildning lagändringar som gällde utbildning som handleder för examensutbildning. Sådana författningsändringar som gäller finansiering av handledande utbildning ingick emellertid inte i regeringens proposition om utvidgning av läroplikten, eftersom det ansågs vara motiverat att vid fastställandet av finansieringsnivån använda kostnadsuppgifter och andra uppgifter som är så aktuella som möjligt. I regeringens proposition om utvidgning av läroplikten (RP 173/2020 rd, s. 90) konstaterades att finansieringen för utbildning som handleder för examensutbildning genomförs genom tre separata finansieringssystem, det vill säga de nuvarande finansieringssystemen för påbyggnadsundervisningen efter den grundläggande utbildningen, gymnasieutbildningen och yrkesutbildningen, och att avsikten är att förenhetliga finansieringsnivån för den handledande utbildningen inom dessa tre olika system.

1.2 Beredning

Propositionen har beretts vid undervisnings- och kulturministeriet. Under beredningen har propositionen behandlats i projektgruppen för utvidgning av läroplikten och i motsvarande uppföljningsgrupp.

Yttranden om utkastet till proposition begärdes hos de centrala intressentgrupperna. Propositionsutkastet var på remiss mellan den 11 maj och den 15 juni 2021. Yttrandena och ett sammandrag av dem finns på projektsidorna för regeringens proposition.

Regeringspropositionen har behandlats i delegationen för kommunal ekonomi och kommunalförvaltning.

Regeringspropositionen har bedömts av rådet för bedömning av lagstiftningen. Rådet gav ett utlåtande om propositionen den 27 augusti 2021. Rådets utlåtande i ärendet finns att läsa på adressen:

<https://vnk.fi/documents/10616/64206556/Utl%C3%A5tande+av+r%C3%A5det+f%C3%B6r+bed%C3%B6mning+av+lagstiftningen+om+%C3%A4ndring+av+lagen+om+finansiering+av+undervisnings-+och+kultur-verksamhet.pdf/2167b99e-e888-ba6c-69e1-f4afe5abe10f/Utl%C3%A5tande+av+r%C3%A5det+f%C3%B6r+bed%C3%B6mning+av+lagstiftningen+om+%C3%A4ndring+av+lagen+om+finansiering+av+undervisnings-+och+kultur-verksamhet.pdf?version=1.0&t=1630655426552&download=true>

Beredningsmaterialet för regeringens proposition finns i den offentliga tjänsten på adressen <https://minedu.fi/sv/projekt?tunnus=OKM007:00/2021>

2 Nuläge och bedömning av nuläget

2.1 Utbildning som handleder för examensutbildning

2.1.1 Utbildningens innehåll

Utbildning som handleder för examensutbildning (nedan även *Hux-utbildning*) är en ny utbildningshelhet som ger den studerande färdigheter att söka till gymnasieutbildning eller yrkesinriktad examensutbildning, orienterar den studerande i utarbetandet av en plan för fortsatta studier och arbetsliv och stärker den studerandes förutsättningar att slutföra gymnasieutbildningens lärokurs och avlägga studentexamen efter den eller att avlägga yrkesinriktad examen. Hux-utbildningen förenar de nuvarande utbildningarna i övergångsskedet mellan den grundläggande utbildningen och andra stadiet: påbyggnadsundervisning efter den grundläggande utbildningen, utbildning som förbereder för gymnasieutbildning och utbildning som handleder för yrkesutbildning. Lagstiftningen om Hux-utbildning trädde i kraft den 1 augusti 2021 och den nya utbildningen ordnas från och med den 1 augusti 2022.

Enligt 11 § i lagen om utbildning som handleder för examensutbildning (nedan även *Hux-lagen*) är omfattningen av den utbildning som handleder för examensutbildning 38 veckor och tiden för genomförande av den är högst ett år. Utbildningsanordnaren kan bevilja den studerande extra tid för slutförande av studierna på grund av sjukdom, skada eller av någon annan särskild orsak. En utbildning som handleder för examensutbildning består av utbildningsdelar. Enligt 12 § i Hux-lagen bestämmer Utbildningsstyrelsen utbildningsgrunderna, där det anges målen för utbildningsdelarna, utbildningsdelarnas centrala innehåll och bedömningen av dem samt de uppgifter som ska antecknas i den personliga studieplanen. Utbildningsgrunderna ska utarbetas så att den studerande under den handledande utbildningen har möjlighet att genomföra studier som hör till gymnasiets lärokurs och avlägga delar av yrkesinriktade grundexamina och delområden som ingår i examensdelarna, höja vitsorden i avgångsbetyget för den grundläggande utbildningen och stärka sina kunskaper i finska eller svenska.

Enligt 13 § i Hux-lagen avlägger den studerande utifrån de utbildningsdelar som ingår i utbildningsgrunderna en helhet som motsvarar den studerandes individuella mål och kunskapsbehov. Utbildningsanordnaren ansvarar för att den studerande har möjlighet till individuella val. Utbildningsanordnaren ska vid behov i samarbete med andra aktörer erbjuda den studerande möjlighet att genomföra de delar som ingår i utbildningsgrunderna. Utbildningen ska ordnas så att den studerande kan söka till examensinriktad utbildning under den handledande utbildningen, om han eller hon har uppnått tillräckliga färdigheter för övergången till examensinriktad utbildning.

2.1.2 Särskilt stöd och anknytande studiesociala förmåner

Enligt 21 § 1 mom. i Hux-lagen har en studerande rätt till särskilt stöd om han eller hon på grund av inlärningssvårigheter, skada, funktionsnedsättning eller sjukdom eller av någon annan orsak behöver långvarigt eller regelbundet särskilt stöd i sitt lärande och sina studier för att nå målen i utbildningsgrunderna. Med särskilt stöd avses planerligt pedagogiskt stöd enligt den studerandes mål och färdigheter samt särskilda undervisnings- och studiearrangemang. Målet för särskilt stöd är att den studerande ska nå det kunnande som ingår i utbildningsgrunderna.

Bestämmelser om studiesociala förmåner för studerande som får särskilt stöd finns i 23 § i Hux-lagen. Enligt gällande lagstiftning finns det skillnader mellan de olika utbildningsformerna när det gäller huruvida utbildningsanordnaren står för de särskilda hjälpmedel samt de biträdes-, transport- och tolkningstjänster som den studerande behöver eller tjänsterna ordnas med stöd av annan lagstiftning. Tjänster som ordnas med stöd av annan lagstiftning är sekundära i förhållande till utbildningsanordnarens skyldighet att ordna motsvarande tjänster. En utgångspunkt i Hux-lagen är att rätten för studerande som får särskilt stöd att få studiesociala förmåner bestäms med stöd av lagstiftningen om den utbildningsform i samband med vilken tillstånd att ordna utbildning har beviljats och Hux-utbildningen ordnas. Denna kutym har ansetts vara motiverad för att utbildningsanordnaren inte ska behöva ta i bruk nya förfaranden vad beträffar studerande inom Hux-utbildning; dessa utgör endast en liten grupp bland anordnarens sammanlagda antal studerande och även inom den gruppen behöver bara en liten del tjänsterna i fråga.

Om Hux-utbildning ordnas av en anordnare av grundläggande utbildning, har den studerande rätt till sådana studiesociala förmåner för handikappade elever och andra elever i behov av särskilt stöd som det föreskrivs om i 31 § 1 mom. i lagen om grundläggande utbildning. Enligt 31 § 1 mom. i lagen om grundläggande utbildning har handikappade elever och andra elever i behov av särskilt stöd dessutom rätt att avgiftsfritt få sådana tolknings- och biträdestjänster, övriga undervisningstjänster och särskilda hjälpmedel vilka är en förutsättning för att de ska kunna delta i undervisningen. Om Hux-utbildning ordnas av en anordnare av yrkesutbildning, har den studerande rätt att få de studiesociala förmåner för studerande som får särskilt stöd som det föreskrivs om i 101 § i lagen om yrkesutbildning. Enligt 101 § i lagen om yrkesutbildning har studerande som får särskilt stöd rätt till sådana assistenttjänster och särskilda hjälpmedel som är en förutsättning för deras studier. Gymnasielagen innehåller inte bestämmelser om rätten för studerande att få motsvarande studiesociala förmåner. I lagen om service och stöd på grund av handikapp (380/1987) föreskrivs det om rätten till kommunalt finansierad assistentservice och färdtjänst. Bestämmelser om tolkningstjänst som Folkpensionsanstalten finansierar finns i lagen om tolkningstjänst för handikappade personer (133/2010).

Hux-utbildning kan ordnas också för studerande som har rätt till krävande särskilt stöd. Enligt 3 § 3 mom. i Hux-lagen förutsätter ordnande av utbildning för studerande som har rätt till krävande särskilt stöd att det i tillståndet att ordna utbildning bestäms om skyldigheten enligt 27 § 2 mom. i lagen om yrkesutbildning för anordnaren att ordna utbildning för studerande som har rätt till krävande särskilt stöd. I praktiken kommer Hux-utbildning för studerande som har rätt

till krävande särskilt stöd att ordnas av de specialyrkesläroanstalter och andra anordnare av yrkesutbildning som ordnar yrkesutbildning för studerande som har rätt till krävande särskilt stöd. I 21 § 3 mom. i Hux-lagen föreskrivs att bestämmelserna i lagen om yrkesutbildning tillämpas på en studerandes rätt till krävande särskilt stöd. Grunderna för krävande särskilt stöd och de studiesociala förmånerna i samband med stödet bestäms alltså på motsvarande grunder som när krävande särskilt stöd ordnas för studerande som deltar i yrkesinriktad examensutbildning.

2.2 Ordnande av Hux-utbildning

2.2.1 Nuvarande anordnare av utbildning i övergångsskedet

2.2.1.1 Kommuner och privata anordnare av grundläggande utbildning

Bestämmelserna om påbyggnadsundervisning efter den grundläggande utbildningen finns nu för tiden i lagen om grundläggande utbildning. Enligt 3 § 2 mom. i förordningen om grundläggande utbildning (852/1998) kan till påbyggnadsundervisningen antas en ung elev som har fått avgångsbetyg från den grundläggande utbildningen samma eller föregående år. Anordnande av påbyggnadsundervisning efter den grundläggande utbildningen är en uppgift som är frivillig för kommunerna. Enligt 7 § i lagen om grundläggande utbildning kan tillstånd att ordna påbyggnadsundervisning beviljas också en registrerad sammanslutning eller stiftelse, alltså en privat anordnare av grundläggande utbildning.

Enligt Utbildningsstyrelsens rapport om antalet studerande var antalet studerande inom påbyggnadsundervisningen 1 028 den 20 september 2020. Av dem deltog 154 i påbyggnadsundervisning som privata anordnare ordnade, medan 852 deltog i påbyggnadsundervisning som kommuner eller samkommuner ordnade och 22 deltog i påbyggnadsundervisning som statliga läroanstalter ordnade. Samma datum fanns det 16 privata anordnare av påbyggnadsundervisning, 32 kommunala anordnare av påbyggnadsundervisning och 3 statliga läroanstalter som var anordnare av påbyggnadsundervisning. År 2019 deltog sammanlagt 882 elever i finskspråkig påbyggnadsundervisning och sammanlagt 84 elever i svenskspråkig påbyggnadsundervisning (Vipunen, uppgifterna per 20.9.2019). År 2019 deltog i påbyggnadsundervisning sammanlagt 66 studerande som fått ett i lagen om grundläggande utbildning avsett beslut om särskilt stöd.

De bestämmelser i lagen om grundläggande utbildning som gäller påbyggnadsundervisning efter den grundläggande utbildningen upphävdes den 1 augusti 2021. Med stöd av en övergångsbestämmelse i en lag om ändring av lagen om grundläggande utbildning (1216/2020) får påbyggnadsundervisning efter den grundläggande utbildningen enligt de bestämmelser som gällde vid ikraftträdandet av lagen ordnas till och med den 31 juli 2022, och då tillämpas de bestämmelser som gällde vid ikraftträdandet av lagen. Efter den tidpunkten ordnas påbyggnadsundervisning efter den grundläggande utbildningen inte längre, den ersätts med Hux-utbildning.

Enligt 3 § 2 mom. i Hux-lagen får kommunen ordna Hux-utbildning utan tillstånd att ordna utbildning. En privat anordnare av grundläggande utbildning ska däremot ansöka hos undervisnings- och kulturministeriet om tillstånd att ordna Hux-utbildning. I 28 § 1 mom. i Hux-lagen finns dock en övergångsbestämmelse som gäller privata anordnare av grundläggande utbildning och enligt vilken en anordnare med stöd av ett sådant tillstånd att ordna påbyggnadsundervisning som beviljats den får ordna Hux-utbildning till och med den 31 juli 2025. Ordnandet av

påbyggnadsundervisning efter den grundläggande utbildningen som avses i lagen om grundläggande utbildning upphör alltså den 1 augusti 2022, men med stöd av övergångsbestämmelsen får privata anordnare av grundläggande utbildning som har tillstånd att ordna påbyggnadsundervisning ordna ny Hux-utbildning till och med den 31 juli 2025 utan att ansöka om ett nytt tillstånd att ordna utbildning.

2.2.1.2 Anordnare av gymnasieutbildning

I gymnasielagen föreskrivs det om utbildning som ordnas för invandrare och personer med ett främmande språk som modersmål och som förbereder för gymnasieutbildning (nedan även *Luva-utbildning*). Syftet med Luva-utbildningen är att ge de studerande språkliga och andra behövliga färdigheter för övergången till gymnasieutbildning. En av förutsättningarna för antagning som studerande till utbildningen är att sökanden är en sådan invandrare som avses i lagen om främjande av integration (1386/2010) eller hans eller hennes modersmål är något annat än finska, svenska eller samiska enligt det befolkningsdatasystem som avses i lagen om befolkningsdatasystemet och de certifikattjänster som tillhandahålls av Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata (661/2009), att sökanden inte har tillräckliga språkliga färdigheter att klara av gymnasiestudierna på finska eller svenska och att sökanden har som mål att avlägga gymnasieutbildningens lärokurs efter den förberedande utbildningen. En anordnare av gymnasieutbildning kan ordna Luva-utbildning direkt med stöd av ett tillstånd att ordna gymnasieutbildning utan att ha ett separat tillstånd att ordna förberedande utbildning.

Årligen har drygt 100 studerande påbörjat förberedande utbildning: år 2018 var antalet studerande som påbörjade utbildningen 124, år 2019 var antalet 113 och år 2020 var antalet 138. Lärokursen för Luva-utbildning omfattar 50 studiepoäng, men mängden undervisning per studiepoäng är inte densamma i utbildning för unga som i utbildning för vuxna. Enligt en kalkyl över priserna per enhet i samband med statsandelen för år 2021 (uppgifter per 20.9.2020) deltog 108 studerande i förberedande utbildning för unga medan 64 studerande deltog i förberedande utbildning för vuxna. Luva-utbildning ordnades av sammanlagt 11 anordnare av gymnasieutbildning.

Bestämmelserna om Luva-utbildning i gymnasielagen upphävs den 1 augusti 2022. Vid den tidpunkten upphör den i gymnasielagen avsedda utbildning som ordnas för invandrare och personer med ett främmande språk som modersmål och som förbereder för gymnasieutbildning, och den ersätts av Hux-utbildning. Ordandet av Hux-utbildning förutsätter att en anordnare av gymnasieutbildning ansöker hos undervisnings- och kulturministeriet om tillstånd att ordna Hux-utbildning.

I 28 § 2 mom. i Hux-lagen finns emellertid en övergångsbestämmelse enligt vilken en anordnare av gymnasieutbildning får ordna i gymnasielagen avsedd utbildning som förbereder för gymnasieutbildning till och med den 31 juli 2023 i enlighet med de bestämmelser som gällde vid ikraftträdandet av lagen och de föreskrifter som meddelats med stöd av dem, om anordnaren med stöd av de bestämmelser som gällde vid ikraftträdandet av lagen har ordnat utbildning som förbereder för gymnasieutbildning men inte den 1 augusti 2022 har tillstånd att ordna utbildning som handleder för examensutbildning. Anordnaren kan efter den 31 juli 2022 dock inte anta nya studerande till den ovan avsedda utbildningen. Övergångsbestämmelsen möjliggör att sådana utbildningsanordnare som inte ansöker om tillstånd att ordna ny Hux-utbildning ändå till och med den 31 juli 2022 kan anta nya studerande till Luva-utbildning och att de studerande kan slutföra studier som de har påbörjat.

2.2.1.3 Anordnare av yrkesutbildning

Utbildning som handleder för yrkesutbildning (nedan även *Valma-utbildning*) föreskrivs det om i lagen om yrkesutbildning. Målet för Valma-utbildningen är att ge de studerande färdigheter för att söka sig till examensutbildning och stärka de studerandes förutsättningar att avlägga en yrkesinriktad examen. En förutsättning för antagning som studerande till Valma-utbildningen är att sökanden inte tidigare har avlagt någon examen eller genomgått utbildning i övergångsskedet, om det inte trots detta av särskilda skäl är motiverat att personen genomför handledande utbildning för att förvärva färdigheter för fortsatta studier och att sökanden har som mål att efter den handledande utbildningen söka till yrkesinriktad examensutbildning.

Beslut om rätten att ordna Valma-utbildning fattas i tillståndet att ordna yrkesutbildning (anordnatillståndet, enligt terminologin i lagen om yrkesutbildning). Rätt att ordna Valma-utbildning har för närvarande 51 utbildningsanordnare med tillstånd att ordna yrkesutbildning och fem av tillstånden har beviljats för ordnande av svenskspråkig utbildning. Av de svenskspråkiga Valma-anordnarna ordnar tre endast svenskspråkig utbildning, de två återstående är tvåspråkiga (finska och svenska) utbildningsanordnare.

I tillståndet att ordna yrkesutbildning beslutas utbildningsanordnarens minimiantal studerandeår och i ett årligt prestationsbeslut avgörs det målinriktade antalet studerandeår för utbildningsanordnaren under finansåret. Minimiantalet studerande som anges i tillståndet att ordna utbildning korrelerar med minimibeloppet för den årligen beviljade finansieringen, som i samband med prestationsbeslut och tilläggsprestationsbeslut kan höjas genom att det beslutas om ett målinriktat antal studerandeår som är högre än minimiantalet. Utbildningsanordnaren beviljas basfinansiering i överensstämmelse med det målinriktade antal studerandeår som beslutats för finansåret genom att det målinriktade antalet studerandeår multipliceras med en profilkoefficient som beräknats specifikt för varje anordnare. I prestationsbeslut avgörs antalet studerandeår inom Valma-utbildningen inte separat, utan en anordnare av yrkesutbildning kan inom ramen för det i prestationsbeslutet avgjorda målinriktade antalet studerandeår ordna Valma-utbildning flexibelt, efter rådande behov. Detta möjliggör också att den studerande smidigt går över från Valma-utbildning till examensinriktad utbildning eller vice versa vid behov.

Minimiantalet studerandeår för de utbildningsanordnare som fått tillstånd att ordna Valma-utbildning är sammanlagt 140 571, och i 2021 års egentliga prestationsbeslut angavs det sammanlagda målinriktade antalet studerandeår vara 159 017. År 2019 var det faktiska antalet studerandeår inom Valma-utbildning 3 461,27 och år 2020 var det 3 520,77 (uppgift ur informationsresursen Koski 9.3.2021). Antalet studerande i Valma-utbildning uttryckt som ett medelvärde av de dagliga antalen studerande vilket beaktar den kontinuerliga omsättningen och alltså utgör nettoantalet studerande var 3 618 år 2019 (av vilka 2 019 var under 20 år) och 3 654 år 2020 (av vilka 2 259 var under 20 år). Det sammanlagda antalet studerande (genomströmningen) var 9 885 studerande år 2019 och 9 678 studerande år 2020.

År 2019 deltog i Valma-utbildning 1 614 studerande med ett annat modersmål än finska, svenska eller samiska och år 2020 var antalet 1 485 (nettoantalet studerande). Nettoantalet studerande som år 2019 deltog i de helt svenskspråkiga anordnarnas Valma-utbildning var 54, och år 2020 var det 57. Information om antalet studerande i sådan svenskspråkig Valma-utbildning som de tvåspråkiga utbildningsanordnarna ordnar står inte att få. (Uppgifterna om antalet studerande, informationsresursen Koski 4.5.2021).

Valma-utbildning kan påbörjas flexibelt när som helst under året. De studerande som påbörjade utbildningen år 2020 inledde studierna under följande månader:

Nya som påbörjade Valma år 2020		
	Alla	Under 20 år
januari	861	363
februari	255	111
mars	183	84
april	99	15
maj	57	9
juni	36	9
juli	färre än 5	färre än 5
augusti	2 799	1 794
september	543	315
oktober	447	249
november	315	177
december	114	57

Studering som deltar i Valma-utbildning har rätt till särskilt stöd enligt 64 § i lagen om yrkesutbildning och krävande särskilt stöd enligt 65 § i den lagen. Nettoantalet studerande som fått särskilt stöd var 522 år 2019 och 561 år 2020, medan nettoantalet studerande som fått krävande särskilt stöd var 657 år 2019 och 729 år 2020. Av samtliga studerande hade alltså cirka 15 procent rätt till särskilt stöd, och cirka 20 procent hade rätt till krävande särskilt stöd.

Bestämmelserna om Valma-utbildning i lagen om yrkesutbildning upphävs den 1 augusti 2022. Då upphör ordnandet av Valma-utbildning, och Valma-utbildningen ersätts av Hux-utbildning. I 28 § 3 mom. i lagen om utbildning som handleder för examensutbildning finns en övergångsbestämmelse enligt vilken en utbildningsanordnare får ordna Hux-utbildning direkt med stöd av ett beviljat tillstånd att ordna Valma-utbildning. Anordnare av Valma-utbildning behöver alltså inte separat ansöka om tillstånd att ordna ny Hux-utbildning, i stället får de med stöd av övergångsbestämmelsen gå över till att ordna ny Hux-utbildning. Om en Valma-anordnare inte vill ordna Hux-utbildning, ska den ansöka hos undervisnings- och kulturministeriet om att dess tillstånd att ordna utbildning ändras så att tillståndet återkallas för Valma-utbildningens del.

2.2.2 Tillstånd att ordna Hux-utbildning

Utgångspunkten för ordnande av Hux-utbildning är ett av undervisnings- och kulturministeriet beviljat tillstånd att ordna utbildning. Enligt 4 § i Hux-lagen kan tillstånd att ordna utbildning på ansökan beviljas en i gymnasielagen avsedd anordnare av gymnasieutbildning, en i lagen om yrkesutbildning avsedd anordnare av yrkesutbildning samt en registrerad sammanslutning eller stiftelse som med stöd av 7 § i lagen om grundläggande utbildning har beviljats tillstånd att ordna grundläggande utbildning. Hux-utbildning kan genom beslut av undervisnings- och kulturministeriet ordnas också vid en statlig läroanstalt. Registrerade sammanslutningar och stiftelser kan vara privata anordnare av grundläggande utbildning. Kommuner, samkommuner, registrerade bolag och stiftelser kan vara anordnare av gymnasieutbildning och yrkesutbildning. Dessa aktörer kan alltså på ansökan beviljas tillstånd att ordna Hux-utbildning. Dessutom får i enlighet med de ovan refererade övergångsbestämmelserna i 28 § i Hux-lagen privata anordnare

av grundläggande utbildning som har tillstånd att ordna påbyggnadsundervisning och anordnare av Valma-utbildning ordna Hux-utbildning med stöd av tidigare beviljade tillstånd att ordna utbildning.

Dessutom föreskrivs i 3 § 2 mom. i Hux-lagen att kommuner får ordna Hux-utbildning utan tillstånd att ordna utbildning. I regeringens proposition om utvidgning av läroplikten och om Hux-utbildning konstaterades det att kommunen ska kunna ordna handledande utbildning frivilligt till exempel om det inte finns någon aktör med tillstånd att ordna handledande utbildning som har en läroanstalt på kommunens område och det finns behov av att ordna handledande utbildning på området. Målet är att tillstånden att ordna handledande utbildning för anordnare av yrkesutbildning, anordnare av gymnasieutbildning och privata anordnare av grundläggande utbildning ska bilda ett omfattande nätverk av handledande utbildning, som tryggar regional tillgång till handledande utbildning och utbildningens tillgänglighet. Kommunerna kan komplettera detta genom tillstånd att ordna utbildning skapade nätverk genom att ordna handledande utbildning frivilligt. I motiven till regeringens proposition konstaterades också att kommunens frivilliga rätt att ordna utbildning inte tillämpas på samkommuner. Samkommuner som fungerar som anordnare av gymnasieutbildning eller yrkesutbildning ska kunna ansöka om tillstånd att ordna handledande utbildning. (RP 173/2020 rd, s. 195—196).

Enligt 4 § 1 mom. i Hux-lagen är den som anordnar Hux-utbildning skyldig att ordna utbildning i enlighet med utbildningsbehovet och inom det verksamhetsområde som bestäms i tillståndet att ordna utbildning. Ordnandet av Hux-utbildning anknyter också till anvisandet av studieplats, vilket det föreskrivs om i läropliktslagen. Om en läropliktig inte frivilligt söker till utbildning efter den grundläggande utbildningen eller inte får en studieplats, har boendekommunen enligt 15 § 1 mom. i läropliktslagen till uppgift att anvisa den läropliktige en studieplats i utbildning som handleder för examensutbildning eller utbildning som handleder för arbete och ett självständigt liv. En utbildningsanordnare som har beviljats tillstånd att ordna utbildning som avses ovan ska anta som studerande en läropliktig som anvisats utbildningsanordnaren. En studieplats kan också anvisas i utbildning som handleder för examensutbildning och som ordnas av boendekommunen.

Vid verkställigheten har framkommit oklarheter kring tolkningen av i vilka situationer en kommun som ordnar yrkesutbildning eller gymnasieutbildning ska ansöka om tillstånd att ordna Hux-utbildning. Dessutom har det rått oklarhet kring om kommunen får ordna Hux-utbildning också frivilligt fastän den har beviljats tillstånd att ordna Hux-utbildning eller fastän den skulle kunna ordna Hux-utbildning på basis av ett Valma-tillstånd med stöd av en övergångsbestämelse.

Enligt 4 § 1 mom. i Hux-lagen kan tillstånd att ordna Hux-utbildning beviljas en anordnare av gymnasieutbildning, en anordnare av yrkesutbildning och en privat anordnare av grundläggande utbildning. Avsikten är att tillstånd att ordna Hux-utbildning alltid ska beviljas i samband med ett ovan avsett huvudsakligt tillstånd att ordna utbildning och att ett tillstånd att ordna Hux-utbildning inte i någon som helst situation kan vara anordnarens enda tillstånd att ordna utbildning. Enligt 5 § 1 mom. i Hux-lagen bestäms det i tillståndet att ordna utbildning i samband med vilken utbildningsform tillståndet för handledande utbildning beviljas, om utbildningsanordnaren har flera tillstånd att ordna i 4 § 1 mom. avsedd utbildning. Vid verkställigheten har det framkommit oklarheter kring tolkningen av huruvida en sådan utbildningsanordnare som har flera tillstånd att ordna utbildning, till exempel tillstånd att ordna gymnasieutbildning och tillstånd att ordna yrkesutbildning, får ansöka om tillstånd att ordna Hux-utbildning i samband med båda dessa tillstånd.

Enligt 5 § 2 mom. i Hux-lagen kan det i tillståndet att ordna utbildning bestämmas om antalet studerande inom den utbildning som handleder för examensutbildning eller antalet studerandeår. Enligt 5 § 3 mom. ska en anordnare vid ordnandet av utbildning som handleder för examensutbildning iakttä vad som i tillståndet att ordna grundläggande utbildning, gymnasieutbildning eller yrkesutbildning bestäms om undervisningsspråket och verksamhetsområdet, om inte något annat bestäms i tillståndet att ordna utbildning som handleder för examensutbildning. Avsikten har varit att Hux-utbildningen i så stor utsträckning som möjligt ska ordnas i enlighet med de villkor som anges i tillståndet att ordna den huvudsakliga utbildningsformen. På grund av bestämmelsens ordalydelse är det dock oklart huruvida det också gäller att iakttä villkoren angående form för ordnande av utbildning i det huvudsakliga tillståndet att ordna utbildning, exempelvis villkoren för ordnande av utbildning vid en internatskola, eller andra eventuella villkor i tillståndet att ordna utbildning. Tolkningsoklarheter har framkommit också vad beträffar huruvida ärenden som det bestäms om i tillståndet att ordna utbildning samt bestämmelserna om ändring och återkallande av ett tillstånd att ordna utbildning ska tillämpas också på Hux-utbildning som ordnas med stöd av övergångsbestämmelserna.

De ovan konstaterade tolkningsoklarheterna har framkommit i samband med beredningen av ändringar i författningarna om finansieringssystemet och beredningen inför inledandet av ansökan om tillstånd att ordna utbildning. För att de ovannämnda tolkningsoklarheterna ska elimineras behöver vissa bestämmelser i lagen om utbildning som handleder för examensutbildning preciseras.

Avsikten är att genom tillstånd att ordna utbildning säkerställa regional tillgång till handledande utbildning och utbildningens tillgänglighet genom att skapa ett tillräckligt omfattande nätverk av anordnare av handledande utbildning. Enligt 4 § 3 mom. i Hux-lagen ska undervisnings- och kulturministeriet i samband med beslut om beviljande av tillstånd säkerställa en tillräcklig nationell och regional tillgång till utbildning som handleder för examensutbildning. Detta kommer att säkerställas genom att Hux-utbildningens regionala täckning bedöms hösten 2021 i samband med ansökningsomgången för tillstånd att ordna utbildning och genom att ett tillräckligt antal nya tillstånd att ordna Hux-utbildning beviljas utifrån det regionala behovet. Tillstånd att ordna Hux-utbildning kunde sökas mellan den 2 juni och den 31 augusti 2021. Under ansökningstiden kom sammanlagt 18 ansökningar in, av dem två från privata anordnare av grundläggande utbildning, tolv från anordnare av gymnasieutbildning och fyra från anordnare av yrkesutbildning. Ministeriet behandlar ansökningarna och fattar beslut om nya tillstånd att ordna utbildning före utgången av år 2021. Utöver nya sökande kommer de nuvarande Valma-anordnarna (för tillfället 51 till antalet) att ordna Hux-utbildning, och med stöd av en övergångsbestämmelse kommer de nuvarande privata anordnarna av grundläggande utbildning (för tillfället 16 till antalet) att ordna Hux-utbildning. Eventuellt kommer också kommuner som inte har tillstånd att ordna utbildning att ordna utbildning på frivillig basis.

2.3 De nuvarande finansieringssystemen för utbildningarna i övergångsskedet

2.3.1 Finansiering för påbyggnadsundervisning efter den grundläggande utbildningen

Bestämmelser om finansieringen för påbyggnadsundervisning efter den grundläggande utbildningen finns i lagen om finansiering av undervisnings- och kulturverksamhet (1705/2009), nedan även *finansieringslagen*. Enligt 5 § i finansieringslagen bestäms finansieringen för påbyggnadsundervisning på basis av antalet elever och det per elev bestämda priset per enhet.

I 29 § i finansieringslagen föreskrivs det om hur priset per enhet för påbyggnadsundervisning bestäms. Enligt bestämmelsen fås priset per enhet för påbyggnadsundervisning genom att man från den grunddel av hemkommunsersättningen som finansministeriet bestämt i enlighet med

38 § i lagen om statsandel för kommunal basservice (1704/2009) drar av 320,77 euro och multiplicerar skillnaden med 1,26. Finansministeriet fastställer årligen hemkommunsersättningens grunddel. Utöver priset per enhet för påbyggnadsundervisning får utbildningsanordnaren en tilläggsfinansiering för de elever som omfattades av den förlängda läroplikten när de slutförde den grundläggande utbildningens lärokurs. Koefficienten för tilläggsfinansieringen för förlängd läroplikt är 4,76 i fråga om elever med mycket svår utvecklingsstörning och 2,97 i fråga om andra elever med utvecklingsstörning. Beloppet av tilläggsfinansiering för förlängd läroplikt får man genom att från hemkommunsersättningens grunddel dra av 320,77 euro och multiplicera skillnaden med ovannämnda koefficienter. På statistikdagen i september 2020 omfattades sammanlagt 29 elever som deltog i påbyggnadsundervisning efter den grundläggande utbildningen av rätten till tilläggsfinansiering för förlängd läroplikt.

Den studerandes rätt till särskilt stöd används inte som grund för att höja finansieringen i systemet för finansiering av påbyggnadsundervisningen efter den grundläggande utbildningen, utan behovet av särskilt stöd beaktas som en faktor som höjer finansieringen i genomsnitt. Enligt uppgifter per statistikdagen 2019 deltog i påbyggnadsundervisning efter den grundläggande utbildningen sammanlagt 66 elever som fått ett beslut om särskilt stöd. Av dessa elever hade omkring hälften omfattats av förlängd läroplikt, varvid förhöjning för förlängd läroplikt betalades för dem inom påbyggnadsundervisningen.

I enlighet med 48 a § 1 mom. i finansieringslagen beräknas finansieringen för påbyggnadsundervisning för finansåret enligt elevantalet den 20 september det år som föregår finansåret. Finansieringen beviljas alltså genom att det bestämda priset per enhet för påbyggnadsundervisning multipliceras med antalet studerande på statistikdagen i september det år som föregår finansåret. Den finansiering som beviljas är slutlig, den justeras inte utifrån det faktiska elevantalet. Enligt 48 a § 2 mom. i finansieringslagen beräknas finansieringen enligt det uppskattade antalet elever när verksamheten inleds. Skillnaden mellan det faktiska och det uppskattade antalet elever beaktas vid finansieringen av det år som följer på året efter det berörda finansåret. Enligt vedertagen tillämpningspraxis har 48 a § 2 mom. i finansieringslagen inte tillämpats på kommunala anordnare av grundläggande utbildning och därmed inte heller på påbyggnadsundervisning som kommuner har ordnat.

Undervisnings- och kulturministeriet fastställer årligen priset per enhet för påbyggnadsundervisning efter den grundläggande utbildningen. År 2021 är priset per enhet 8 641,88 euro och för privata utbildningsanordnare 8 968,54 euro (vari ingår en tidsbegränsad höjning som baserar sig på konkurrenskraftsavtalet). Priset per enhet för påbyggnadsundervisning justeras inte på basis av den faktiska kostnadsnivån. Justeringen frångicks vid ingången av år 2017. Däremot justerar finansministeriet hemkommunsersättningens grunddel årligen. Enligt insamlingen av kostnadsuppgifter för år 2019 var kostnaden för påbyggnadsundervisning efter den grundläggande utbildningen 9 802 euro per studerande. De lönerelaterade kostnaderna (för undervisningspersonal och annan personal) var 6 896 euro per studerande. År 2021 har sammanlagt cirka 8,7 miljoner euro beviljats i finansiering för påbyggnadsundervisning.

2.3.2 Finansiering för utbildning som förbereder för gymnasiet

I lagen om finansiering av undervisnings- och kulturverksamhet föreskrivs det också om finansieringen för utbildning som förbereder för gymnasieutbildning. Enligt 5 § i finansieringslagen bestäms finansieringen för gymnasier på basis av antalet studerande samt de per studerande bestämda priserna per enhet. Enligt 23 § 1 mom. i finansieringslagen utfärdas genom förordning av statsrådet årligen bestämmelser om de genomsnittliga priser per enhet för gymnasieutbild-

ning som läggs till grund för finansieringen för det följande finansåret. Undervisnings- och kulturministeriet bestämmer genom ett beslut som meddelas varje höst priserna per enhet för varje anordnare i enlighet med de grunder som föreskrivs i finansieringslagen.

Enligt 24 § 1 mom. i finansieringslagen beräknas priserna per enhet för studerande vid gymnasier på basis av de riksomfattande totalkostnaderna för gymnasieutbildning. Vid beräkning av priserna per enhet viktas antalet studerande som deltar i utbildning som förbereder för gymnasieutbildning med koefficienten 1,21. Enligt en bestämmelse som trädde i kraft den 1 augusti 2021 viktas antalet studerande som studerar i gymnasieutbildning för vuxna eller utbildning som förbereder för gymnasieutbildning med koefficienten 0,615, med undantag av studerande som får utbildning vid en internatskola. Den ovannämnda vikt-koefficienten för vuxenstuderande tillämpas första gången vid beviljandet av finansiering för finansåret 2027, och på finansieringen för tidigare finansår tillämpas de vikt-koefficienter för övergångsperioden som föreskrivs i en övergångsbestämmelse i lag 1220/2020. Den lägre koefficienten för vuxenstuderande grundar sig på att antalet undervisningstimmar är mindre i gymnasieutbildningen för vuxna och i sådan utbildning för vuxna som förbereder för gymnasieutbildning.

Enligt 24 § 3 mom. i finansieringslagen bestäms priserna per enhet för anordnare av gymnasieutbildning i fråga om studerande i utbildning som förbereder för gymnasieutbildning genom en gradering av det genomsnittliga priset per enhet för gymnasieutbildning, alltså genom att det genomsnittliga priset per enhet multipliceras med en vikt-koefficient som bestäms genom förordning. Enligt 24 § 8 mom. utfärdas närmare bestämmelser om beräkning av priserna per enhet genom förordning av statsrådet. Enligt 1 a § i statsrådets förordning om finansiering av undervisnings- och kulturverksamhet (1766/2009), nedan även *finansieringsförordningen*, är priset per enhet för anordnare av utbildning som förbereder för gymnasieutbildning det genomsnittliga pris per enhet som föreskrivs för gymnasieutbildning multiplicerat med 1,21. Priset per enhet för Luva-utbildning är alltså detsamma för alla utbildningsanordnare, eftersom det inte baserar sig på ett pris per enhet som bestäms per anordnare utan på det genomsnittliga priset per enhet. Dessutom beaktas vid Luva-utbildning för vuxna det som föreskrivs i 24 § 7 mom. i finansieringslagen, det vill säga att vid sådan utbildning för vuxna som förbereder för gymnasieutbildning är priset per enhet 61,5 procent av det per studerande bestämda priset per enhet, med undantag av studerande som får utbildning vid en internatskola. Den ovannämnda procentandelen i fråga om vuxenstuderande tillämpas första gången vid beviljandet av finansiering för finansåret 2024, och på finansieringen för tidigare finansår tillämpas de vikt-koefficienter för övergångsperioden som föreskrivs i en övergångsbestämmelse i lag 1220/2020.

Enligt 48 § 1 mom. i finansieringslagen beräknas den prognostiserade finansieringen för finansåret för gymnasier enligt det genomsnittliga antalet studerande det år som föregår finansåret. Vid beräkningen av priserna per enhet tillämpas emellertid antalet elever och studerande under hösten det år som föregår finansåret. Antalet studerande i gymnasieutbildning och i utbildning som förbereder för gymnasieutbildning räknas separat. Den prognostiserade finansieringen beviljas genom ett beslut som fattas vid utgången av det år som föregår finansåret. Enligt 50 § 2 mom. i finansieringslagen justeras finansieringen före utgången av finansåret så att den överensstämmer med det faktiska genomsnittliga antalet studerande under finansåret.

I 19 § i finansieringsförordningen föreskrivs de årliga statistikdagarna för antalet studerande, de är den 20 januari och den 20 september. När antalet studerande beräknas viktas antalet studerande den 20 januari med talet 7/12 och antalet studerande den 20 september med talet 5/12. Finansiering beviljas och justeras alltså i fråga om anordnare av gymnasieutbildning genom att det anordnarspecifika priset per enhet multipliceras med det genomsnittliga antalet studerande som bestäms så som anges ovan. Finansieringen för utbildning som förbereder för gymnasieut-

bildning åter beviljas och justeras genom att priset per enhet för utbildningen i fråga (det genomsnittliga priset per enhet multiplicerat med en viktcoefficient som fastställs genom förordning) multipliceras med det genomsnittliga antalet studerande som bestäms så som anges ovan.

Kommunerna deltar i finansieringen av gymnasieutbildning i proportion till antalet kommuninvånare. Enligt 8 § i finansieringslagen utgör kommunens självfinansieringsandel av driftskostnaderna för gymnasieutbildning 52,21 procent och av driftskostnaderna för utbildning som förbereder för gymnasieutbildning 50 procent av det belopp som fås när det belopp som beräknats enligt 2 och 3 mom. i paragrafen divideras med antalet invånare i hela landet och det därigenom erhållna beloppet multipliceras med kommunens invånarantal. Kommunens självfinansieringsandel i fråga om förberedande utbildning är alltså inte lika stor som i fråga om annan gymnasieutbildning. Den ovannämnda procentsatsen för gymnasieutbildning tillämpas första gången på den finansiering som beviljas för finansåret 2024, och på finansieringen för tidigare finansår tillämpas de procentsatser för övergångsperioden som föreskrivs i ikraftträdandebestämmelsen i lag 1220/2020. Övergångsbestämmelserna gäller inte procentsatsen för förberedande utbildning.

Lagstiftningen om utbildning som förbereder för gymnasieutbildning trädde i kraft år 2014 och utbildningen i fråga har ordnats med början den 1 augusti 2014. I regeringens proposition om utbildning som förbereder för gymnasieutbildning konstaterades det att enligt regeringsprogrammet ska tilldelningen av nya uppgifter till kommunerna och utökningen av nuvarande uppgifter och förpliktelser begränsas, och kommunerna anvisas en statlig finansieringsandel som är mer än hälften av de faktiska kostnaderna. Det konstaterades att ordnandet av utbildning som förbereder för gymnasieutbildning är frivilligt för alla utbildningsanordnare som fått tillstånd att ordna gymnasieutbildning. Därför föreslogs det i propositionen att finansieringen av reformen skulle genomföras i enlighet med 64 § i lagen om finansiering av undervisnings- och kulturverksamhet samt 55 § i lagen om statsandel för kommunal basservice så att kommunernas finansieringsandel är 50 procent och statens 50. (RP 118/2013 rd, s. 11).

Enligt 55 § 2 mom. i den gällande lagen om statsandel för kommunal basservice är statsandelen för nya och mer omfattande statsandelsåligganden 100 procent av de kalkylerade kostnaderna för nya och mer omfattande åligganden, om inte åliggandena minskas i motsvarande utsträckning. Hux-utbildningen ersätter utbildning som förbereder för gymnasieutbildning, och den anses inte vara ett nytt eller mer omfattande åliggande som avses i 55 § 2 mom. i lagen om statsandel för kommunal basservice. I regeringens proposition om utbildning som förbereder för gymnasieutbildning (s. 9—10) antogs att antalet studerande år 2017 i utbildningen för unga stannar vid cirka 700 årligen och att antalet studerande i utbildningen för vuxna stannar vid cirka 350 årligen. Enligt regeringens proposition från år 2013 skulle kommunernas finansieringsandel ha varit cirka 3,5 miljoner euro vid dessa antal studerande. De faktiska antalen studerande i förberedande utbildning har dock varit mindre än vad som antogs i propositionen. År 2019 var de faktiska antalen studerande i utbildning som förbereder för gymnasieutbildning 98 i utbildning för unga och 78 i utbildning för vuxna. År 2020 var motsvarande antal 108 i utbildning för unga och 64 i utbildning för vuxna (antalet studerande per statistikdagen 20.9.2020).

Statsrådet har fastställt det genomsnittliga priset per enhet per studerande i gymnasieutbildning till 6 615,98 euro år 2021. Det genomsnittliga priset per enhet fastställs exklusive mervärdesskatt. Priset per enhet för studerande i förberedande utbildning får man genom att multiplicera det genomsnittliga priset per enhet för studerande i gymnasieutbildning med 1,21. Priset per enhet år 2021 för unga i förberedande utbildning är 8 005,34 euro per studerande och priset per enhet för vuxna i förberedande utbildning är 5 347,73 euro per studerande. Enligt insamlingen av kostnadsuppgifter år 2019 var lönekostnaderna med anknytning till ordnande av utbildning som förbereder för gymnasieutbildning sammanlagt 572 000 euro, alltså 4 598 euro

per studerande. Den totala nivån på finansieringen för förberedande utbildning, exklusive mer-
värdesskatt i fråga om privata utbildningsanordnare, var cirka 1,2 miljoner euro år 2021.

2.3.3 Finansiering av utbildning som handleder för yrkesutbildning

Finansieringen av utbildning som handleder för yrkesutbildning beviljas som en del av finansieringen för yrkesutbildning, som det föreskrivs om i lagen om finansiering av undervisnings- och kulturverksamhet. Enligt 9 § i finansieringslagen beviljar undervisnings- och kulturministeriet anordnare av yrkesutbildning finansiering inom ramen för det anslag som tas in i statsbudgeten och inom ramen för kommunens finansieringsandel enligt 9 a § 1 mom. Genom ett prestationsbeslut som fattas före finansårets början beviljas anordnare av yrkesutbildning basfinansiering, prestationsbaserad finansiering och genomslagsfinansiering till en sådan andel av det belopp av varje finansieringsandel som motsvarar den relativa andel som utbildningsanordnarens prestationer utgör av alla utbildningsanordnarens prestationer. Finansieringen av yrkesutbildning baserar sig inte på ett på förhand bestämt pris per enhet utan bestäms proportionellt i enlighet med den mängd prestationer utbildningsanordnaren har som ska beaktas som grund för finansieringen jämfört med alla utbildningsanordnarens prestationer. Basfinansieringen beviljas utifrån det genom prestationsbeslutet bestämda målinriktade antalet studerandeår, prestationsfinansieringen beviljas utifrån examina och examensdelar som de studerande har avlagt och genomslagsfinansieringen beviljas utifrån sysselsättning och övergång till fortsatta studier i fråga om dem som avlagt examen eller examensdelar, studeranderespons och arbetslivsrespons från utbildningsavtals- och läroavtalsarbetsplatserna.

Enligt 32 c § i finansieringslagen beslutar undervisnings- och kulturministeriet årligen inom ramen för statsbudgeten och för finansåret om det målinriktade antalet studerandeår för utbildningsanordnare. Basfinansieringen för finansåret bestäms utifrån det målinriktade antalet studerandeår enligt prestationsbeslutet som har viktats med en viktcoefficient som baserar sig på det faktiska antalet studerandeår under året före det år som föregår finansåret (profilkoefficient). I de målinriktade studerandeåren skiljer man inte åt antalet studerandeår i Valma-utbildning, utan det ingår i det totala målinriktade antalet studerandeår. Finansieringen beviljas som slutlig, den justeras inte utifrån det faktiska årsantalet studerande.

I 32 d § 2 mom. i finansieringslagen föreskrivs om de grunder för viktningen som används vid beräkningen av profilkoefficienten. Vid beräkningen av profilkoefficienten viktas antalet faktiska studerandeår bland annat med kostnaderna för att ordna olika examina som ingår i examensstrukturen och handledande utbildning, ordnande av avgiftsfri utbildning enligt läropliktslagen, ordnande av särskilt stöd eller krävande särskilt stöd samt ordnande av inkvartering. Via profilkoefficienten beaktas antalet studerande i Valma-utbildning vid finansieringens beviljande. Bestämmelser om viktcoefficienterna finns i undervisnings- och kulturministeriets förordning om beräkningsgrunderna för finansiering för yrkesutbildning (1244/2020), nedan även *förordningen om beräkningsgrunder*.

Valma-utbildningen finansieras endast genom basfinansiering, vilket innebär att prestationerna för studerande i Valma-utbildning inte beaktas som grund för prestations- eller genomslagsfinansiering. När profilkoefficienten för basfinansiering beräknas viktas de faktiska studerandeåren för studerande i Valma-utbildning med en i förordningen om beräkningsgrunder föreskriven viktcoefficient, som enligt 2 § 2 mom. i den gällande förordningen är 1,41. För finansieringen för finansåret 2022 har det utarbetats nya beräkningar av kostnaderna per enhet på basis av kostnadsuppgifter för åren 2018 och 2019, och avsikten är att viktcoefficienterna i förordningen om beräkningsgrunder ska ändras i överensstämmelse med dessa nyaste kostnader per

enhet genom en förordningsändring hösten 2021. De justerade viktkoefficienterna tillämpas första gången vid beviljandet av finansiering för finansåret 2022.

Om en studerande i Valma-utbildning avlägger en eller flera delar av en yrkesinriktad examen under den handledande utbildningen, beaktas dessa prestationer som examensdelar i den prestationsbaserade finansieringen. Vid beräkning av profilkoefficienten viktas VALMA-studerandenas faktiska studerandeår också med den i 6 § i förordningen om beräkningsgrunder angivna höjningskoefficienten för läroplikt, de i 7 § angivna höjningskoefficienterna för ordnande av särskilt stöd och krävande särskilt stöd och den i 8 § angivna höjningskoefficienten för ordnande av inkvartering enligt samma principer som examensstuderandes faktiska studerandeår.

Eftersom det i samband med Valma-utbildning inte fattas något separat prestationsbeslut om det målinriktade antalet studerandeår, bestäms inget entydigt finansieringsbelopp per studerandeår. Den sammanlagda nivån på finansieringen för Valma-utbildning kan bedömas kalkylmässigt genom att det totala beloppet av basfinansiering multipliceras med de med Valma-viktkoefficienten viktade faktiska studerandeårens andel av alla viktade studerandeår. Enligt detta beräkningssätt var Valma-utbildningens finansieringsandel år 2020 sammanlagt 29,5 miljoner euro, alltså cirka 8 889 euro per oviktat studerandeår i Valma-utbildning år 2018 (här ingår inte koefficienterna för ordnande av inkvartering, särskilt stöd eller krävande särskilt stöd), då andelar av tidsbegränsad karaktär inte beaktas i det sammanlagda beloppet av basfinansiering. Enligt kostnadsuppgifter för år 2019 var kostnaden för Valma-utbildning 9 515 euro per netto-studerande (där andelen för koefficienten för särskilt stöd har dragits av).

3 Målsättning

I motiven i regeringens proposition om utvidgning av läroplikten och om utbildning som handleder för examensutbildning uttrycktes en målbild enligt vilken avsikten är att genom beviljandet av tillstånd att ordna utbildning som handleder för examensutbildning skapa ett omfattande regionalt nätverk av Hux-utbildning. Enligt Hux-lagen ska undervisnings- och kulturministeriet i samband med beslut om beviljande av tillstånd att ordna utbildning säkerställa en tillräcklig nationell och regional tillgång till utbildning som handleder för examensutbildning.

Propositionen syftar till att det föreskrivs om finansiering av Hux-utbildning, att nivån på den finansiering som olika aktörer beviljas för ordnande av Hux-utbildning förenhetligas och att det på samma gång säkerställs att finansieringsnivån för ordnande av Hux-utbildning är tillräcklig. En finansieringsnivå som är enhetlig och tillräcklig stöder och säkerställer realiseringen av principerna att Hux-utbildning kan ordnas i samband med olika utbildningsformer och att ordnandet är nationellt och regionalt omfattande.

Syftet med propositionen är också att förtydliga principerna för ordnandet av Hux-utbildning. För både anordnarna av Hux-utbildning och de studerande är det viktigt att de bestämmelser som tillämpas vid ordnandet och finansieringen av utbildningen är entydiga och överskådliga. Också förtydligandet av principerna för ordnandet har till syfte att bidra till att trygga att Hux-utbildningen är nationellt och regionalt omfattande och att säkerställa också en tillräcklig tillgång till utbildningsplatser som anvisas läropliktiga enligt läropliktslagen samt utbildningsplatsernas tillgänglighet.

4 Förslagen och deras konsekvenser

4.1 De viktigaste förslagen

4.1.1 Förenhetligande av finansieringsnivån

I propositionen föreslås att den utbildning som handleder för examensutbildning ska finansieras inom ramen för tre separata finansieringssystem. Dessa finansieringssystem är 1) finansieringen för den grundläggande utbildningen som bestäms utifrån grunddelen av hemkommunsersättning, 2) finansieringen för gymnasieutbildning och 3) finansieringen för yrkesutbildning; bestämmelser om finansieringssystemen finns i lagen om finansiering av undervisnings- och kulturverksamhet. Finansieringssystemet bestäms utgående från utbildningsformen i det tillstånd att ordna utbildning i samband med vilket tillståndet att ordna Hux-utbildning har beviljats. Hux-utbildning som en kommun ordnar utan att ha ett tillstånd att ordna utbildning ska enligt förslaget finansieras på samma grunder som sådan Hux-utbildning som ordnas av en privat anordnare av grundläggande utbildning.

Enligt propositionen ska grunden för bestämmande av finansieringen för Hux-utbildning som en anordnare av grundläggande utbildning ordnar motsvara den nuvarande finansieringen för påbyggnadsundervisning efter den grundläggande utbildningen, alltså basera sig på en lagstadgad koefficient med vilken hemkommunsersättningens grunddel viktas. Också den omständigheten att det finns studerande som omfattas av förlängd läroplikt enligt 2 § 3 mom. i läropliklagen ska enligt förslaget beaktas liksom i nuläget som en faktor som höjer finansieringen.

Hux-utbildning som en anordnare av gymnasieutbildning ordnar ska enligt förslaget finansieras inom ramen för finansieringssystemet för gymnasieutbildning. På samma sätt som i fråga om den nuvarande Luva-utbildningen ska finansieringen bestämmas genom en gradering av det genomsnittliga priset per enhet för gymnasieutbildning. Bestämmelser om den viktcoefficient som ska användas vid graderingen utfärdas enligt förslaget genom förordning av statsrådet. Grunderna för utbildning som handleder för examensutbildning är desamma för både unga och vuxna, så det ska i finansieringen inte beaktas huruvida Hux-utbildningen ordnas för unga eller för vuxna.

Hux-utbildning som en anordnare av yrkesutbildning ordnar ska enligt förslaget finansieras inom ramen för finansieringssystemet för yrkesutbildning. Ordnande av Hux-utbildning läggs till i 32 d § i finansieringslagen som grund för viktning av basfinansieringen. I förordningen om beräkningsgrunder ska det föreskrivas om en viktcoefficient för Hux-utbildning som ska användas vid beräkning av profilkoefficienten för basfinansiering. Liksom i nuläget ska de faktiska studerandeåren för de studerande som deltar i Hux-utbildning viktas också med höjningskoefficienterna för läroplikt, ordnande av särskilt stöd eller krävande särskilt stöd samt ordnande av inkvartering.

Avsikten är att finansieringsnivån för Hux-utbildning i de tre olika finansieringssystem ska förenhetligas. I praktiken sker förenhetligandet genom att det på basis av finansieringen för de nuvarande utbildningarna i övergångsskedet fastställs ett kalkylerat jämförelsepris per enhet och de ovan refererade viktcoefficienter som används i respektive finansieringssystem väljs så att finansieringsnivån i reformens inledningsskede motsvarar beloppet av jämförelsepriset per enhet så exakt som möjligt. Principerna för beräkning av jämförelsepriset per enhet anges i avsnitt 4.2.1.1 Konsekvenser för statsfinanserna.

I det nuvarande finansieringssystemet för den grundläggande utbildningen utgör elevernas behov av särskilt stöd inte en förhöjningsgrund. I detta sammanhang föreslås denna grundläggande

princip inte bli ändrad, utan i finansieringssystemet för den grundläggande utbildningen ska enligt förslaget priset per enhet för Hux-utbildning som är genomsnittligt innehålla också finansiering som beror på behovet av särskilt stöd. Den omständigheten att det finns elever som omfattas av förlängd läroplikt ska dock beaktas som förhöjningsgrund.

För anordnare av gymnasieutbildning är ordnandet av särskilt stöd i samband med Hux-utbildningen en ny uppgift. För ordnandet av särskilt stöd föreslås ändå inte bli föreskrivet om en särskild höjningskoefficient, utan det pris per enhet som bildas för Hux-utbildningen och som är genomsnittligt innehåller också finansiering som beror på behovet av särskilt stöd, liksom inom den grundläggande utbildningen.

I finansieringssystemet för yrkesutbildning identifieras ordnandet av särskilt stöd och krävande särskilt stöd via en höjningskoefficient. Över 30 procent av de studerande i Valma-utbildning har ett beslut om särskilt stöd (särskilt stöd eller krävande särskilt stöd), så antalet studerande i yrkesutbildning som har rätt till särskilt stöd är stort. I propositionen föreslås att höjningskoefficienten för ordnande av särskilt stöd i likhet med nu ska användas också vid finansieringen av sådan Hux-utbildning som anordnare av yrkesutbildning ordnar.

4.1.2 Förtydligande av bestämmelserna om ordnande av Hux-utbildning

I propositionen föreslås också preciseringar som ska eliminera tolkningsoklarheter kring lagen om utbildning som handleder för examensutbildning. Regleringen föreslås bli preciserad så att av bestämmelsernas ordalydelse tydligare än nu framgår målbilden att Hux-utbildning i första hand ordnas med stöd av tillstånd att ordna utbildning och ett nationellt och regionalt omfattande nätverk av Hux-utbildning skapas genom tillstånden. Nätverket kompletteras av rätten för kommuner att frivilligt ordna Hux-utbildning efter behov, antingen när det inte är möjligt att ansöka om tillstånd att ordna utbildning eller när det är motiverat med avseende på att det regionala utbildningsbehovet inte är av bestående natur.

Bestämmelserna om ordnande av utbildning föreslås bli förtydligade också genom att bestämmelsen om ärenden som ska bestämmas i tillståndet att ordna utbildning preciseras. Avsikten är att bestämmelsen ska preciseras genom att det föreskrivs tydligare än nu vilka med det huvudsakliga tillståndet att ordna utbildning förenliga bestämmelser och villkor som ska tillämpas vid ordnandet av Hux-utbildning. Dessutom förtydligas övergångsbestämmelsen om tillstånd att ordna Valma-utbildning genom att den kompletteras med en bestämmelse enligt vilken det på utbildning som ordnas med stöd av övergångsbestämmelsen ska tillämpas också vad som i Hux-lagen föreskrivs om skyldigheten att ordna utbildning samt bestämmelserna om innehållet i tillståndet att ordna utbildning och om ändring och återkallande av ett tillstånd att ordna utbildning.

4.2 De huvudsakliga konsekvenserna

4.2.1 Ekonomiska konsekvenser

4.2.1.1 Konsekvenser för statsfinanserna

De författningsändringar som gäller finansiering för Hux-utbildning avses bli genomförda kostnadsneutralt inom ramen för de nuvarande anslagen för utbildningar i övergångsskedet som sammanförs till Hux-utbildningen. Under moment 29.20.35 (Statsandel och statsunderstöd för driftskostnader för gymnasieutbildning) i statsbudgeten anvisas dock en anslagsökning år 2022 om cirka 70 000 euro och från och med år 2023 om cirka 140 000 euro, som beror på den nya uppgiften att ordna särskilt stöd i samband med Hux-utbildning som anordnare av gymnasieut-

bildning ordnar. Anslagsökningen ingår i budgeten i de sammanlagda kostnaderna för utvidgning av läroplikten och har beaktats i planen för den offentliga ekonomin under ramperioden 2021—2024. I regeringens proposition om utvidgning av läroplikten konstaterades det att kostnadsförslaget för särskilt stöd som ges inom den handledande utbildningen är cirka 140 000 euro på årsnivå (RP 173/2020 rd, s. 93). I beräkningen har antalet studerande inom handledande utbildning som ordnas av anordnare av gymnasieutbildning uppskattats till 700 studerande, varav 10 procent är berättigade till särskilt stöd.

I propositionen definieras det kalkylerade jämförelsepriset per enhet för Hux-utbildning som ett viktat medelvärde av de nuvarande priserna per enhet för påbyggnadsundervisning efter den grundläggande utbildningen, utbildning som förbereder för gymnasieutbildning och utbildning som handleder för yrkesutbildning. Priset per enhet för Hux-utbildning utgör därmed cirka 8 349 euro per studerande enligt 2020 års finansieringsnivå.

Kalkyl över priset per enhet:

	Pris per enhet	Antalet elever/studerande
Påbyggnadsundervisning efter den grundläggande utbildningen	8 239,78 €	960
Utbildning som förbereder för gymnasieutbildning		
lärokursen för unga	7 629,63 €	98
lärokursen för vuxna	4 959,26 €	78
Utbildning som handleder för yrkesutbildning	8 475,89 €	3 477
Utbildning som handleder för examensutbildning	8 349,32 €	4 613

I kalkylerna har använts finansieringsuppgifterna för finansåret 2020 och uppgifter om antalet studerande som det året utgjorde grund för finansieringen. I kalkylerna har i fråga om påbyggnadsundervisningen efter den grundläggande utbildningen och Luva-utbildningen använts de priser per enhet som användes vid finansieringen för år 2020 viktade med antalet elever och studerande år 2019. Eftersom priset per enhet för utbildning som handleder för yrkesutbildning inte på motsvarande sätt har fastställts lika rätlinjigt i finansieringen har det beräknats genom att den andel av det totala beloppet av basfinansiering för år 2020 som motsvarar andelen med Valma-viktkoefficienten viktade faktiska studerandeår av alla viktade studerandeår år 2018 har dividerats med det genomsnittliga antalet studerande per dag i Valma-utbildning år 2018. När man till det kalkylerade jämförelsepriset per enhet för Hux-utbildning enligt 2020 års finansieringsnivå lägger indexförhöjningarna 2,4 procent för år 2021 och 2,5 procent för år 2022, blir jämförelsepriset per enhet enligt 2022 års nivå 8 763,44 euro.

I kalkylerna över priser per enhet har man inte försökt särskilja andelarna särskilt stöd från priserna per enhet för påbyggnadsundervisning efter den grundläggande utbildningen och för Luva-utbildning, eftersom höjningens betydelse i dem är liten jämfört med i Valma-utbildningen. Också i finansieringen för Hux-utbildning föreslås ordnandet av särskilt stöd bli beaktat genom en särskild höjningskoefficient endast i finansieringssystemet för yrkesutbildning.

Jämfört med de nuvarande priserna per enhet ligger det gemensamma priset per enhet för Hux-utbildning (8 349 euro enligt 2020 års nivå) ganska nära de nuvarande priserna per enhet för påbyggnadsundervisning efter den grundläggande utbildningen och för Valma-utbildning.

Skillnaden är 1,3 procent i förhållande till påbyggnadsundervisningen efter den grundläggande utbildningen och -1,5 procent i förhållande till Valma-utbildningen. Skillnaden i förhållande till priserna per enhet för utbildning som förbereder för gymnasieutbildning är 9,4 procent i fråga om utbildningen för unga och 68,4 procent i fråga om utbildningen för vuxna. Att skillnaderna är större när det gäller utbildning som förbereder för gymnasieutbildning beror på de lägre kostnaderna för den nuvarande utbildningen och på den mindre studerandevolymen; detta gör att antalet studerande i Luva-utbildning har en lägre vikt vid beräkningen av jämförelsepriset.

Enligt propositionen genomförs finansieringen för utbildning som handleder för examensutbildning inom ramen för de nuvarande anslagen för de utbildningar i övergångsskedet som sammanförs, varvid inga betydande konsekvenser för statsfinanserna uppkommer. Hux-utbildning ordnas i enlighet med utbildningsgrunder som Utbildningsstyrelsen har utarbetat och som antagits i juni 2021 och träder i kraft den 1 augusti 2022. De faktiska kostnaderna för att ordna Hux-utbildning är alltså inte kända ännu. Utbildningsgrunderna har utarbetats genom en kombination av element som ingår i de nuvarande utbildningarna i övergångsskedet, så i det skede då reformen införs har det uppskattats att kostnaderna för att ordna Hux-utbildning motsvarar de genomsnittliga kostnaderna för de nuvarande utbildningarna i övergångsskedet. Finansåret 2021 har det beviljats sammanlagt cirka 40 miljoner euro i finansiering för de utbildningar i övergångsskedet som sammanförs till Hux-utbildningen (8,7 miljoner euro för påbyggnadsundervisning efter den grundläggande utbildningen, 1,2 miljoner euro för Luva-utbildning och 29,5 miljoner euro för Valma-utbildning).

Propositionen bedöms dock ha konsekvenser för hur de studerande inom utbildningarna i övergångsskedet fördelas mellan de olika finansieringsformerna, eftersom det i fortsättningen till skillnad från nu kommer att vara så att varje utbildningsanordnares utbildning i övergångsskedet ordnas inom ramen för en enda finansieringsform. Detta kan tänkas överföra särskilt studerandevolymen inom den nuvarande påbyggnadsundervisningen efter den grundläggande utbildningen till finansieringssystemet för yrkesutbildning. Studerandevolymen inom sådan utbildning i övergångsskedet som ordnas i samband med gymnasieutbildning väntas förbli på den nuvarande nivån eller på sin höjd stiga något. Förändringarna är emellertid beroende av hur nätverket av anordnare av Hux-utbildning byggs upp regionalt och i samband med vilken utbildningsform nya tillstånd att ordna Hux-utbildning söks i fortsättningen. Ett eventuellt behov av överföringar mellan anslagsmomenten för grundläggande utbildning, gymnasieutbildning och yrkesutbildning bör bedömas efter reformens inledande skede, när de eventuella förändringarna i antalet studerande mellan de olika utbildningsformerna i förhållande till nuläget har klarnat.

Finansieringssystemen för grundläggande utbildning och gymnasieutbildning grundar sig på ett pris per enhet som beräknas utifrån de faktiska driftskostnaderna och på det faktiska antalet studerande, så i de finansieringssystemen ökar en uppgång i antalet studerande den finansiering som beviljas i fråga om både enskilda anordnare och totalt. Finansieringssystemet för yrkesutbildning åter är budgetbaserat, vilket innebär att en ökning av antalet studerande inte har en direkt inverkan på den totala finansieringsnivån, i stället företas systeminterna resursöverföringar om det inte beslutas om en höjning av det budgetbaserade anslaget.

4.2.1.2 Konsekvenser för kommunernas ekonomi

I lagen om finansiering av undervisnings- och kulturverksamhet föreskrivs det om kommunernas finansieringsandel vid finansieringen av gymnasieutbildning och yrkesutbildning. Vad beträffar finansieringen för påbyggnadsundervisning efter den grundläggande utbildningen föreskrivs det i finansieringslagen inte om kommunens självfinansieringsandel, utan finansieringen

för påbyggnadsundervisning är till 100 procent statsandelsfinansierad. Kommunens självfinansieringsandel som det föreskrivs om i finansieringslagen grundar sig inte på huruvida kommunen ordnar gymnasieutbildning eller yrkesutbildning, utan den är kalkylerad och grundar sig på invånarantalet i kommunen. Om en kommun har åtagit sig att ordna gymnasieutbildning eller yrkesutbildning, beviljas den finansiering på motsvarande grunder som vid utbildning som en privat aktör ordnar, men från den finansiering som betalas dras det av en i finansieringslagen angiven kalkylerad självfinansieringsandel som grundar sig på kommunens invånarantal. En samkommun som ordnar gymnasieutbildning eller yrkesutbildning beviljas finansiering på motsvarande grunder som en privat anordnare.

Enligt 8 § i finansieringslagen utgör kommunens självfinansieringsandel av driftskostnaderna för gymnasieutbildning 52,21 procent och av driftskostnaderna för utbildning som förbereder för gymnasieutbildning 50 procent av beloppet. I propositionen föreslås inte en ändring av kommunens självfinansieringsandel 50 procent, som föreskrevs i samband med att Luva-utbildningen infördes, utan samma procentsats avses bli använd också i samband med Hux-utbildning som ordnas av en anordnare av gymnasieutbildning, så kommunernas finansieringsandel av finansieringen för utbildning i övergångsskedet som ordnas av en anordnare av gymnasieutbildning förändras inte. Studerandevolymen i Hux-utbildning som ordnas av anordnare av gymnasieutbildning är svår att uppskatta eftersom den är beroende av hur det regionala nätverket av anordnare bildas. Volymen hos sådan utbildning i övergångsskedet som ordnas av anordnare av gymnasieutbildning väntas dock inte stiga så betydligt att den överstiger det sammanlagda antal, cirka 1 050 studerande årligen, som uppskattades i regeringens proposition från år 2013.

Som kostnader beaktas på basis av ordalydelsen i 24 § 1 mom. i finansieringslagen kostnader som orsakats av gymnasieutbildning enligt gymnasielagen, så också kostnaderna för utbildning som förbereder för gymnasieutbildning ska enligt bestämmelsen beaktas så länge som utbildningen i fråga ordnas. Enligt bestämmelsen beaktas kostnaderna under året före det år som föregår det år då priserna per enhet bestäms, så till exempel när priserna per enhet för finansåret 2022 bestäms beaktas totalkostnaderna för finansåret 2019. Det innebär att kostnaderna för den nya Hux-utbildningen första gången ska beaktas när priserna per enhet bestäms för finansåret 2025 och att totalkostnaderna för finansåret 2022 ska användas vid bestämmandet av dem. I totalkostnaderna för de tidigare åren ska kostnaderna för att ordna Luva-utbildning beaktas. Detta väntas dock inte ha någon stor inverkan på de totala driftskostnaderna eller på hur priserna per enhet bildas.

Enligt 9 § i finansieringslagen beviljar undervisnings- och kulturministeriet anordnare av yrkesutbildning finansiering för de uppgifter som det föreskrivs om i lagen om yrkesutbildning och läropliktslagen inom ramen för det anslag som tas in i statsbudgeten och inom ramen för kommunens finansieringsandel enligt 9 a § 1 mom. Enligt 9 a § 1 mom. i finansieringslagen är kommunens finansieringsandel vid finansiering av yrkesutbildning det belopp som fås när det i 9 § 1 mom. avsedda statliga anslaget multipliceras med talet 1,3461. Kommunernas finansieringsandel motsvarar dock högst nivå för 2017. Anslagen för yrkesutbildning har stigit sedan nivån för år 2017, så i praktiken bestäms kommunernas finansieringsandel indexkorrigerad enligt nivån för år 2017. Propositionen inverkar inte på anslaget för yrkesutbildning i statsbudgeten för finansåret 2022 och inte heller på kommunernas finansieringsandel i fråga om finansieringen för yrkesutbildning.

Hux-utbildning kan kommunerna ordna med stöd av ett tillstånd att ordna utbildning som söks i samband med tillstånd att ordna gymnasieutbildning eller yrkesutbildning eller frivilligt i de föreslagna situationerna, utan tillstånd att ordna utbildning. Propositionens ekonomiska konsekvenser för anordnare av olika utbildningsformer bedöms mer ingående i nästa avsnitt.

4.2.1.3 Konsekvenser för utbildningsanordnarnas ekonomiska ställning

Allmänna konsekvenser av finansieringen för Hux-utbildning när det gäller utbildningsanordnarnas ekonomiska ställning

Finansiering av Hux-utbildningen inom ramen för de tre separata finansieringssystemen innebär i praktiken att ”priset per enhet” i de olika finansieringssystemen inte kan vara ett helt identiskt belopp, eftersom systematiken i de olika finansieringssystemen skiljer sig åt. Att systematiken skiljer sig åt innebär också att finansieringsnivån, som i utgångsläget har fastställts så att den är så enhetlig som möjligt, divergerar under årens lopp, om inte viktcoefficienterna inom vart och ett finansieringssystem regelbundet ses över så att de motsvarar en enhetlig finansieringsnivå. Trots att skillnaderna i förhållande till de nuvarande priserna per enhet delvis rentav är stora kommer nettoinverkan på den allmänna ekonomiska ställningen för anordnarna av grundläggande utbildning, gymnasieutbildning och yrkesutbildning ändå att vara liten, eftersom studerandevolyten i handledande utbildning i regel är liten i förhållande till utbildningsanordnarens totala studerandevolyt.

Nivån på finansieringen för utbildningen i övergångsskedet inverkar i princip på incitamenten för ordnande av utbildningen i fråga. Utgångspunkten är en tillräcklig finansieringsnivå som motsvarar kostnaderna för att ordna utbildningen. På basis av insamlingen av uppgifter om kostnaderna ser kostnadsnivån i nuläget för utbildningarna i övergångsskedet ut att vara något högre i fråga om påbyggnadsundervisningen efter den grundläggande utbildningen och för Valma-utbildningen än det pris för enhet som uppkommer. På differensen inverkar emellertid den omständigheten att statsandelssystemet har allmän täckning samt att också allokerade allmänna kostnader ingår i kostnaderna för en viss utbildningsform vid insamlingen av kostnadsuppgifter. Jämfört med de nuvarande utbildningarna i övergångsskedet förändras finansieringsnivån inom systemen för finansiering av den grundläggande utbildningen och yrkesutbildning just inte. De föreslagna ändringarna bedöms därmed inte vara relevanta för incitamenten att ordna utbildning i övergångsskedet eller för den interna allokeringen av utbildningsanordnarnas resurser. När det gäller anordnarna av gymnasieutbildning är uppgången i finansieringsnivån för utbildningen i övergångsskedet mer betydande, speciellt för vuxenstuderandenas del. Att finansieringsnivån stiger beror dock på att grunderna för Hux-utbildningen avviker från grunderna för den nuvarande läroplanen för Luva-utbildning och att den höjda finansieringsnivån kompenserar de ökade kostnaderna för att ordna utbildning.

Konsekvenser för den ekonomiska ställningen för anordnare av grundläggande utbildning

Finansieringsprinciperna för Hux-utbildning som anordnare av grundläggande utbildning ordnar motsvarar de nuvarande finansieringsprinciperna för påbyggnadsundervisning efter den grundläggande utbildningen. Finansieringen för Hux-utbildning som anordnare av grundläggande utbildning ordnar föreslås grunda sig på ett pris per enhet som undervisnings- och kulturministeriet bestämmer och på antalet studerande. Det är meningen att finansieringen ska beviljas inom ramen för ett förslagsanslag i statsbudgeten och att det ska vara möjligt att över-skrida det i statsbudgeten reserverade anslaget för att alla studerande ska bli finansierade.

Finansieringen av Hux-utbildning som ordnas av anordnare av grundläggande utbildning föreslås bli beviljad så att utbildningsanordnaren i finansiering för utbildning som handleder för examensutbildning beviljas ett belopp som fås när man från hemkommunsersättningens grunddel drar av 320,77 euro och skillnaden multipliceras med finansieringslagens koefficient 1,22 och med elevantalet den 20 september det år som föregår finansåret. Enligt en kalkyl över jäm-

förelsepriset är skillnaden i förhållande till den nuvarande finansieringsnivån för påbyggnadsundervisning efter den grundläggande utbildningen 1,3 procent i det inledande skedet, vilket betyder att propositionen inte har betydande konsekvenser jämfört med den nuvarande nivån för finansiering som anordnare av grundläggande utbildning får för att ordna utbildning i övergångsskedet. Priset per enhet i fråga om Hux-utbildning som anordnare av grundläggande utbildning ordnar förändras i fortsättningen i enlighet med förändringarna i hemkommunsersättningen. Beloppet av hemkommunsersättning justeras årligen på det sätt som föreskrivs i lagen om statsandel för kommunal basservice.

De studerandes rätt till särskilt stöd avses inte bli använd som grund för att höja finansieringen, utan behovet av särskilt stöd beaktas i likhet med nu som en faktor som höjer finansieringen genomsnittligt. I överensstämmelse med nuläget höjs finansieringen på grundval av förlängd läroplikt. För studerande i Hux-utbildning ska enligt förslaget betalas också ett i 29 § i finansieringslagen föreskrivet tillägg för internatskola, om Hux-utbildningen ordnas vid en internatskola. Vidare följs 32 § 3 mom. i finansieringslagen, enligt vilket de i 11 § avsedda priserna per enhet och priserna höjs för en privat anordnare av grundläggande utbildning så att höjningen motsvarar den andel som den mervärdesskatt som de privata utbildningsanordnarna betalat utgör av de mervärdesskattefria kostnader som de privata utbildningsanordnarna orsakar.

Enligt 16 § i läropliktslagen är utbildning som godkänns som fullgörande av läroplikten på det sätt som anges i 17 § i läropliktslagen avgiftsfri till utgången av det kalenderår då den studerande fyller 20 år. Enligt 17 § i läropliktslagen är läromedel som behövs vid undervisningen samt arbetsredskap, arbetsdräkter och arbetsmaterial avgiftsfria för de studerande. En del av de studerande i Hux-utbildning omfattas av den avgiftsfrihet som avses i läropliktslagen. Det läromaterial som används i påbyggnadsundervisningen efter den grundläggande utbildningen är redan nu avgiftsfritt, så avgiftsfriheten för läromaterial har beaktats i den nuvarande finansieringsnivån för påbyggnadsundervisning efter den grundläggande utbildningen, som har använts vid beräkning av jämförelsepriset per enhet för Hux-utbildningen.

På finansieringen för Hux-utbildning som anordnare av grundläggande utbildning ordnar ska enligt förslaget tillämpas 48 a § 1 mom. i finansieringslagen, enligt vilket finansieringen för finansåret beräknas enligt elevantalet den 20 september det år som föregår finansåret. Enligt det gällande 48 a § 2 mom. beräknas finansieringen när verksamheten inleds enligt det uppskattade antalet elever, och skillnaden mellan det faktiska och det uppskattade antalet elever och prestationer beaktas vid finansieringen av det år som följer på året efter det berörda finansåret. Finansieringen för finansåret 2022 baserar sig alltså på antalet elever i utbildningsanordnarens påbyggnadsundervisning den 20 september 2021. Om anordnaren hösten 2021 inte har ordnat påbyggnadsundervisning efter den grundläggande utbildningen, används som grund för beviljande av finansiering det uppskattade antalet TUVA-studerande i enlighet med vad som föreskrivs i 48 a § 2 mom. Enligt nuvarande tillämpningspraxis har bestämmelsen i 48 a § 2 mom. i finansieringslagen om uppskattning av antalet elever inte tillämpats på kommunala anordnare. Bestämmelsens ordalydelse möjliggör dock att bestämmelsen tillämpas också på kommunala anordnare. Om kommuner ordnar Hux-utbildning utan att ha tillstånd att ordna utbildning kan ordnandet av Hux-utbildning vara oregelbundet, till exempel så att utbildningen inte ordnas varje år. Det finns därmed behov av att i fråga om Hux-utbildning tillämpa bestämmelsen i 48 a § 2 mom. om inledande av verksamhet och det uppskattade elevantalet också på kommunala anordnare. Avsikten är därför att bestämmelsen i fortsättningen ska tillämpas på ordnande av Hux-utbildning också vad kommunala anordnare beträffar.

I finansieringssystemet för den grundläggande utbildningen avses priset per enhet för Hux-utbildning vara beroende av hemkommunsersättningen enligt statsandelslagen som bestäms enligt

de faktiska kostnaderna för förskoleundervisning och grundläggande utbildning. Finansieringsnivån för Hux-utbildning som anordnare av grundläggande utbildning ordnar förändras när hemkommunsersättningen förändras. Det är dock möjligt att påverka finansieringsnivån för Hux-utbildning också genom att ändra den i finansieringslagen bestämda koefficienten för Hux-utbildning som anordnare av grundläggande utbildning ordnar.

Konsekvenser för den ekonomiska ställningen för anordnare av gymnasieutbildning

Finansieringsprinciperna för Hux-utbildning som anordnare av gymnasieutbildning ordnar föreslås motsvara de nuvarande finansieringsprinciperna för Luva-utbildning. Finansieringsprinciperna för Hux-utbildning som anordnare av gymnasieutbildning ordnar ska grunda sig på priset per enhet och antalet studerande. Det är meningen att finansieringen ska beviljas inom ramen för ett förslagsanslag i statsbudgeten och det är möjligt att överskrida det i statsbudgeten anvisade anslaget för att alla studerande ska bli finansierade.

Enligt den föreslagna bestämmelsen får man priset per enhet för Hux-utbildning genom en gradering av det genomsnittliga priset per enhet för gymnasieutbildning. Enligt ett förslag till förordning som utgör en bilaga till propositionen är den viktkoefficient som bestäms på basis av en kalkyl över jämförelsepriset 1,17. Nivån på finansieringen för Hux-utbildning som en anordnare av gymnasieutbildning ordnar blir beroende av nivån för det genomsnittliga priset per enhet för gymnasiet. Det är dock möjligt att påverka finansieringsnivån för Hux-utbildning genom att ändra den i finansieringsförordningen bestämda koefficienten för Hux-utbildning som anordnare av gymnasieutbildning ordnar.

Finansieringsnivån blir högre än i nuläget eftersom finansieringen i begynnelsituationen enligt kalkylen över jämförelsepriset stiger med 9,4 procent när det gäller Luva-utbildning för unga och med 68,4 procent när det gäller Luva-utbildning för vuxna. Finansieringen av utbildningen för vuxna är i nuläget lägre på grund av att antalet undervisningstimmar är mindre, men i fråga om Hux-utbildningen görs det i lagstiftningen ingen åtskillnad mellan utbildning för unga och utbildning för vuxna. Också priset per enhet för Luva-utbildningen förändras när det genomsnittliga priset per enhet förändras. De studerandes rätt till särskilt stöd ska inte beaktas som en separat förhöjningsgrund, den har i stället beaktats genom att den höjer det genomsnittliga priset per enhet.

Bara en del av de studerande i Hux-utbildning omfattas av den i 17 § 1 mom. i läropliktslagen avsedda avgiftsfriheten för läromaterial. I finansieringen för gymnasieutbildning skiljer man inte åt delaktigheten av avgiftsfrihet via en separat höjningskoefficient, utan avgiftsfriheten höjer det genomsnittliga priset per enhet. I finansieringen för Hux-utbildning åtskiljs inte heller huruvida en studerande omfattas av avgiftsfrihet enligt läropliktslagen, fastän det i Hux-utbildning i större utsträckning än i annan gymnasieutbildning kan delta också sådana studerande som inte omfattas av avgiftsfrihet enligt läropliktslagen. I kostnadsförslagen för utvidgning av läroplikten har läromaterialskostnaderna i gymnasieutbildning beräknats utifrån hela åldersklassen, så också antalet deltagare i utbildningar i övergångsskedet har ingått i kalkylerna. Läromaterialskostnaderna i utbildningarna i övergångsskedet har inte uppskattats skilt för sig i kalkylerna, i stället har de beaktats till det genomsnittliga beloppet av läromaterialskostnader i gymnasieutbildning eller yrkesutbildning inom ramen för åldersklassens totala kostnader. I kostnadskalkylerna för läroplikten har det uppskattats att sammanlagt 98 800 personer deltar i gymnasieutbildning årligen (tre åldersklasser).

Det genomsnittliga priset per enhet för gymnasieutbildning påverkas under finansåren 2021—2024 i betydande grad av de tilläggsanslag som hänför sig till utvidgningen av läroplikten och som uppgår till 29,1 miljoner euro år 2022, 52,2 miljoner euro år 2023 och 62,7 miljoner euro år 2024. Av tilläggsanslagen utgör läromaterialens andel cirka 57 miljoner euro. Läromaterialskostnaderna i Hux-utbildningen väntas vara betydligt mindre än i den ordinarie gymnasieutbildningen, så det är inte motiverat att i sin helhet beakta läromaterialskostnadernas höjande inverkan på det genomsnittliga priset per enhet när Hux-utbildningens finansieringsnivå fastställs. Enligt propositionen ska den med jämförelsepriset förenliga finansieringsnivån för Hux-utbildning för finansåret 2022 fastställas enligt det genomsnittliga priset per enhet för finansåret 2022, där cirka 50 procent av tilläggskostnaderna för att utvidga läroplikten har beaktats. Den uppgång i det genomsnittliga priset per enhet som utvidgningen av läroplikten föranleder under finansåren 2023 och 2024 höjer däremot inte priset per enhet för Hux-utbildning.

I 24 § 4 mom. i finansieringslagen i dess gällande lydelse föreskrivs att om en anordnare av gymnasieutbildning med stöd av 4 § 2 mom. i gymnasielagen har ålagts ordna utbildning vid en internatskola, höjs priset per enhet för elever som får inkvartering och måltider vid internatskolan, i enlighet med vad som föreskrivs genom förordning av statsrådet. Motsvarande höjning föreslås i fråga om studerande i Hux-utbildning som en anordnare av gymnasieutbildning ordnar, om utbildningen ordnas vid en internatskola. Dessutom ska 32 § 1 mom. i finansieringslagen iakttas, enligt vilket för privata utbildningsanordnare höjs priserna per enhet för gymnasier så att höjningen motsvarar den andel som den mervärdesskatt som de privata utbildningsanordnarna betalat utgör av de mervärdesskattefria kostnader som dessa utbildningsformer orsakar de privata utbildningsanordnarna.

Finansieringen för gymnasieutbildning för finansåret beviljas prognostiserad enligt 48 § 1 mom. i finansieringslagen, enligt det genomsnittliga antalet studerande det år som föregår finansåret. När verksamheten inleds beräknas finansieringen enligt det uppskattade antalet studerande. Den prognostiserade finansieringen justeras av finansåret i överensstämmelse med de genomsnittliga antalen studerande under finansåret. Den prognostiserade finansieringen för finansåret 2022 grundar sig alltså på det genomsnittliga antalet studerande i Luva-utbildning år 2021. Om en anordnare av gymnasieutbildning som fått tillstånd att ordna Hux-utbildning inte har ordnat Luva-utbildning, beviljas prognostiserad finansiering inte på basis av ordnande av utbildning i övergångsskedet. Det faktiska antalet studerande i Hux-utbildning beaktas dock i justeringsbeslutet, som fattas före utgången av år 2022.

Det genomsnittliga priset per enhet för gymnasieutbildning grundar sig på de faktiska driftskostnaderna för gymnasieutbildning, där även driftskostnaderna för Luva-utbildning och i fortsättningen driftskostnaderna för Hux-utbildning som anordnare av gymnasieutbildning ordnar ingår. Av de driftskostnader som ligger till grund för gymnasiefinansieringen står driftskostnaderna för Luva- och Hux-utbildning dock för bara en liten andel som är av ringa betydelse.

Konsekvenser för den ekonomiska ställningen för anordnare av yrkesutbildning

Principerna för finansiering av Hux-utbildning som en anordnare av yrkesutbildning ordnar motsvarar de nuvarande principerna för finansiering av Valma-utbildning. En eventuell ökning av studerandevolymen i Hux-utbildning kan beaktas vid bestämmandet av de målinriktade studerandeåren i det egentliga prestationsbeslutet eller i ett eventuellt beslut om tilläggsprestationer

som fattas under finansåret. I propositionen föreslås inte en ökning av anslaget för yrkesutbildning, så en uppgång i studerandevolymen i Hux-utbildning minskar de resurser som är tillgängliga för ordnande av annan yrkesutbildning.

Enligt ett utkast till förordning som bifogats propositionen är den viktcoefficient för Hux-utbildning som föreskrivs genom förordningen om beräkningsgrunder 1,54. Den tillämpas första gången vid beviljande av finansiering för finansåret 2023. Vid beviljande av finansiering för finansåret 2022 tillämpas en viktcoefficient som bestämts på basis av de faktiska kostnaderna för Valma-utbildning, eftersom Valma-utbildning ordnas under en större del av år 2022 än Hux-utbildning. Viktkoefficienten för Hux-utbildning ska bestämmas på samma sätt som kostnadsgrupperna i samband med yrkesinriktad examensutbildning, alltså utifrån uppföljningsgruppernas genomsnittliga kostnader i förhållande till kostnaderna per enhet för alla utbildningar med beaktande av att Hux-utbildningen inte föranleder vare sig prestationsbaserad finansiering eller genomslagsfinansiering. Beräkningen görs för examensutbildningens vidkommande utifrån uppgifterna om kostnader och studerandeår för åren 2018 och 2019. Som genomsnittliga kostnader för Hux-utbildning används det kalkylerade jämförelsepriset per enhet för Hux-utbildning enligt 2020 års finansieringsnivå som skalats per studerandeår och multiplicerats med ett relationstal som uttrycker hur stora kostnaderna för Valma-utbildning varit år 2019 i förhållande till den uppskattade finansieringen. Vid beräkningen används de faktiska antalen studerandeår i Valma-utbildning som antalet studerandeår i Hux-utbildning.

Enligt den gällande förordningen om beräkningsgrunder har de i 63 § i lagen om yrkesutbildning avsedda studier som stöder studiefärdigheterna varit föremål för kostnadsuppföljning i samma uppföljningsgrupp som Hux-utbildningen, så kostnaderna också för dem har inverkat på bestämmandet av Valma-viktcoefficienterna. Avsikten är dock att ändra uppföljningssättet så att uppgifterna om kostnaderna för studier som stöder studiefärdigheterna inte påverkar bestämmandet av viktcoefficienten för Hux-utbildning.

Enligt kalkylen över jämförelsepris kommer skillnaden inledningsvis att vara -1,5 procent i förhållande till den nuvarande kalkylerade finansieringsnivån för Valma-utbildning. Enligt den gällande förordningen om beräkningsgrunder är viktcoefficienten för Valma-utbildning 1,41, och enligt det till propositionen bifogade förordningsutkastet är den 1,54. Viktkoefficienten i förordningsutkastet är alltså högre än den nuvarande viktcoefficienten, fastän skillnaden i förhållande till den nuvarande finansieringsnivån är negativ på basis av kalkylen över jämförelsepriset. Detta beror på att de kostnadskoefficienter för examina som fastställs genom förordningen om beräkningsgrunder avses bli justerade från ingången av finansåret 2022 i överensstämmelse med de faktiska kostnaderna för åren 2018 och 2019 och den ovannämnda justeringen av kostnadskoefficienten redan har beaktats när Hux-viktcoefficienten fastställts i förordningsutkastet. På basis av kostnadsuppgifterna för åren 2018 och 2019 skulle viktcoefficienten för Valma-utbildning stiga, så ingen sänkning sker jämför med den nuvarande kalkylerade finansieringsnivån för Valma-utbildning, tvärtom stiger finansieringsnivån. Finansieringsnivån sjunker alltså endast i förhållande till att den kalkylerade finansieringsnivån inte stiger lika mycket som den på basis av kostnadsuppgifterna skulle stiga om Valma-utbildningen förblev oförändrad.

På motsvarande sätt som i nuläget ska de faktiska studerandeåren för studerande i Hux-utbildning som anordnare av yrkesutbildning ordnar viktas också med höjningskoefficienten för läroplikt eller för ordnande av särskilt stöd eller krävande särskilt stöd samt med höjningskoefficienten för ordnande av inkvartering. Även i fortsättningen ska Hux-utbildningen finansieras endast inom ramen för basfinansieringsandelen i systemet med finansiering för yrkesutbildning.

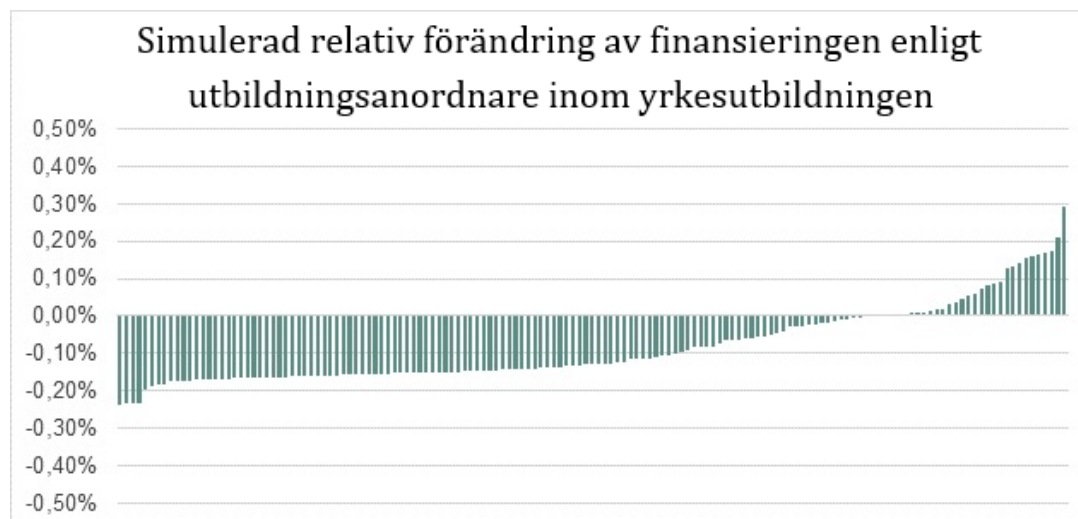
En del av de studerande i Hux-utbildning omfattas av den i 17 § 1 mom. i läropliktslagen avsedda avgiftsfriheten för läromaterial. I finansieringen för yrkesutbildning viktas studerandeår som avlagts av studerande vilka omfattas av avgiftsfriheten med höjningskoefficienten för läroplikt. I kostnadsförslagen för utvidgning av läroplikten har läromaterialskostnaderna i yrkesutbildningen beräknats utgående från hela åldersklassen, så också antalet studerande i utbildningen i övergångsskedet har ingått i kalkylerna. Läromaterialskostnaderna för utbildningen i övergångsskedet har inte uppskattats separat i kalkylerna, utan de har beaktats i beloppet av de genomsnittliga läromaterialskostnaderna för gymnasieutbildning eller yrkesutbildning så att de ingår i totalkostnaderna för respektive åldersklass. I kostnadskalkylerna för läroplikten har det uppskattats att sammanlagt 77 500 studerande deltar i yrkesutbildning årligen (tre åldersklasser).

I finansieringssystemet för yrkesutbildning inverkar antalet faktiska studerandeår i Hux-utbildning på den profilkoefficient som avses i 32 d § i finansieringslagen och som används för att vid beviljandet av basfinansiering vikta de målinriktade studerandeår som utbildningsanordnarna beviljas. I finansieringssystemet för yrkesutbildning är det inte möjligt att bestämma ett pris per enhet på motsvarande sätt som i finansieringssystemen för grundläggande utbildning och gymnasieutbildning, eftersom prestationens värde är beroende av de andra utbildningsanordnarnas prestationskvantitet. Det är dock möjligt att inverka på finansieringsnivån för Hux-utbildning i förhållande till annan yrkesutbildning via en viktcoefficient för Hux-utbildning som föreskrivs i förordningen om beräkningsgrunder och som reglerar Hux-utbildningens vikt vid bestämmandet av utbildningsanordnarens profilkoefficient. Förändringar i volymen för ordnande av utbildning beaktas i profilkoefficienten med en eftersläpning på två år, eftersom uppgifter om det faktiska antalet studerande under året före det år som föregår finansåret används när profilkoefficienten beräknas. Vid beräkningen av profilkoefficienten för finansåren 2022—2024 används antalen studerandeår i Valma-utbildning för tiden innan ordnandet av Hux-utbildning börjat den 1 augusti 2022.

Den inverkan som utbildningsanordnarnas profilkoefficienter har på hur den genom prestationsbesluten beviljade statsandelsfinansieringen fördelas kan simuleras retroaktivt med uppgifterna i 2021 års egentliga prestationsbeslut så att de målinriktade antalen studerandeår, höjningarna av basfinansieringen efter prövning, anslaget sammanlagda nivå och de prestationsuppgifter som använts som grund för beslutet förblir oförändrade i kalkylerna, men viktcoefficienten för Hux-utbildning används vid beräkningen av antalet faktiska studerandeår i Valma-utbildning. På basis av simuleringen är den inverkan som ändringen av koefficienten för handledande utbildning har mycket liten när det gäller en stor del av utbildningsanordnarna, och även i ytterlighetsfallen är förändringarna relativt små.

Jämfört med användning av koefficienten för Valma-utbildning skulle den kalkylerade finansieringen vid användning av koefficienten för Hux-utbildning ha varit större för 25 utbildningsanordnare, mindre för 117 utbildningsanordnare och lika stor för 7 utbildningsanordnare. Uttryckt i euro skulle förändringarna placera sig i intervallet -41 075 euro – +145 387 euro. Procentuellt, i förhållande till utbildningsanordnarnas nuvarande finansiering, skulle förändringarna placera sig i intervallet -0,24 procent – +0,29 procent. För en stor del av utbildningsanordnarna skulle förändringen vara avgjort mindre än i ytterlighetsfallen: för 64 procent av utbildningsanordnarna skulle den vara $\pm 5\,000$ euro och för 76 procent skulle den vara $\pm 10\,000$ euro. Förändringen skulle vara aningen negativ för en majoritet av utbildningsanordnarna. De positiva förändringarna skulle gälla främst sådana utbildningsanordnare som ordnar rikligt med handledande utbildning, eftersom den viktcoefficient som fastställs för den handledande utbildningen genom förordningen om beräkningsgrunder skulle vara högre än nu. De negativa förändringarna skulle bero på att profilkoefficienterna i fortsättningen är aningen mindre proportionellt sett i

förhållande till andra utbildningsanordnare för de utbildningsanordnare som inte ordnar handledande utbildning eller som ordnar sådan i mycket liten omfattning.

4.2.2 Konsekvenser för myndigheternas verksamhet

4.2.2.1 Konsekvenser för utbildningsanordnarna

Syftet med propositionen är att entydigt fastställa inom ramen för vilken utbildningsforms finansieringssystem Hux-utbildningen ska ordnas. När finansieringsnivån förenhetligas i enlighet med propositionen säkerställs det att Hux-utbildning kan ordnas jämligt i samband med tillstånd att ordna alla de olika utbildningsformerna. Om en utbildningsanordnare har tillstånd att ordna flera utbildningsformer, exempelvis gymnasieutbildning och yrkesutbildning, får utbildningsanordnaren besluta i samband med vilket tillstånd den om den så önskar ansöker om tillstånd att ordna Hux-utbildning.

Lagförslagen inverkar i någon mån på hur studerandevolymen fördelas mellan de olika finansieringssystemen. I nuläget har en del utbildningsanordnare kunnat ordna flera utbildningar i övergångsskedet som sammanförs till Hux-utbildningen, till exempel Valma-utbildning och påbyggnadsundervisning efter den grundläggande utbildningen, varvid också utbildningen i övergångsskedet har finansierats inom ramen för flera finansieringssystem. I fortsättningen kommer den utbildning i övergångsskedet som en utbildningsanordnare ordnar att finansieras inom ramen för ett enda finansieringssystem. Om en anordnare tidigare har ordnat till exempel både Valma-utbildning och påbyggnadsundervisning efter den grundläggande utbildningen eller Luva-utbildning, ordnar den framdeles med stöd av en övergångsbestämmelse Hux-utbildning med stöd av tillståndet att ordna Valma-utbildning och endast inom ramen för finansieringssystemet för yrkesutbildning. Enligt uppgifter för år 2019 ordnades cirka 40 procent av volymen i påbyggnadsundervisningen efter den grundläggande utbildningen och i Luva-utbildningen av sådana utbildningsanordnare som har tillstånd att ordna också Valma-utbildning. Enligt en uppskattning som grundar sig på 2019 års uppgifter betyder detta för den grundläggande utbildningens del att cirka 400 och för Luva-utbildningens del att cirka 100 studerande går över från finansieringssystemet för den grundläggande utbildningen eller gymnasieutbildning till finansieringssystemet för yrkesutbildning.

Den ovan beskrivna studerandevolymens övergång ökar antalet studerande som omfattas av finansieringen för yrkesutbildning. För närvarande har sju kommuner tillstånd att ordna Valma-utbildning, och av dem har sex kommuner under de senaste tre åren ordnat påbyggnadsundervisning efter den grundläggande utbildningen och tre kommuner ordnat Luva-utbildning. I praktiken är dessa anordnare stora städer, så även volymen för den utbildning som de ordnar är stor. Det bedöms att ett ökat antal studerande inte medför någon betydande förändring i de berörda utbildningsanordnarnas verksamhet. Att antalet studerande som omfattas av finansieringen för yrkesutbildning eventuellt stiger för en enskild anordnares vidkommande kan vid behov beaktas i det målinriktade antalet studerandeår som avgörs genom det egentliga prestationsbeslutet eller ett beslut om tilläggsprestationer.

Hur mängden utbildning i övergångsskedet som ordnas inom ramen för finansieringssystemet för gymnasieutbildning påverkas är beroende av hur anordnarna av gymnasieutbildning ansöker om tillstånd att ordna Hux-utbildning. Vid beredningen av propositionen har det antagits att den totala studerandevolymen i sådan utbildning i övergångsskedet som ordnas i samband med gymnasieutbildning sannolikt inte förändras i stor utsträckning. I nuläget har elva utbildningsanordnare ordnat Luva-utbildning. I samband med omgången för ansökan om tillstånd att ordna utbildning har tolv anordnare av gymnasieutbildning ansökt om tillstånd. Anordnarspecifika förändringar är dock sannolikt att vänta, eftersom principerna för att ordna Hux-utbildning och målgruppen för Hux-utbildning inte är desamma som för Luva-utbildning. I fortsättningen kommer en stor del av de nuvarande anordnarna av Luva-utbildning att ordna Hux-utbildning inom ramen för finansieringssystemet för yrkesutbildning. Det är därför sannolikt att merparten av de nya anordnare av Hux-utbildning som har gymnasiebakgrund inte har ordnat Luva-utbildning. Dessa anordnares studerandevolymer kan komma att stiga i och med ändringen, men samtidigt kan Hux-utbildningen när det gäller sådana anordnare av gymnasieutbildning som har kommunbakgrund ersätta det nuvarande ordnandet av påbyggnadsundervisning efter den grundläggande utbildningen, vilket gör att volymen för utbildning i övergångsskedet de facto inte stiger.

Sannolikt minskar propositionen mängden utbildning i övergångsskedet som finansieras inom ramen för finansieringssystemet för den grundläggande utbildningen eftersom Hux-utbildning i fortsättningen ordnas mer än nu särskilt inom ramen för finansieringssystemet för yrkesutbildning. År 2019 deltog sammanlagt 189 elever i påbyggnadsundervisning som ordnades av privata anordnare av grundläggande utbildning som fått tillstånd att ordna utbildning; av dem deltog 180 elever i finskspråkig och 9 elever i svenskspråkig påbyggnadsundervisning. Vid motsvarande tid deltog sammanlagt 882 elever i finskspråkig påbyggnadsundervisning efter den grundläggande utbildningen och 84 elever i svenskspråkig påbyggnadsundervisning efter den grundläggande utbildningen. De faktiska övergångarna är dock beroende av hur man i respektive område beslutar att ordna Hux-utbildning och huruvida till exempel en del nya aktörer ansöker om tillstånd att ordna utbildning.

Finansieringssystemen för grundläggande utbildning och gymnasieutbildning grundar sig på ett pris per enhet och antalet studerande, så i de finansieringssystemen leder en ökning av antalet studerande direkt till att anordnaren beviljas mer finansiering. I finansieringssystemet för yrkesutbildning inverkar en ökning av antalet studerande på profilkoefficienten för basfinansiering och beaktas när det beslutas om det målinriktade antalet studerandeår, men den inverkan som en ökning av antalet studerande har på beloppet av finansiering som beviljas är inte lika rätlinjig som i finansieringssystemen för grundläggande utbildning och gymnasieutbildning. De olika principerna för finansieringssystemen kan inverka på inom ramen för vilket finansieringssystem utbildningsanordnaren väljer att ordna Hux-utbildning. Möjligheten att välja vid ansökan om tillstånd att ordna utbildning gäller dock enbart sådana anordnare som har tillstånd att ordna flera utbildningsformer, samt i någon mån sådana kommuner vars ställning vid bildandet av det regionala Hux-nätverket är sådan att de kan ordna Hux-utbildning utan att ha tillstånd att ordna

utbildning eller att de om de så vill också kan ansöka om tillstånd att ordna utbildning. De ändringar som föreslås i fråga om kommunens rätt att ordna utbildning tydliggör ändå den rätten och minskar denna valmöjlighet för kommunernas del.

Som det nu är kan rätten för en privat anordnare av grundläggande utbildning att ordna påbyggnadsundervisning vara en del av tillståndet att ordna grundläggande utbildning för vuxna. Vid ordnandet av utbildningar har man smidigt kunnat bedöma utbildningens fördelning mellan grundläggande utbildning för vuxna och påbyggnadsundervisning. Enligt 5 § i Hux-lagen ska en utbildningsanordnare när den ordnar utbildning som handleder för examensutbildning iaktta vad som i tillståndet att ordna grundläggande utbildning bestäms om antalet studerande och verksamhetsområdet, om inte något annat bestäms i tillståndet att ordna utbildning som handleder för examensutbildning. Motsvarande flexibilitet är alltså möjlig att bibehålla också mellan grundläggande utbildning för vuxna och Hux-utbildning, om det i tillståndet att ordna utbildning inte anses vara motiverat att särskilt reglera antalet studerande i Hux-utbildning.

Enligt 15 § i läropliktslagen anvisas i sista hand en läropliktig utan studieplats en studieplats i utbildning som handleder för examensutbildning. Enligt läropliktslagen ska en utbildningsanordnare som har beviljats tillstånd att ordna Hux-utbildning anta som studerande en läropliktig som anvisats utbildningsanordnaren. Tillståndet att ordna Hux-utbildning förpliktar alltså att i enlighet med läropliktslagen ta emot läropliktiga som anvisats anordnaren.

Förtydligandet av bestämmelserna om tillstånd att ordna Hux-utbildning och ordnande av Hux-utbildningen eliminerar tolkningsfrågorna och oklarheterna kring lagens tillämpning. De föreslagna ändringarna tydliggör ordnandet av utbildning från utbildningsanordnarnas synpunkt. De föreslagna ändringarna inverkar i synnerhet på kommunernas ordnande av Hux-utbildning, eftersom kommunernas rätt att frivilligt ordna utbildning i propositionen begränsas till endast sådana situationer där kommunen inte har möjlighet att ansöka om tillstånd att ordna Hux-utbildning i samband med ett tillstånd att ordna gymnasieutbildning eller yrkesutbildning samt till en situation där kommunen inte bedömer att behovet av att ordna Hux-utbildning är av bestående natur.

De ekonomiska konsekvenserna för utbildningsanordnare beskrivs ovan i avsnitt 4.2.1.3.

4.2.2.2 Konsekvenser för kommunerna

Kommunerna kan ordna Hux-utbildning på tre sätt: på basis av tillstånd att ordna Valma-utbildning med stöd av en övergångsbestämmelse, genom att ansöka om ett nytt tillstånd att ordna utbildning i egenskap av anordnare av gymnasieutbildning eller yrkesutbildning eller frivilligt med stöd av 3 § 2 mom. i Hux-lagen. Om en kommun i egenskap av anordnare av yrkesutbildning har tillstånd att ordna Valma-utbildning, ordnar den i fortsättningen all utbildning i övergångsskedet inom ramen för finansieringssystemet för yrkesutbildning. Det betyder att också den tidigare studerandevolymen i påbyggnadsundervisning efter den grundläggande utbildningen övergår till finansieringen för yrkesutbildning. Om kommunen inte har tillstånd att ordna Valma-utbildning, men har tillstånd att ordna yrkesutbildning eller gymnasieutbildning, kan den i egenskap av anordnare av yrkesutbildning eller anordnare av gymnasieutbildning ansöka om tillstånd att ordna Hux-utbildning.

Om kommunen inte har tillstånd att ordna yrkesutbildning eller gymnasieutbildning, får den frivilligt ordna Hux-utbildning. Enligt Hux-lagen ska utbildningen härvid uppfylla de förutsättningar som anges i 4 § 2 mom. I 4 § 2 mom. föreskrivs om förutsättningarna för beviljande av tillstånd att ordna utbildning. Fastän kommunen i denna situation inte behöver ansöka om tillstånd att ordna utbildning, ska utbildningen som den ordnar ändå uppfylla samma kriterier som

utgör en förutsättning för beviljande av tillstånd att ordna utbildning. Enligt ovannämnda bestämmelse är en förutsättning för beviljande av tillstånd att ordna utbildning att utbildningen är nödvändig med tanke på det nationella eller regionala utbildningsbehovet och utbildningsutbudet och att sökanden har verksamhetsmässiga och ekonomiska förutsättningar att ordna utbildningen på ett ändamålsenligt sätt. Utbildningen ska alltså vara nödvändig med tanke på det regionala utbildningsbehovet. Kommunen ska dessutom säkerställa att den har verksamhetsmässiga och ekonomiska förutsättningar att ordna utbildningen på ett ändamålsenligt sätt.

Med verksamhetsmässiga förutsättningar avses bland annat fungerande samarbetsmodeller med andra utbildningsanordnare och möjligheter att visa den studerande in på en väg som leder till examensinriktad gymnasieutbildning eller yrkesutbildning. Hux-utbildningen ordnas i enlighet med de utbildningsgrunder som Utbildningsstyrelsen har bestämt. Enligt 13 § i Hux-lagen ansvarar utbildningsanordnaren för att den studerande har möjlighet till individuella val. Utbildningsanordnaren ska vid behov i samarbete med andra aktörer erbjuda den studerande möjlighet att genomföra de delar som ingår i utbildningsgrunderna. I samband med Hux-utbildningen ska den studerande enligt utbildningsgrunderna ha möjlighet att genomföra studier som hör till gymnasiets lärokurs och avlägga delar av yrkesinriktade grundexamina och delområden som ingår i examensdelarna. Vidare ska enligt Hux-lagen utbildningen ordnas så att den studerande kan söka sig till examensinriktad utbildning under den handledande utbildningen, om han eller hon har uppnått tillräckliga färdigheter för övergången till examensinriktad utbildning. För uppfyllande av dessa förutsättningar ska kommunen alltså ha fungerande samarbetsmodeller med regionala anordnare av yrkesutbildning och gymnasieutbildning.

Enligt en föreslagen bestämmelse får kommunen ordna Hux-utbildning utan tillstånd att ordna utbildning också i det fallet att behovet av Hux-utbildning på kommunens område inte bedöms vara av bestående natur. Detta innebär att kommunen får ordna Hux-utbildning under sådana år då det övriga regionala utbildningsbehovet inte räcker för att täcka efterfrågan på Hux-utbildning. Ordlandet av Hux-utbildning förutsätter emellertid ovan beskrivna samarbetsmodeller med andra regionala aktörer, så det är inte möjligt att snabbt få i gång Hux-utbildning, om inte genomförandet av utbildningen har planerats tillräckligt grundligt i förväg. Om kommunen gör bedömningen att behov av att ordna Hux-utbildning tidvis kommer att förekomma inom dess område, bör den ha en plan för genomförande av Hux-utbildning för att den vid behov ska kunna ordna utbildningen.

Enligt läropliktslagen anvisas i sista hand en läropliktig utan studieplats en studieplats i Hux-utbildning, och en utbildningsanordnare som har beviljats tillstånd att ordna Hux-utbildning ska som studerande anta läropliktiga som anvisats utbildningsanordnaren. Vidare föreskrivs det i läropliktslagen att boendekommunen kan hänvisa en läropliktig som den har handlednings- och tillsynsansvar för en studieplats i Hux-utbildning som kommunen ordnar. Läropliktiga som andra kommuner har handlednings- och tillsynsansvar för kan inte anvisas Hux-utbildning som boendekommunen ordnar frivilligt utan tillstånd att ordna utbildning.

4.2.2.3 Konsekvenser för Utbildningsstyrelsen och undervisnings- och kulturministeriet

Avsikten är att de uppgifter om prestationer och andra uppgifter som behövs vid beviljande av finansiering för Hux-utbildning ska fås och samlas in på motsvarande sätt som uppgifter för närvarande samlas in om påbyggnadsundervisning efter den grundläggande utbildningen, Luva-utbildning och Valma-utbildning. Vad gäller sådana anordnare av grundläggande utbildning och gymnasieutbildning som har kommunal bakgrund avses uppgifter om kostnaderna för att ordna utbildningen bli insamlade genom Statskontorets uppgiftsinsamling, som det föreskrivs om i 120 a § i kommunallagen (410/2015). Kostnadsuppgifterna i fråga om privata anordnare av grundläggande utbildning och gymnasieutbildning samt alla anordnare av yrkesutbildning avses

bli insamlade via separat uppgiftsinsamling som Utbildningsstyrelsen genomför. Finansieringen för Hux-utbildning förutsätter att förfarandena och anvisningarna för uppgiftsinsamling ändras.

Prestationsuppgifter, det vill säga uppgifter om antalet studerande eller studerandeår, fås med stöd av uppgifter som förts in i informationsresursen inom undervisning och utbildning som avses i 2 kap. i lagen om nationella studie- och examensregister (884/2017), alltså den så kallade informationsresursen Koski. Lagen om nationella studie- och examensregister har redan i samband med att läroplikten utvidgades ändrats genom lag 1221/2020 i fråga om skyldigheten att föra in uppgifter som gäller Hux-utbildning, och Utbildningsstyrelsen har redan börjat förbereda de nödvändiga ändringarna i informationsresursen.

Utbildningsstyrelsen ska dessutom ge utlåtande om de planer för genomförande av Hux-utbildning som ska bifogas till ansökningarna om tillstånd att ordna utbildning. De föreslagna ändringarna förändrar inte i betydande grad Utbildningsstyrelsens och undervisnings- och kulturministeriets uppgifter eller arbetsfördelning vid beviljandet av statsandelsfinansiering. De föreslagna ändringarna tydliggör undervisnings- och kulturministeriets uppgifter vid beviljandet av tillstånd att ordna utbildning och vid skapandet av ett regionalt omfattande nätverk av anordnare.

4.2.3 Övriga samhälleliga konsekvenser

4.2.3.1 Konsekvenser för de studerandes ställning och för barn

Den nya Hux-utbildningens konsekvenser för de studerandes ställning bedömdes i regeringens proposition om utvidgning av läroplikten. I motiven i propositionen konstaterades det att förenhetligade utbildningar i övergångsskedet ger unga möjlighet till en sammanhängande studieväg under hela utbildningen på andra stadiet. Målet för en enhetlig utbildning i övergångsskedet är också att främja jämlikhet, tillgänglighet och likabehandling. Det konstaterades att genom reformen möjliggörs bättre än nu individuella vägar till utbildning på andra stadiet för studerande i utbildning i övergångsskedet och därigenom stärks sysselsättningsmöjligheterna. (RP 173/2020 rd, s. 114). Ett tillräckligt omfattande nätverk av anordnare av Hux-utbildning och en enhetlig nivå för finansieringen av Hux-utbildning tryggar en jämlik tillgång till utbildning och utbildningens tillgänglighet. Utbildningsanordnarnas ekonomiska möjligheter att ordna högklassig utbildning i övergångsskedet tryggar samtidigt den studerandes möjligheter att under sin studieväg delta också i utbildning i övergångsskedet. Regional täckning möjliggör att utbildning i övergångsskedet är tillgänglig i tillräcklig utsträckning och nära den plats där den studerande bor.

Hux-utbildningen är avsedd för olika målgrupper såsom läropliktiga som slutfört den grundläggande utbildningen, personer med invandrarbakgrund och vuxna som behöver stärka sina studiefärdigheter. I Hux-utbildningen kommer också minderåriga barn som slutfört den grundläggande utbildningen att delta. En tillräcklig regional tillgång till och tillgänglighet i fråga om Hux-utbildningen är därför viktig särskilt för de yngsta minderåriga studerandena, för att de medan de fullgör läroplikten ska ha möjlighet att delta också i utbildning i övergångsskedet i närheten av sitt hem. Likaså bidrar en tillräcklig finansieringsnivå till att trygga tillgången och tillgängligheten i fråga om utbildningen.

Enligt Hux-lagen har de studerande rätt till särskilt stöd och krävande särskilt stöd. Genom propositionen säkerställs en tillräcklig finansieringsnivå för den utbildning som ordnas för studerande med rätt till särskilt stöd; det sker antingen genomsnittligt i nivån för priset per enhet eller genom separata förhöjningar. På samma sätt som i nuläget kommer ordnandet av särskilt

stöd att beaktas i finansieringssystemet för yrkesutbildning genom separata höjningskoefficienter. I finansieringssystemet för den grundläggande utbildningen bibehålls i likhet med nu tilläggsfinansiering för dem som omfattats av förlängd läroplikt. Hux-utbildningen för studerande med rätt till krävande särskilt stöd ska ordnas på motsvarande sätt som nu och finansieringsnivån för den föreslås inte bli ändrad.

Enligt Statistikcentralens statistik Grundskolelever, 2020 var cirka 55 procent av dem som år 2020 deltog i påbyggnadsundervisning män medan cirka 45 procent var kvinnor. På basis av uppgifter från åren 2019 och 2020 i undervisningsförvaltningens statistiktjänst Vipunen var könsfördelningen bland de studerande i Valma-utbildning mycket jämn, med en liten övervikt för kvinnor (mindre än en procentenhet). I Luva-utbildningen utgjorde männen däremot en liten majoritet av de studerande, 52 procent. Sammantaget var männen i dessa tre utbildningsformer år 2020 nästan exakt lika många som kvinnorna, männen stod för en procentenhet fler deltagare.

År 2018 hade 15 procent av åldersklassen 20—29-åringar genomgått enbart grundskolestadiet. Av männen i åldersklassen hade 17 procent och av kvinnorna 13 procent genomgått enbart grundskolestadiet. Enligt utbildningsstatistiken avbryter män också examensinriktad utbildning på andra stadiet oftare än kvinnor. I regeringens proposition om utvidgning av läroplikten bedömdes det i fråga om konsekvenserna för könen att utvidgningen av läroplikten stödjer i synnerhet männens utbildning efter den grundläggande utbildningen. I Hux-utbildningen kommer det därför sannolikt att delta sådana läropliktiga unga som i annat fall skulle ha stått utanför utbildning på andra stadiet eller avbrutit den. De föreslagna ändringarna av finansieringssystemet bedöms ändå inte ha några betydande konsekvenser för könen.

4.2.3.2 Konsekvenser för minoriteter

Den svenskspråkiga utbildningen

Jämlig finansiering av Hux-utbildningen och tydliga principer för hur Hux-utbildningen ska ordnas stöder också förutsättningarna för att ordna svenskspråkig Hux-utbildning och tillgången till sådan. För närvarande har fem svenskspråkiga utbildningsanordnare som ordnar utbildning i de svenskspråkiga områdena i landskapen Nyland och Österbotten tillstånd att ordna Valma-utbildning. De helt svenskspråkiga anordnarnas nettoantal studerande var 57 år 2020. I landskapen Nyland och Österbotten har det ordnats också svenskspråkig påbyggnadsundervisning, största delen av den vid folkhögskolor. På statistikdagen år 2019 deltog sammanlagt 84 elever i svenskspråkig påbyggnadsundervisning.

Vid beviljandet av tillstånd att ordna utbildning ska undervisnings- och kulturministeriet beakta en tillräcklig regional tillgång till Hux-utbildning också i de svenskspråkiga områdena. En utmaning vid ordnandet av svenskspråkig utbildning i övergångsskedet består i att grupperna är små. Den svenskspråkiga utbildningen i övergångsskedet går för närvarande främst ut på att det ordnas påbyggnadsundervisning, antalet studerande i den svenskspråkiga Valma-utbildningen har varit mycket litet. I de svenskspråkiga regionerna har påbyggnadsundervisning efter den grundläggande utbildningen delvis ordnats också av samkommuner i stället för av kommuner. Samkommuner kan inte ordna Hux-utbildning utan tillstånd att ordna utbildning, vilket påverkar vissa nuvarande svenskspråkiga aktörers möjligheter att ordna utbildning, om samkommunen inte har tillstånd att ordna gymnasieutbildning eller yrkesutbildning. Sammanföringen av utbildningarna i övergångsskedet kommer sannolikt att medföra att gruppstorlekarna växer litet, men särskilt vid folkhögskolorna kommer den svenskspråkiga utbildningen i övergångsskedet alltjämt att vara uppdelad på utbildning som ordnas för läropliktiga enligt lagen om fritt bildningsarbete (632/1998) och den nya Hux-utbildningen.

Tillgången till svenskspråkig Hux-utbildning är viktig också därför att läropliktiga som ska anvisas studieplats vid behov kan anvisas studieplats i svenskspråkig utbildning nära den läropliktiga hem. Kommunernas möjlighet att vid behov ordna Hux-utbildning även utan ett tillstånd att ordna utbildning är därför viktig för att trygga tillgången och tillgängligheten också i fråga om svenskspråkig Hux-utbildning.

Den samiskspråkiga utbildningen

För tillfället ordnas inte samiskspråkig utbildning i övergångsskedet. Den nya utbildningshelheten möjliggör emellertid att läroanstalterna i sameområdet samarbetar, och bättre än nu att också samiskspråkig utbildning i övergångsskedet ordnas. Samiskspråkig Hux-utbildning kan ordnas till exempel så att någon utbildningsanordnare i sameområdet har huvudansvaret för att ordna Hux-utbildning tillsammans med andra läroanstalter i området.

Ställningen för personer med invandrarbakgrund

Enligt 12 § 2 mom. i Hux-lagen ska utbildningsgrunderna utarbetas så att den studerande under den handledande utbildningen har möjlighet att stärka sina kunskaper i finska eller svenska. Den föreslagna finansieringsnivån för Hux-utbildningen är bättre än finansieringsnivån för den nuvarande utbildning som förbereder personer med invandrarbakgrund för gymnasieutbildning, vilket förbättrar förutsättningarna för att ordna sådan utbildning i övergångsskedet som riktar sig till personer med invandrarbakgrund. Finansieringsnivån stiger särskilt i förhållande till finansieringsnivån för Luva-utbildning för vuxna; uppgången är 68,4 procent. Ett stort antal studerande med invandrarbakgrund har deltagit också i Valma-utbildning.

Ett anordnarnätverk som är mer täckande än nu ökar också möjligheterna för studerande med invandrarbakgrund att delta i utbildning i övergångsskedet. Om anordnarnätverket blir mer täckande ökas möjligheterna för studerande med invandrarbakgrund att via övergångsskedet gå över särskilt till gymnasieutbildning, eftersom utbildning som förbereder för gymnasieutbildning i nuläget i typiska fall har ordnats bara på de största orterna.

I utbildning som förbereder för gymnasieutbildning och som riktar sig till invandrare deltog sammanlagt 172 studerande per statistikdagen den 20 september 2020. I Valma-utbildningen deltog 1 485 nettostuderande år 2020 och under kalenderåret sammanlagt 3 846 studerande med ett annat modersmål än finska, svenska eller samiska. Studerande med invandrarbakgrund kommer sannolikt att stå för en betydande andel också av studerandevolymen i Hux-utbildning.

Utbildning för personer med funktionsnedsättning

I Hux-lagen föreskrivs det om rätten för en studerande att få särskilt stöd, om han eller hon på grund av inlärningssvårigheter, skada, funktionsnedsättning eller sjukdom eller av någon annan orsak behöver långvarigt eller regelbundet särskilt stöd i sitt lärande och sina studier för att nå målen i utbildningsgrunderna. En studerande har dessutom rätt till krävande särskilt stöd enligt vad som föreskrivs i lagen om yrkesutbildning. I finansieringssystemet för yrkesutbildning beaktas rätten till särskilt stöd och krävande särskilt stöd på motsvarande sätt som enligt de nuvarande principerna som en finansieringshöjande grund via höjningskoefficienter som fastställs genom förordning. Däremot beaktas i finansieringssystemen för grundläggande utbildning och gymnasieutbildning ordnandet av särskilt stöd genomsnittligt i priset per enhet, varvid finansieringssystemet inte separat beaktar enskilda studerandes behov av särskilt stöd, med undantag för att det inom finansieringen för grundläggande utbildning beviljas en förhöjning för förlängd läroplikt.

Det är meningen att den studerande ska ha lika rätt till särskilt stöd oberoende av i samband med vilken utbildningsform Hux-utbildningen ordnas. De studiesociala förmånerna med anknytning till särskilt stöd, exempelvis biträdestjänster, hjälpmedel och tolkningstjänster, bestäms för sin del utgående från i samband med vilken utbildningsform Hux-utbildningen ordnas. I de olika finansieringssystemen ska detta beaktas i likhet med i nuläget. Processerna i anslutning till ansökan om förmåner och tjänster kommer alltså att vara beroende av i samband med vilken utbildningsform och vilket finansieringssystem Hux-utbildningen ordnas, eftersom tjänsterna beviljas med stöd av olika lagstiftningar.

Hux-utbildning ordnas också för studerande som har rätt till krävande särskilt stöd. Hux-utbildningen för studerande som har rätt till krävande särskilt stöd ordnas vid specialyrkesläroanstalter och vid läroanstalter som drivs av utbildningsanordnare som har en begränsad uppgift som gäller studerande med krävande särskilt stöd. Utbildning som gäller studerande med krävande särskilt stöd ordnas av sammanlagt elva anordnare av yrkesutbildning. Fem specialyrkesläroanstalter har anordnartillstånd som avser krävande särskilt stöd. Specialläroanstalterna svarar för de studerande som behöver det allra mest krävande stödet och de erbjuder också stöd för andra anordnare av yrkesutbildning som ordnar särskilt stöd. Dessutom har sex anordnare av yrkesutbildning i sitt anordnartillstånd en begränsad uppgift som gäller antalet studerandeår med krävande särskilt stöd. Den begränsade uppgiften svarar på behovet av krävande särskilt stöd regionalt och kompletterar specialläroanstalternas utbildningsutbud. I samband med tillstånden att ordna Hux-utbildning är det därför viktigt att säkerställa att utbudet av Hux-utbildning också för studerande med rätt till krävande särskilt stöd är tillräckligt, både regionalt och kvantitativt sett. Undervisnings- och kulturministeriet kommer att följa upp att studieplatsernas antal är tillräckligt.

4.2.3.3 Konsekvenser för de grundläggande och mänskliga rättigheterna

Genom propositionen tryggas de i 16 § i grundlagen föreskrivna kulturella rättigheterna. En finansieringsnivå som är enhetlig och tillräcklig samt överskådliga principer för ordnande av utbildningen säkerställer att tillgången till Hux-utbildning är nationellt och regionalt omfattande, varvid rätten enligt 16 § 2 mom. i grundlagen för var och en att enligt sin förmåga och sina särskilda behov få även annan än grundläggande utbildning och, för de läropliktigas del, rätten enligt 16 § 1 mom. i grundlagen till avgiftsfri grundläggande utbildning tillgodoses.

I artikel 24 i konventionen om rättigheter för personer med funktionsnedsättning och dess fakultativa protokoll (FördrS 27/2016, nedan handikappkonventionen) finns bestämmelser om utbildning. Enligt punkt 1 i artikeln erkänner konventionsstaterna rätten till utbildning för personer med funktionsnedsättning. Enligt punkt 2 i artikeln ska konventionsstaterna för att förverkliga denna rätt, säkerställa att a) personer med funktionsnedsättning inte utestängs från det allmänna utbildningssystemet på grund av funktionsnedsättning och att barn med funktionsnedsättning inte utestängs från kostnadsfri obligatorisk grundutbildning eller från undervisning som följer efter grundutbildning, på grund av funktionsnedsättning, b) personer med funktionsnedsättning, på samma villkor som andra, får tillgång till en integrerad och kostnadsfri grundutbildning av kvalitet och till undervisning som följer efter grundutbildning på sina hemorter, c) skälig anpassning erbjuds utifrån personliga behov, d) personer med funktionsnedsättning ges nödvändigt stöd inom det allmänna utbildningssystemet för att underlätta deras ändamålsenliga utbildning, samt e) ändamålsenliga individanpassade stödåtgärder erbjuds i miljöer som erbjuder största möjliga akademiska och sociala utveckling som är förenlig med målet fullständig inkludering. En tillräcklig finansieringsnivå för särskilt stöd och krävande särskilt stöd samt tillräcklig tillgång till och tillgänglighet i fråga om utbildning för studerande som har rätt till krävande särskilt stöd tryggar de rättigheter för personer med funktionsnedsättning som anges i handikappkonventionen samt de grundlagsenliga kulturella rättigheterna och jämlikheten.

4.2.3.4 Regionala konsekvenser

I motiven i regeringens proposition om utvidgning av läroplikten konstaterades det att en enhetlig utbildningshelhet i övergångsskedet stärker jämlik tillgång till högklassig utbildning i övergångsskedet och förbättrar utbildningens regionala jämlikhet och tillgänglighet. Ett förenhetligande ökar den riksomfattande homogeniteten och stärker en jämlik tillgång till högklassig undervisning när undervisning och utbildning ordnas. En enhetlig utbildningshelhet ökar dessutom de studerandes regionala jämlikhet, eftersom enhetlig utbildning i övergångsskedet finns tillgänglig på ett mera omfattande sätt än nu i landets olika delar och på kortare avstånd från den studerandes hem. (RP 173/2020 rd, s. 126).

Enligt 4 § 3 mom. i Hux-lagen ska undervisnings- och kulturministeriet i samband med beslut om beviljande av tillstånd säkerställa en tillräcklig nationell och regional tillgång till utbildning som handleder för examensutbildning. Enligt 6 § 2 mom. ska dessutom undervisnings- och kulturministeriet i samband med beslut som gäller återkallande av ett tillstånd att ordna utbildning se till att en tillräcklig tillgång till handledande utbildning inte äventyras. Hux-lagen förpliktar alltså ministeriet att i samband med beviljande, ändring och återkallande av tillstånd att ordna utbildning bedöma huruvida den regionala tillgången till och tillgängligheten i fråga om Hux-utbildning är tillräcklig. De föreslagna ändringar i Hux-lagen som gäller tillstånd att ordna utbildning tydliggör undervisnings- och kulturministeriets uppgifter när det gäller att bevilja tillstånd att ordna utbildning och skapa ett regionalt omfattande nätverk av anordnare.

Ordnandet av Hux-utbildning grundar sig på tillstånd som utbildningsanordnarna söker och därigenom på en frivillig uppgift att ordna utbildning. Det är därför viktigt att kommunerna och de andra utbildningsanordnarna i ett område planerar regionalt hur det är ändamålsenligt att ordna Hux-utbildningen och tillgången till den i området och att de vid behov ansöker hos undervisnings- och kulturministeriet om tillstånd att ordna Hux-utbildning. En tillräcklig finansieringsnivå och jämlikhet är av betydelse också för att Hux-utbildningen som ordnas ska vara regionalt omfattande och tillräcklig.

5 Alternativa handlingsvägar

5.1 Alternativa finansieringsmodeller

Vid beredningen av propositionen har som alternativ i fråga om finansieringen av utbildning som handleder för examensutbildning betraktats att ett nytt separat finansieringssystem skapas, att de tre nuvarande separata finansieringssystemen bibehålls och att de nuvarande finansieringssystemen förenhetligas i vissa avseenden. Dessa alternativ utvärderades redan i samband med beredningen av läropliktsreformen och då ansågs det bästa alternativet i det skede då den nya utbildningshelheten inleddes vara att de tre nuvarande separata finansieringssystemen bibehålls. Detta skrevs också in i motiven i regeringens proposition om utvidgning av läroplikten.

Av de nuvarande finansieringssystemen skulle ett separat finansieringssystem för Hux-utbildningen säkerställa enhetliga principer för beviljandet och en enhetlig finansieringsnivå som är oberoende av anordnaren. Ett separat finansieringssystem skulle kunna byggas upp till exempel utifrån ett pris per enhet som bestäms årligen eller utifrån en budgetbaserad finansieringsmodell. Användningen av ett separat finansieringssystem skulle innebära att det i statsbudgeten behöver reserveras ett separat anslag för utbildning som handleder för examensutbildning. I ett kostnadsbaserat system skulle det bestämmas ett pris per enhet utifrån de faktiska kostnaderna under de tidigare åren, och det skulle vara möjligt att överskrida det anslag som reserverats i statsbudgeten, för att alla studerande ska bli finansierade. I ett budgetbaserat system åter skulle anslaget storlek fastställas i statsbudgeten, och den finansiering som beviljas utbildningsanordnarna

skulle basera sig på den relativa andel av alla utbildningsanordnares prestationer som respektive utbildningsanordnares prestationer utgör.

Avsikten är att Hux-utbildning ska ordnas endast efter behov, och målet är att möjliggöra smidiga övergångar mellan handledande utbildning och examensinriktad utbildning. Ett separat finansieringssystem stöder inte dessa mål, i stället försvårar det en flexibel fördelning av de för utbildningen reserverade anslagen mellan handledande utbildning och examensinriktad utbildning, något som strider i synnerhet mot de centrala principerna för systemen för styrning och finansiering av yrkesutbildning. När utbildningen i övergångsskedet är inkluderad i finansieringssystemet för examensinriktad utbildning kan utbildningsanordnarna flexibelt ordna antingen examensinriktad utbildning eller utbildning i övergångsskedet i enlighet med de studerandes behov. Ett separat budgetbaserat system är särskilt illa lämpat för finansiering av Hux-utbildning, eftersom finansieringen för ordnande av utbildning då skulle kunna variera till och med avsevärt beroende på behovet av att ordna utbildning under respektive finansår.

Största delen av Hux-utbildningen väntas bli ordnad i samband med tillstånd att ordna yrkesutbildning, så det är viktigt att den finansieringsmodell som valts är förenlig med finansieringssystemet för yrkesutbildning. Det är sannolikt att en stor del av dem som deltar i Hux-utbildning också söker till yrkesutbildning efter den handledande utbildningen, något som talar för att finansieringssystemet bör stödja en smidig övergång mellan Hux-utbildning och yrkesutbildning.

De nuvarande finansieringssystemen skulle alternativt kunna förenhetligas bara till vissa delar, utan att ett helt separat finansieringssystem för Hux-utbildningen skapas. Finansieringssystemens divergerande systematik kan medföra överlappande finansiering eller utebliven finansiering, om en studerande går över från ett finansieringssystem till ett annat under läsåret. Detta kan försvåra en smidig övergång mellan handledande utbildning och examensinriktad utbildning. Vid beredningen har man därför övervägt möjligheten att i viss mån förenhetliga finansieringssystemen för grundläggande utbildning och sådan utbildning i övergångsskedet som anordnare av gymnasieutbildning ordnar för att smidigare övergångar ska kunna stödjas. Möjligheterna att använda ett enhetligt pris per enhet för Hux-utbildning vid sådan Hux-utbildning som anordnare av grundläggande utbildning och gymnasieutbildning ordnar, att använda fler statistikdagar i stället för en eller två och att gå över till att granska studietiden dag för dag har övervägts vid beredningen. Dessa ändringar skulle göra att finansieringen riktades exaktare, men i någon utsträckning skulle de också medföra mer administrativt arbete. Statsandelssystemet utgår från allmän täckning och kalkylmässighet, och övergångar mellan olika utbildningsformer under finansåret sker redan nu. Många gånger tar konsekvenserna av dessa ändringar ut varandra, och även om finansieringen i någon mån skulle riktas mer korrekt med hjälp av de ovan uppräknade metoderna skulle beloppet av finansiering som utbildningsanordnaren får inte nödvändigtvis förändras i någon större utsträckning.

Den nya helheten av utbildning i övergångsskedet kan komma att ändra tyngdpunkten för finansiering av utbildningen i övergångsskedet så att utbildningen i större omfattning än nu ordnas inom ramen för finansieringssystemet för yrkesutbildning, medan ordnandet av övergångsskedet inom ramen för finansieringen för grundläggande utbildning väntas avta. Ovan beskrivs olika alternativa sätt att utveckla och förenhetliga finansieringssystemet för utbildning i övergångsskedet. Genom olika åtgärder är det möjligt att inverka på några redan identifierade problempunkter, men när reformen inleds står det ännu inte klart vilken finansieringsform som kommer att utgöra tyngdpunkten för den nya utbildningen i övergångsskedet och hurdana eventuella övergångs- eller finansieringsrelaterade frågor som man behöver försöka lösa i första hand. I den nya utbildningens inledande skede har det därför inte ansetts vara motiverat att föreslå ändringar i de grundläggande principerna för de nuvarande finansieringssystemen. När

det fås mer detaljerad information om den praktiska verkställigheten av reformen och om hur finansieringen riktas behöver behovet av de ovan beskrivna eller andra ändringar som anknyter till förenhetligande och förtydligande av finansieringen undersökas.

5.2 Alternativ som gäller rätten att ordna Hux-utbildning

I samband med beredningen av författningar om finansieringen av Hux-utbildning har man granskat också principerna med anknytning till tillstånden att ordna Hux-utbildning och ordnandet av utbildningen för att den nya utbildningshelheten och ordnandet av den ska vara så överskådliga som möjligt för både de studerande och utbildningsanordnarna och för att det regionala utbildningsutbudet ska vara tillräckligt. I detta sammanhang granskades särskilt ordnandet av utbildningen inom ramen för flera olika finansieringssystem samt kommunens roll som anordnare av Hux-utbildning.

I nuläget har en och samma utbildningsanordnare kunnat ordna flera olika utbildningar i övergångsskedet, till exempel påbyggnadsundervisning efter den grundläggande utbildningen och Valma-utbildning. Vid beredningen har det övervägts också ett alternativ där utbildningsanordnaren alljämt i likhet med nu kan ordna även Hux-utbildning inom ramen för flera olika finansieringssystem. Detta alternativ skulle ha varit motiverat, om man ville behålla den nuvarande allokeringen av finansiering mellan de olika finansieringssystemen. Modellen bedömdes emellertid inte vara användbar i övrigt, eftersom det då skulle ha varit synnerligen svårt och komplicerat att fastställa inom ramen för vilket finansieringssystem en enskild studerande skulle betraktas som grund för finansieringen. Också med tanke på de studerandes rättskydd och likabehandlingen är det nödvändigt att den studerande vid ansökan till utbildningen vet i samband med vilket tillstånd att ordna utbildning Hux-utbildningen i fråga kommer att ordnas. Detta är särskilt viktigt med avseende på de studiesociala förmånerna för studerande med rätt till särskilt stöd, vilka till en del bestäms via olika kanaler i olika utbildningsformer. Vid beredningen uppfattades det därför som viktigt att säkerställa överskådliga regler enligt vilka varje utbildningsanordnare kan ordna Hux-utbildning inom ramen för finansieringssystemet för en enda utbildningsform. Till denna del sågs det som behövligt att tydliggöra vissa bestämmelser om principerna för ordnande av Hux-utbildning.

Enligt 3 § 2 mom. i Hux-lagen får kommunen ordna utbildning som handleder för examensutbildning utan att ha tillstånd att ordna utbildning. I motiven i regeringens proposition om Hux-lagen konstaterades principen att kommunens möjlighet att frivilligt ordna utbildning kompletterar nätverket av Hux-utbildning som grundar sig på tillstånd att ordna utbildning. Vid beredningen av den aktuella propositionen konstaterades det att bestämmelsens ordalydelse dock lämnar rum för tolkning med avseende på i vilka situationer det är befogat att kommunen ansöker om tillstånd att ordna Hux-utbildning. Bestämmelsen kan utifrån sin ordalydelse tolkas också så att kommunen i första hand alltid ordnar Hux-utbildning utan tillstånd att ordna utbildning, men detta strider mot den konstaterade målbilden i motiven i regeringens proposition om Hux-lagen.

Kommunen har i egenskap av anordnare av yrkesutbildning eller gymnasieutbildning möjlighet att ansöka om TUVÅ-tillstånd, men bestämmelsen i gällande lag möjliggör att utbildningen ordnas även utan att tillstånd söks. Det på tillstånd att ordna utbildning baserade nätverket är en central del av den regionala tillgången till Hux-utbildning och av det anvisande av studieplats som avses i läropliktslagen. Det sågs därmed som behövligt att kommunens rätt att frivilligt ordna Hux-utbildning som inte grundar sig på ett tillstånd att ordna utbildning föreslås bli specificerad att gälla endast situationer där kommunalt ordnad Hux-utbildning inte utgör en del av det utbud av Hux-utbildning i området som är av bestående natur. Kommunens fortsatta rätt att

frivilligt ordna Hux-utbildning ansågs dock vara viktig, eftersom inte alla kommuner har tillstånd att ordna yrkesutbildning eller gymnasieutbildning. Dessutom är det meningen att kommunerna ska ha en möjlighet att för att svara på tillfälliga behov ordna Hux-utbildning till exempel för sådana läropliktiga unga i området som saknar studieplats.

6 Remissvar

6.1 Remissbehandlingen

Utkastet till regeringens proposition var på remiss mellan den 11 maj och den 15 juni 2021 och sammanlagt 28 utlåtanden om det gavs. Den i propositionsutkastet föreslagna finansieringsmodellen, som innebär att Hux-utbildningen ska finansieras inom ramen för de tre nuvarande separata finansieringssystemen, understöddes i huvudsak. I utlåtandena framhölls ändå att det gäller att ge akt på antalen studerande och på att studieplatserna räcker till, att finansieringsnivån i de olika finansieringssystemen är enhetlig, vilka konsekvenser finansieringsmodellen har och hur pass tillräcklig finansieringsnivån är. Det framhölls att finansieringsmodellen bör ändras vid behov. I några utlåtanden konstaterades också att målet på längre sikt bör vara att en enhetlig finansieringsmodell för Hux-utbildningen skapas när mer detaljerade erfarenheter av ordnandet av utbildningen har fått. På basis av remissvaren har motiven i propositionen preciserats för verkställighetens och uppföljningens del. Utgående från remissvaren har motiven i propositionen preciserats även i andra avseenden, till exempel vad beträffar beaktandet av avgiftsfriheten för läromaterial samt den svenskspråkiga utbildningen i övergångsskedet.

I huvudsak understöddes de föreslagna preciseringarna av rätten att ordna Hux-utbildning, och det konstaterades att de gör systemet överskådligare och förbättrar Hux-utbildningens tillgänglighet och ställningen för de läropliktiga som anvisas Hux-utbildning. I några utlåtanden konstaterades ändå att ordnandet av Hux-utbildning bör vara helt fritt för kommunerna. Det ansågs inte vara motiverat att ändra propositionen till denna del.

I flera utlåtanden fördes det fram som en brist att finansieringsmodellerna för grundläggande utbildning och gymnasieutbildning inte identifierar behovet av särskilt stöd som en grund för att höja finansieringen. I utlåtandena konstaterades att det i Hux-utbildningen sannolikt kommer att delta ett stort antal studerande med behov av särskilt stöd, men att endast finansieringssystemet för yrkesutbildning identifierar detta som en förhöjningsgrund. Det ansågs inte vara befogat att i detta skede ändra propositionen med anledning av remissvaren, men också antalet studerande med rätt till särskilt stöd och deras fördelning mellan olika utbildningsformer kommer att följas upp. Vid behov är det också möjligt att utveckla TUVAs finansieringsmodellen i fråga om grundläggande utbildning och gymnasieutbildning så att de studerandes behov av särskilt stöd beaktas som en separat förhöjningsgrund.

I utlåtandena uppmärksammades den i propositionsutkastets motivdel angivna bedömningen att i förhållande till nuläget kan en större studerandevolym som deltar i utbildning i övergångsskedet komma att gå över till finansieringsmodellen för yrkesutbildning. I utlåtandena uttrycktes oro över att eftersom anslaget för yrkesutbildning ändå inte föreslås bli höjt kommer en ökning av Hux-volymen att inverka negativt på de tillgängliga medlen för den övriga yrkesutbildningen och i synnerhet för det kontinuerliga lärandet. Propositionens konsekvenser i fråga om studerandevolymövergångarna kommer att följas upp, och behovet av anslagsöverföringar kommer att bedömas.

I utlåtandena togs det upp frågor kring ansökan om förmåner och tjänster för studerande med funktionsnedsättning; i utbildningarna i övergångsskedet där finansieringsformerna är olika skiljer sig dessa åt och till en del måste den unga med funktionsnedsättning eller hans eller

hennes vårdnadshavare ansöka om dem. I utlåtandena föreslogs att detta missförhållande nu skulle avhjälpas i samband med att finansieringslagen ändras. Propositionen ändrades inte till denna del med anledning av remissvaren. I anslutning till riksdagens svar på regeringens proposition om utvidgning av läroplikten (RSv 218/2020 rd) finns två uttalanden där det förutsätts att regeringen utreder, bevakar och säkerställer tillgången till stödåtgärder och stödtjänster för personer med funktionsnedsättning och unga som behöver särskilt stöd (uttalandena 3 och 4). Undervisnings- och kulturministeriet är i färd med att utarbeta en plan för uppföljning av utvidgningen av läroplikten för åren 2021—2024 där det ingår också att utreda stödåtgärderna och stödtjänsterna för personer med funktionsnedsättning och unga som behöver särskilt stöd.

I enskilda kommentarer fördes det i remissvaren fram att finansieringsmodellen bör identifiera också behovet av F2/S2-undervisning och i synnerhet de mindre gruppstorlekarna i Hux-utbildningen i de svenskspråkiga områdena, skärgårdsområdena och glesbygdsområdena. Det ansågs inte vara motiverat att ändra propositionen med anledning av dessa kommentarer, men även dessa omständigheter bör beaktas vid uppföljningen av verkställigheten.

6.2 Utlåtande av rådet för bedömning av lagstiftningen

Rådet för bedömning av lagstiftningen gav ett utlåtande om propositionsutkastet den 27 augusti 2021. Rådet ansåg i sitt utlåtande att utkastet till regeringens proposition var bristfälligt med tanke på kraven i anvisningarna om konsekvensbedömning av lagförslag och att propositionsutkastet behövde korrigeras i överensstämmelse med rådets utlåtande innan regeringens proposition lämnas till riksdagen. Enligt rådets utlåtande var de viktigaste utvecklingsobjekten i propositionsutkastet följande: i) De avsnitt i propositionsutkastet som innehåller konsekvensanalys bör bearbetas så att de ger en tydligare beskrivning av vilka konsekvenser den föreslagna ändringen har. ii) Reformens konsekvenser med tanke på om finansieringen av förberedande utbildning är tillräcklig och med tanke på servicesystemets täckning bör behandlas närmare. iii) Propositionsutkastet bör innehålla en noggrannare bedömning av konsekvenserna i fråga om olika utbildningsformer och olika anordnare. iv) Propositionsutkastet bör i högre grad beskriva nuläget och de förslag som bör framföras.

Regeringens proposition har omarbetats utifrån de iakttagelser som framfördes i rådets utlåtande. Det har gjorts ansträngningar för att öppna terminologin i propositionen och för att förtydliga beskrivningen av finansieringssystemen sådana de är i nuläget, och avsnitten om konsekvensanalys har komprimerats och överlappningar strukits. Den konsekvensanalys som tar fasta på huruvida finansieringen är tillräcklig och servicesystemet är heltäckande har utökats, liksom den konsekvensanalys som hänför sig till olika utbildningsformers och anordnartypers perspektiv. Dessutom har i motiveringen i propositionen preciserats bland annat bildandet av ett anordnarnätverk, förhållandet mellan de faktiska kostnaderna och den statliga finansieringen, ändringarnas incitamentsverkan med avseende på allokeringen av anordnarnas interna resurser, kommunernas roll som anordnare av Hux-utbildning samt den konsekvensanalys som anknyter till invandrare, personer med funktionsnedsättning och konsekvenser för könen. Vidare har avsnittet om uppföljning av verkställandet av förslaget kompletterats.

7 Specialmotivering

7.1 Lagen om finansiering av undervisnings- och kulturverksamhet

1 §. Tillämpningsområde. Till lagens tillämpningsområde föreslås bli fogad utbildning som avses i lagen om utbildning som handleder för examensutbildning. En bestämmelse om detta föreslås bli fogad till 1 mom. som ny 2 a-punkt.

2 §. Tillämpning av lagen i vissa fall. Det föreslås att 2 mom. 1 punkten upphävs. I punkten föreskrivs om tillämpning av lagen på sådan påbyggnadsundervisning som avses i 5 § i lagen om grundläggande utbildning.

3 §. Definitioner. Definitionen i 1 punkten av begreppet *undervisningsverksamhet* föreslås bli kompletterad så att med undervisningsverksamhet avses också anordnande av verksamhet enligt den nya 2 a-punkten i 1 § 1 mom., alltså utbildning som handleder för examensutbildning.

5 §. Grunden för beräkning av finansieringen. Enligt 1 punkten bestäms finansieringen för gymnasier på basis av antalet studerande samt de per studerande bestämda priserna per enhet. Till punkten föreslås bli fogat att finansieringen bestäms på motsvarande grunder också för utbildning som handleder för examensutbildning och som ordnas av en anordnare av gymnasieutbildning.

Enligt 3 punkten bestäms finansieringen för påbyggnadsundervisning enligt lagen om grundläggande utbildning på basis av antalet elever och det per elev bestämda priset per enhet. Omnämmandet av påbyggnadsundervisning föreslås bli ersatt med ett omnämmande av utbildning som handleder för examensutbildning och som ordnas av en anordnare av grundläggande utbildning.

6 §. Kommunens statsandel och grunden för statsandelen för finansiering av gymnasieutbildning. Enligt rubriken för den gällande paragrafen föreskrivs det i paragrafen om kommunens statsandel och om grunden för statsandelen för utbildning som avses i gymnasielagen. Framdeles finansieras inom ramen för finansieringssystemet för gymnasieutbildning också utbildning som handleder för examensutbildning, vilken det föreskrivs om i en separat lag. Paragrafrubriken föreslås bli ändrad så att formuleringen ”finansiering av gymnasieutbildning” används i stället för ”utbildning som avses i gymnasielagen”, varvid rubrikformuleringen bättre motsvarar paragrafens ändrade innehåll. Motsvarande generellare rubricering används redan i den gällande 7 §.

Bestämmelsen i 1 mom. motsvarar den gällande bestämmelsen.

I 2 mom. föreslås omnämmandet av utbildning som förbereder för gymnasieutbildning bli ersatt med ett omnämmande av utbildning som handleder för examensutbildning och som ordnas av en anordnare av gymnasieutbildning.

Det föreslås att 3 mom. upphävs som onödigt, eftersom bestämmelsen gäller beviljande av statsandelar åren 2017—2019.

7 §. Finansiering av gymnasieutbildning som ordnas av samkommuner och privata utbildningsanordnare. Enligt 1 mom. i den gällande paragrafen beviljas samkommuner och privata utbildningsanordnare finansiering för i gymnasielagen avsedd gymnasieutbildning till ett belopp som motsvarar statsandelsgrunden och som beräknats på det sätt som föreskrivs i 6 § 2 mom. enligt antalet studerande hos utbildningsanordnarna, priserna per enhet och tilläggsfinansieringen för en särskild utbildningsuppgift. Till bestämmelsen föreslås bli fogat att finansiering på motsvarande sätt ska beviljas också för utbildning som handleder för examensutbildning och som ordnas av en anordnare av gymnasieutbildning.

8 §. Kommunens självfinansieringsandel av driftkostnaderna för gymnasieutbildning. I paragrafrubriken föreslås omnämmandet av gymnasielagen bli ändrat till ”gymnasieutbildning”, vilket bättre svarar mot det ändrade paragrafinnehållet. Motsvarande generellare paragrafrubricering föreslås i 6 § och är i bruk i den gällande 7 §.

Omnämmandet i 1 mom. av driftskostnaderna för utbildning som förbereder för gymnasieutbildning föreslås bli ersatt med ett omnämmande av driftskostnaderna för utbildning som handleder för examensutbildning och som ordnas av en anordnare av gymnasieutbildning. I fortsättningen beaktas som driftskostnader för gymnasieutbildning även driftskostnaderna för utbildning som handleder för examensutbildning och som ordnas av en anordnare av gymnasieutbildning.

9 §. *Anslag för yrkesutbildning.* Till 1 mom. föreslås bli fogat att anordnare av yrkesutbildning ska beviljas finansiering inom ramen för det i paragrafen avsedda anslaget för yrkesutbildning också för de uppgifter som det föreskrivs om i lagen om utbildning som handleder för examensutbildning.

10 a §. *Beviljande av finansiering för yrkesutbildning finansåren 2018—2020.* Paragrafen föreslås bli upphävd som onödig, eftersom den gäller beviljande av finansiering för yrkesutbildning finansåren 2018—2020.

11 §. *Finansiering av förskoleundervisning och grundläggande utbildning.* Hänvisningen i 1 mom. till att paragrafen ska tillämpas på påbyggnadsundervisning efter den grundläggande utbildningen föreslås bli ersatt med ett omnämmande av utbildning som handleder för examensutbildning och som ordnas av en anordnare av grundläggande utbildning.

24 §. *Priserna per enhet för gymnasier.* I 1 mom. föreskrivs om beräkning av priserna per enhet för studerande vid gymnasier för anordnare av gymnasieutbildning på basis av de riksomfattande totalkostnaderna under året före det år som föregår det år då priserna per enhet bestäms. Till momentet föreslås bli fogat att i de riksomfattande totalkostnaderna ska beaktas också totalkostnaderna för utbildning som handleder för examensutbildning och som ordnas av en anordnare av gymnasieutbildning.

I 1 mom. föreskrivs för närvarande också om en viktcoefficient som används vid beräkning av priserna per enhet för att vikta antalet studerande som deltar i utbildning som förbereder för gymnasieutbildning. Bestämmelsen föreslås bli ändrad så att i den i fortsättningen föreskrivs om en viktcoefficient för antalet studerande i utbildning som handleder för examensutbildning och som ordnas av en anordnare av gymnasieutbildning. Enligt förslaget ska viktcoefficienten vara 1,17. Den ovannämnda viktcoefficienten tillämpas första gången vid beviljandet av finansiering för finansåret 2027. På finansieringen för finansåren 2022—2026 tillämpas viktcoefficienter som det föreskrivs om i en övergångsbestämmelse.

I det gällande 1 mom. föreskrivs dessutom om en viktcoefficient som används vid beräkning av priserna per enhet för att vikta antalet studerande som studerar i gymnasieutbildning för vuxna eller utbildning som förbereder för gymnasieutbildning. Enligt förslaget stryks i bestämmelsen omnämmandet av viktning i utbildning som förbereder för gymnasieutbildning. I utbildning som handleder för examensutbildning ska enligt förslaget inte göras någon åtskillnad mellan utbildning för unga och utbildning för vuxna.

I det gällande 3 mom. föreskrivs att priset per enhet för anordnare av gymnasieutbildning i fråga om studerande i utbildning som förbereder för gymnasieutbildning bestäms genom en gradering av det genomsnittliga pris per enhet för gymnasieutbildning som föreskrivs med stöd av 23 §. Bestämmelsen föreslås bli ändrad så att i den i fortsättningen föreskrivs om bestämmande av priset per enhet i fråga om utbildning som handleder för examensutbildning och som anordnare av gymnasieutbildning ordnar. På samma sätt som i nuläget föreslås också priset per enhet i fråga om utbildning som handleder för examensutbildning bli bestämt genom en gradering av det genomsnittliga priset per enhet för gymnasieutbildning.

Till 3 mom. föreslås bli fogat också ett bemyndigande att utfärda förordning enligt vilket bestämmelser om viktcoeffcienten för utbildning som handleder för examensutbildning utfärdas genom förordning av statsrådet. Bestämmelser om viktcoeffcienten för utbildning som förbereder för gymnasieutbildning utfärdas genom förordning av statsrådet med stöd av ett bemyndigande i 24 § 8 mom. i finansieringslagen. Enligt bemyndigandet utfärdas närmare bestämmelser om beräkning av priserna per enhet genom förordning av statsrådet. Bemyndigandet är dock inte noga avgränsat så till vida att det explicit skulle innehålla ett bemyndigande att genom förordning föreskriva också om viktcoeffcienten. Därför föreslås till lagen bli fogad en ny bestämmelse där det konstateras ett bemyndigande att utfärda bestämmelser om viktcoeffcienten genom förordning av statsrådet.

I 7 mom. stryks ett omnämmande av utbildning som förbereder för gymnasieutbildning och som är avsedd för vuxna. I utbildning som handleder för examensutbildning ska det enligt förslaget inte göras någon åtskillnad mellan utbildning för unga och utbildning för vuxna.

Det föreslås att 11 mom. upphävs som onödigt. I momentet föreskrivs om höjning av priserna per enhet för finansåret 2019, och i praktiken tillämpas bestämmelsen inte längre.

29 §. Priserna per enhet för förskoleundervisning och grundläggande utbildning. I paragrafen föreskrivs det om priserna per enhet för förskoleundervisning och grundläggande utbildning. Enligt 1 mom. fås priserna per enhet för de verksamheter som ingår i bestämmelsens tillämpningsområde genom att man från den grunddel av hemkommunsersättningen som finansministeriet bestämt i enlighet med 38 § i lagen om statsandel för kommunal basservice drar av 320,77 euro och multiplicerar skillnaden med koefficienterna i tabellen i 1 mom. I tabellen föreslås koefficienten för påbyggnadsundervisning efter den grundläggande utbildningen bli ersatt med en koefficient för utbildning som handleder för examensutbildning. Den föreslagna koefficienten är 1,22. I paragrafen hänvisas till 38 § i statsandelslagen, som gäller till och med den 31 december 2022. I 57 § 2 mom. i den nya lagen om statsandel för kommunal basservice (618/2021) föreskrivs att om det någon annanstans i lag hänvisas till den lag om statsandel för kommunal basservice som gällde vid ikraftträdandet av den nya statsandelslagen, ska den nya statsandelslagen tillämpas i stället för den lagen. I den nya statsandelslagen föreskrivs det i 35 § om bestämmande av hemkommunsersättning.

Dessutom görs i tabellen i 1 mom., i punkten om utbildning enligt 46 § i lagen om grundläggande utbildning, en korrigering av teknisk natur där hänvisningen till 2 mom. preciseras att avse 46 § 2 mom. i lagen om grundläggande utbildning.

Enligt gällande lydelse i 2 mom. får utbildningsanordnaren utöver priset per enhet för påbyggnadsundervisning en tilläggsfinansiering som motsvarar tilläggsfinansieringen för förlängd läroplikt för de elever som omfattades av den förlängda läroplikten när de slutförde den grundläggande utbildningens lärokurs. Omnämmandet av påbyggnadsundervisning föreslås bli ersatt med ett omnämmande av utbildning som handleder för examensutbildning och som en anordnare av grundläggande utbildning ordnar. Dessutom föreslås en teknisk ändring av bestämmelsens finska språkdräkt.

31 §. Kostnader som inte beaktas vid beräkningen av priser per enhet. I paragrafen föreskrivs om kostnader som inte beaktas som driftskostnader för gymnasier och sådan grundläggande konstundervisning som finansieras enligt antalet undervisningstimmar. Enligt gällande lydelse i 1 mom. 2 punkten betraktas som driftskostnader inte kostnader för ordnande av skolskjuts för studerande. I 21 § i läropliktslagen föreskrivs om reseersättning till läropliktiga. Dessa reseersättningar orsakas inte direkt av ordnandet av skolskjuts, men för tydlighetens skull föreslås bestämmelsen ändå bli preciserad så att den inte gäller de reseersättningar som avses i 21 § i

läropliktslagen. De reseersättningar som avses i 21 § i läropliktslagen ska beaktas som driftskostnader för gymnasieutbildning.

32 b §. Studerandeår. Paragrafen innehåller bestämmelser om beaktande av den studerande som grund för finansieringen av yrkesutbildning. Enligt det gällande *1 mom.* tillämpas när studierätten bestäms bestämmelserna i lagen om yrkesutbildning i fråga om när studierätten börjar, studierätten upphör, studierätten tillfälligt avbryts, den studerande avhålls från studierna eller den studerande avstängs från läroanstalten för viss tid. Till bestämmelsen föreslås bli fogat att när studierätten bestäms tillämpas också bestämmelserna i lagen om utbildning som handleder för examensutbildning. Bestämmelser om studierätten finns i 17 § i lagen om utbildning som handleder för examensutbildning. I övrigt blir de ovannämnda bestämmelserna om studierätt i lagen om yrkesutbildning tillämpliga i Hux-utbildningen med stöd av en hänvisningsbestämmelse i 26 § i Hux-lagen. Till tredje meningen i den svenskspråkiga paragrafversionen fogas omnämnanden av indragning av studierätten och tillämpning av läropliktslagen, vilka saknats i paragrafen.

32 d §. Basfinansiering. I *2 mom.* föreskrivs om de grunder för viktning av det faktiska antalet studerandeår som används som grund för basfinansieringen för yrkesutbildning. Till *1 punkten* föreslås bli fogat att de faktiska studerandeåren ska viktas också med kostnaderna för att ordna utbildning som handleder för examensutbildning. Dessutom föreslås det att ordalydelsen i *1 punkten* preciseras så att utbildning som handleder för arbete och ett självständigt liv nämns i bestämmelsen.

I *2 mom. 3 punkten* föreskrivs om viktning av de faktiska studerandeåren på basis av ordnande av särskilt stöd eller krävande särskilt stöd som avses i lagen om yrkesutbildning. Till bestämmelsen föreslås som grund för viktningen bli fogat också ordnande av särskilt stöd som avses i 21 § i lagen om utbildning som handleder för examensutbildning. Bestämmelser om den studerandes rätt till särskilt stöd finns i 21 § 1 mom. i lagen om utbildning som handleder för examensutbildning. Enligt lagens 21 § 3 mom. tillämpas bestämmelserna i lagen om yrkesutbildning på en studerandes rätt till krävande särskilt stöd, så även ordnandet av krävande särskilt stöd vid utbildning som handleder för examensutbildning ska enligt bestämmelsen användas som grund för viktningen.

48 §. Beräkning av antalet studerande och elever. I *1 mom.* föreskrivs om beräkning av antalet studerande vid gymnasier som grund för finansieringen. Det föreslås att ordalydelsen i första meningen i momentet ändras så att i den beaktas också finansieringen av utbildning som handleder för examensutbildning och som ordnas av en anordnare av gymnasieutbildning. Enligt den föreslagna bestämmelsen beräknas finansieringen för finansåret i fråga om gymnasieutbildning och utbildning som handleder för examensutbildning och som ordnas av en anordnare av gymnasieutbildning enligt det genomsnittliga antalet studerande det år som föregår finansåret. Enligt förslaget stryks i tredje meningen i momentet ordet ”elever” som onödigt. Den föreslagna bestämmelsen motsvarar den gällande bestämmelsen i övrigt.

48 a §. Prestationer inom den grundläggande utbildningen som används som grund för finansieringen. I paragrafen föreskrivs det om prestationer inom den i lagen om grundläggande utbildning avsedda och enligt finansieringslagen finansierade utbildningen som används som grund för finansieringen. I det gällande *1 mom.* föreskrivs att för sådan grundläggande utbildning som finansieras enligt finansieringslagen beräknas finansieringen för finansåret enligt elevantalet den 20 september det år som föregår finansåret, med undantag av finansieringen av den förberedande undervisningen före den grundläggande utbildningen och den grundläggande utbildning som avses i 46 § i lagen om grundläggande utbildning. Den i momentet angivna tidpunkten för beaktande av elevantalet föreslås bli tillämpad också på utbildning som handleder

för examensutbildning och som ordnas av en anordnare av grundläggande utbildning. Till momentet föreslås därför bli fogat ett omnämmande av att det ska tillämpas också på utbildning som handleder för examensutbildning och som ordnas av en anordnare av grundläggande utbildning.

60 §. Ändringssökande. I paragrafen om ändringssökande föreslås ändringar av teknisk natur genom vilka bestämmelsens ordalydelse och förhållande till de allmänna lagarna om ändringssökande korrigeras och förtydligas. Paragrafrubriken föreslås bli ändrad till *Ändringssökande*, eftersom ”ändringssökande” innefattar också omprövningsförfarandet.

I 7 a kap. i förvaltningslagen (434/2003) föreskrivs om omprövningsförfarande. Enligt 49 a § 2 mom. i förvaltningslagen tillämpas förvaltningslagen vid behandlingen av omprövningsärenden, om inte något annat föreskrivs i nämnda 7 a kap. eller särskilt i någon annan lag. Bestämmelsen om rättelseförfarande i 1 mom. har haft sin nuvarande ordalydelse sedan lagen trädde i kraft, det vill säga sedan januari 2010, och i dess ordalydelse har 7 a kap. i förvaltningslagen som fogades till lagen genom en lag som trädde i kraft den 1 augusti 2010 inte beaktats.

I 1 mom. stryks som onödig förteckningen över aktörer som kan yrka på rättelse (begära omprövning) hos statsbidragsmyndigheten, eftersom förteckningen i praktiken inte har avgränsat kretsen av aktörer med denna rätt. Vidare föreslås det att omnämmandet av att rättelseyrkandet (omprövningsbegäran) ska göras skriftligen hos statsbidragsmyndigheten stryks som onödigt, eftersom en begäran om omprövning enligt 49 d § i förvaltningslagen ska göras skriftligen hos den myndighet som fattat beslutet eller hos den som sköter en offentlig förvaltningsuppgift och som fattat beslutet. Bestämmelsen om att begäran om omprövning ska göras skriftligen hos den statsbidragsmyndighet som fattat beslutet är alltså direkt tillämplig med stöd av förvaltningslagen, och det behöver inte föreskrivas särskilt om saken.

På motsvarande sätt som i den gällande bestämmelsen föreslås det bli föreskrivet att tidsfristen för att begära omprövning är tre månader, vilket avviker från den 30 dagar långa tidsfrist som anges i 49 c § 1 mom. i förvaltningslagen. Till bestämmelsen föreslås också bli fogad en hänvisning till att förvaltningslagen tillämpas. Enligt den föreslagna bestämmelsen tillämpas i övrigt på omprövningsförfarandet bestämmelserna i förvaltningslagen.

Ordalydelsen i 2 mom. föreslås bli ändrad i överensstämmelse med det nuvarande sättet att skriva informativa hänvisningar. Enligt den föreslagna bestämmelsen finns bestämmelser om sökande av ändring i förvaltningsdomstol i lagen om rättegång i förvaltningsärenden (808/2019).

Enligt det gällande 3 mom. får inte rättelse yrkas eller ändring sökas i beslutet till den del beslutet gäller de antal elever eller studerande som avses i 48 § 1 mom. Denna avgränsning av rätten att söka ändring är motiverad därför att det i 48 § 1 mom. föreskrivs om antalet studerande som används vid beviljandet av prognostiserad finansiering för gymnasieutbildning och som enligt 50 § justeras genom ett beslut som fattas före utgången av finansåret så att det överensstämmer med det faktiska antalet studerande. Det är alltså inte motiverat med tanke på rättsskyddet att begära omprövning av eller söka ändring i antalet studerande som den prognostiserade finansieringen grundar sig på.

Det gällande 3 mom. hänvisar till 48 § 1 mom. som helhet. I 48 § 1 mom. föreskrivs det utöver om antalet studerande som används vid beviljande av prognostiserad finansiering också om antalet studerande som används vid beräkningen av priserna per enhet. Enligt bestämmelsen tillämpas vid beräkningen av priserna per enhet antalet elever och studerande hösten det år som

föregår finansåret. Beslutet om priser per enhet fattas i slutlig form och enligt vedertagen tillämpningspraxis har omprövning av det kunnat begäras också vad avser antalet studerande. För att vedertagen praxis ska tydliggöras föreslås ordalydelsen i 3 mom. därför bli ändrad så att där uttryckligen nämns att undantaget från rätten att begära omprövning eller söka ändring inte gäller det antal studerande som används vid beräkningen av priserna per enhet. Dessutom preciseras bestämmelsens ordalydelse genom att orden ”genom besvär” fogas till den och ordet ”elever” stryks som onödigt, eftersom det i det gällande 48 § 1 mom. inte längre föreskrivs om elever.

Ordalydelsen i 4 mom. föreslås bli ändrad i överensstämmelse med det nuvarande skrivsättet. Enligt den föreslagna bestämmelsen tillämpas dock vid sökande av ändring i statsunderstödsbeslut som fattats med stöd av denna lag vad som föreskrivs i statsunderstödslagen.

7.2 Lagen om statsandel för kommunal basservice (den gamla lagen)

2 §. Undantag från tillämpningsområdet. Enligt 1 mom. 3 punkten i den gällande paragrafen beviljas med stöd av lagen i fråga inte statsandel för driftskostnader som föranleds av påbyggnadsundervisning som avses i 5 § i lagen om grundläggande utbildning. Denna punkt föreslås bli upphävd, eftersom det i fortsättningen inte föreskrivs om påbyggnadsundervisning i lagen om grundläggande utbildning. Det behöver inte föreskrivas att ordnande av utbildning som handleder för examensutbildning utgör ett undantag från tillämpningsområdet, eftersom det föreskrivs om det i en separat lag som i princip inte hör till tillämpningsområdet för lagen om statsandel för kommunal basservice.

41 §. Ersättning för elever som får specialiserad sjukvård eller skolhemsundervisning eller i fråga om elever som är placerade av barnskyddsskäl. I paragrafen föreskrivs om hemkommunens skyldighet att betala ersättning för ordnande av förskoleundervisning eller grundläggande utbildning för elever som får specialiserad sjukvård eller skolhemsundervisning eller i fråga om elever som är placerade av barnskyddsskäl. Enligt 4 mom. 2 punkten i dess gällande lydelse beaktas när ersättning beräknas för finansåret som avdrag elevens andel av finansiering som betalas till utbildningsanordnaren för finansåret enligt 11 och 29 § i lagen om finansiering av undervisnings- och kulturverksamhet för ordnande av påbyggnadsundervisning för elever. Punkten föreslås bli ändrad så att omnämmandet av påbyggnadsundervisning ersätts med omnämmandet av utbildning som handleder för examensutbildning och som ordnas av en anordnare av grundläggande utbildning.

7.3 Lagen om statsandel för kommunal basservice (den nya lagen)

2 §. Undantag från tillämpningsområdet. Enligt 1 mom. 3 punkten beviljas med stöd av lagen i fråga inte statsandel för driftskostnader som föranleds av påbyggnadsundervisning som avses i 5 § i lagen om grundläggande utbildning. Denna punkt föreslås bli upphävd, eftersom det i fortsättningen inte föreskrivs om påbyggnadsundervisning efter den grundläggande utbildningen i lagen om grundläggande utbildning. Det behöver inte föreskrivas att ordnande av utbildning som handleder för examensutbildning utgör ett undantag från tillämpningsområdet, eftersom det föreskrivs om det i en separat lag som i princip inte hör till tillämpningsområdet för lagen om statsandel för kommunal basservice.

23 §. Justering av kostnadsfördelningen. Enligt 2 mom. 1 punkten justeras de grundpriser som ligger till grund för de kalkylerade kostnader som avses i 6—12 § på riksnivå som en helhet. Dessutom justeras den i 11 och 29 § i lagen om finansiering av undervisnings- och kulturverksamhet avsedda finansieringen för påbyggnadsundervisning som avses i 5 § i lagen om grund-

läggande utbildning. Bestämmelsen föreslås bli ändrad så att omnämmandet av påbyggnadsundervisning ersätts med ett omnämmande av utbildning som handleder för examensutbildning och som ordnas av en anordnare av grundläggande utbildning. Motsvarande bestämmelse i 58 § i den gamla lagen om statsandel för kommunal basservice föreslås inte bli ändrad, eftersom den sista justeringen enligt den gamla lagen görs år 2022; den baserar sig på kostnaderna för år 2019.

24 §. Driftskostnader som ska beaktas när kostnadsfördelningen justeras. Enligt 1 mom. 1 punkten beaktas vid justering av kostnadsfördelningen kommunernas, samkommunernas och de andra utbildningsanordnarnas driftskostnader för ordnande av uppgifter som finansieras med stöd av lagen om finansiering av undervisnings- och kulturverksamhet och som föranleds av ordnande av påbyggnadsundervisning som avses i lagen om grundläggande utbildning. Bestämmelsen föreslås bli ändrad så att omnämmandet av påbyggnadsundervisning ersätts med ett omnämmande av utbildning som handleder för examensutbildning och som ordnas av en anordnare av grundläggande utbildning. Motsvarande bestämmelse i 59 § i den gamla lagen om statsandel för kommunal basservice föreslås inte bli ändrad, eftersom den sista justeringen enligt den gamla lagen görs år 2022; den baserar sig på kostnaderna för år 2019.

7.4 Lagen om utbildning som handleder för examensutbildning

3 §. Utbildningsanordnare. Enligt det gällande 2 mom. får kommunen ordna utbildning som handleder för examensutbildning utan tillstånd att ordna utbildning. Bestämmelsen utgör ett undantag från bestämmelsen i 3 § 1 mom., enligt vilken ordnande av utbildning som handleder för examensutbildning förutsätter ett av undervisnings- och kulturministeriet beviljat tillstånd att ordna utbildning. Bestämmelsen om kommunens rätt att ordna utbildning utan tillstånd att ordna utbildning föreslås bli preciserad. Enligt den föreslagna bestämmelsen får kommunen ordna utbildning som handleder för examensutbildning utan tillstånd att ordna utbildning, om kommunen inte har tillstånd att ordna gymnasieutbildning eller yrkesutbildning eller om det regionala behovet av den handledande utbildning som kommunen ordnar inte är av bestående natur.

Om kommunen inte har tillstånd att ordna gymnasieutbildning eller yrkesutbildning får den inte ansöka om tillstånd att ordna Hux-utbildning, eftersom det i 4 § 1 mom. föreskrivs att tillstånd att ordna Hux-utbildning kan beviljas på ansökan endast en i gymnasielagen avsedd anordnare av gymnasieutbildning, en i lagen om yrkesutbildning avsedd anordnare av yrkesutbildning samt en registrerad sammanslutning eller stiftelse som med stöd av 7 § i lagen om grundläggande utbildning har beviljats tillstånd att ordna grundläggande utbildning. Den föreslagna bestämmelsen innebär att om det på kommunens område bedöms finnas ett behov av bestående natur av att ordna Hux-utbildning och kommunen har tillstånd att ordna gymnasieutbildning eller yrkesutbildning, ska kommunen ansöka om tillstånd att ordna Hux-utbildning i samband med antingen tillståndet att ordna gymnasieutbildning eller tillståndet att ordna yrkesutbildning. Kommunen får i sin ansökan besluta i samband med vilketdera tillståndet den ansöker om tillstånd att ordna utbildning, om den har tillstånd att ordna båda utbildningsformerna. En kommun som har tillstånd att ordna utbildning ska vara skyldig att ordna utbildning efter behov i sitt verksamhetsområde, och läropliktiga kan anvisas Hux-utbildning som kommunen ordnar.

Enligt den föreslagna bestämmelsen får kommunen ordna Hux-utbildning utan tillstånd att ordna utbildning även i det fallet att det regionala behovet av handledande utbildning som kommunen ordnar inte är av bestående natur. Att under denna premiss ordna Hux-utbildning utan tillstånd att ordna utbildning är möjligt även i det fallet att kommunen har tillstånd att ordna gymnasieutbildning eller yrkesutbildning. Då är den kommunalt ordnade utbildningen inte en del av det regionala bestående TUVAnätverket, och det är inte möjligt att anvisa läropliktiga

studerande utbildning som kommunen ordnar annat än i fråga om läropliktiga som den kommunen har handlednings- och tillsynsansvar för.

I 2 mom. föreslås dessutom i likhet med nu bli föreskrivet att den utbildning som kommunen ordnar utan tillstånd att ordna utbildning ska uppfylla de förutsättningar som anges i 4 § 2 mom. I det nämnda momentet föreskrivs om förutsättningarna för beviljande av tillstånd, och enligt bestämmelsen är förutsättningarna att utbildningen är nödvändig med tanke på det nationella eller regionala utbildningsbehovet och utbildningsutbudet och att sökanden har verksamhetsmässiga och ekonomiska förutsättningar att ordna utbildningen på ett ändamålsenligt sätt. När utbildning ordnas frivilligt är det alltså inte möjligt att pröva dessa förutsättningar i samband med beviljandet av tillstånd att ordna utbildning, men de utgör ändå en förutsättning för att kommunen ska få ordna Hux-utbildning frivilligt.

5 §. Ärenden som ska bestämmas i tillståndet att ordna utbildning. I paragrafen föreslås bli föreskrivet om ärenden som ska bestämmas i tillståndet att ordna Hux-utbildning. Det föreslagna 1 mom. motsvarar den gällande bestämmelsen. Enligt momentet bestäms det i tillståndet att ordna utbildning i samband med vilken utbildningsform tillståndet för handledande utbildning beviljas, om utbildningsanordnaren har flera tillstånd att ordna i 4 § 1 mom. avsedd utbildning.

Enligt det gällande 2 mom. kan det i tillståndet att ordna utbildning bestämmas om antalet studerande inom den utbildning som handleder för examensutbildning eller antalet studerandeår. Avsikten är att det i regel gäller att iaktta det som bestäms angående antalet elever, studerande eller studerandeår i fråga om den huvudsakliga utbildningsformen, alltså det som bestäms i det huvudsakliga tillståndet att ordna utbildning, om sådana bestämmelser ingår i tillståndet. I tillstånden för privata anordnare att ordna grundläggande utbildning och gymnasieutbildning kan det bestämmas om totalantalet elever eller studerande, och i tillstånden kan dessutom bestämmas om antalen elever och studerande också till övriga delar, till exempel i fråga om utbildning vid en internatskola. I tillstånd att ordna yrkesutbildning bestäms det om minimiantalet studerandeår som utgör finansieringens miniminivå. I tillstånden att ordna yrkesutbildning kan det bestämmas också om antalet studerandeår med krävande särskilt stöd i samband med en begränsad utbildningsuppgift eller antalet studerandeår i samband med utbildning vid en internatskola.

Enligt det gällande 3 mom. ska anordnaren när den ordnar utbildning som handleder för examensutbildning iaktta vad som i tillståndet att ordna grundläggande utbildning, gymnasieutbildning eller yrkesutbildning bestäms om undervisningsspråket och verksamhetsområdet, om inte något annat bestäms i tillståndet att ordna utbildning som handleder för examensutbildning. I den gällande Hux-lagen föreskrivs det inte uttryckligen om huruvida också de villkor angående formen för ordnande av utbildningen, till exempel ordnande av utbildning vid en internatskola, som anges i det huvudsakliga tillståndet att ordna utbildning eller eventuella andra villkor i tillståndet ska iakttas. Det är dock meningen att villkoren ska iakttas utgående från vad som sägs i det huvudsakliga tillståndet att ordna utbildning, eftersom separata bestämmelser om villkoren inte finns i Hux-lagen.

Regleringen föreslås bli preciserad så att det tydligare än nu framgår vilka bestämmelser och villkor i det huvudsakliga tillståndet att ordna utbildning som ska iakttas och vilka det går att avvika från. Enligt det föreslagna nya 2 mom. ska anordnaren när den ordnar utbildning som handleder för examensutbildning iaktta vad som i tillståndet att ordna grundläggande utbildning, gymnasieutbildning eller yrkesutbildning bestäms om antalet elever, antalet studerande eller antalet studerandeår, undervisningsspråket och verksamhetsområdet, om inte något annat bestäms i tillståndet att ordna utbildning som handleder för examensutbildning. Den föreslagna

bestämmelsen motsvarar till denna del bestämmelserna i de gällande 2 och 3 mom. Av bestämmelsens ordalydelse framgår dock tydligare än nu att när utbildning som handleder för examensutbildning ordnas ska vad som i det huvudsakliga tillståndet att ordna utbildning eventuellt bestäms om antalet elever, antalet studerande eller antalet studerandeår iaktas, men det är i likhet med vad som sägs i den gällande bestämmelsen möjligt att avvika från detta genom tillståndet att ordna Hux-utbildning.

I det nya 2 mom. föreskrivs också att när utbildning som handleder för examensutbildning ordnas ska det dessutom iaktas vad som i tillståndet att ordna grundläggande utbildning, gymnasieutbildning eller yrkesutbildning bestäms om formen för ordnande av utbildningen, utbildningens särskilda utbildningsuppgift och andra villkor som gäller ordnande av utbildningen. Den föreslagna bestämmelsen förtydligar tolkningen av bestämmelserna om tillstånd att ordna utbildning.

28 §. Övergångsbestämmelser om ordnande av utbildning. I 3 mom. föreskrivs det om rätten att ordna utbildning som handleder för examensutbildning med stöd av ett tillstånd att ordna Valma-utbildning som gällt den 1 augusti 2021. För denna övergångsbestämmelse har det inte fastställts någon tidsfrist, så i praktiken omvandlas ett tillstånd att ordna Valma-utbildning som gällde den 1 augusti 2021 till ett tillstånd att ordna Hux-utbildning den 1 augusti 2022. I 2 kap. i lagen om utbildning som handleder för examensutbildning föreskrivs det om ändring och återkallande av ett tillstånd att ordna utbildning och om ärenden som ska bestämmas i tillståndet. I 4 § 1 mom. föreskrivs dessutom om skyldigheten för en utbildningsanordnare som fått tillstånd att ordna utbildning att ordna utbildning i enlighet med utbildningsbehovet och inom det verksamhetsområde som bestäms i tillståndet att ordna utbildning. Bestämmelsen om skyldighet att ordna utbildning är central med tanke på skapandet av ett nationellt och regionalt nätverk av anordnare av Hux-utbildning.

Utifrån de gällande bestämmelserna är det i tolkningshänseende oklart huruvida bestämmelserna i 2 kap. om skyldighet att ordna utbildning, ändring och återkallande av tillstånd att ordna utbildning samt ärenden som ska bestämmas i tillståndet att ordna utbildning ska tillämpas också på en utbildningsanordnare som ordnar utbildning med stöd av en övergångsbestämmelse. Det är emellertid meningen att också anordnare av Hux-utbildning som ordnas på basis av ett tillstånd att ordna Valma-utbildning, ska omfattas av skyldigheten att ordna utbildning, eftersom de nuvarande anordnarna av Valma-utbildning utgör den centrala stommen i nätverket av anordnare av den nya Hux-utbildningen. Övergångsbestämmelsen i 28 § 3 mom. föreslås därför bli preciserad på så sätt att den i 4 § 1 mom. föreskrivna skyldigheten att ordna utbildning ska tillämpas också på dem som ordnar Hux-utbildning med stöd av övergångsbestämmelsen. Motsvarande bestämmelse om skyldighet att ordna utbildning finns i 25 § i lagen om yrkesutbildning, enligt vilken utbildningsanordnaren är skyldig att i enlighet med kompetensbehovet ordna examina och utbildning inom det verksamhetsområde som anges i anordnartillståndet. Den ovannämnda bestämmelsen i lagen om yrkesutbildning gäller för närvarande också ordnande av Valma-utbildning.

Tillstånd att ordna Valma-utbildning har beviljats med stöd av lagen om yrkesutbildning. Utgående från gällande lydelse i 28 § 3 mom. i Hux-lagen är det i tolkningshänseende oklart med stöd av vilken lagstiftning tillstånden att ordna Valma-utbildning som omvandlas till tillstånd att ordna Hux-utbildning i fortsättningen kan ändras eller återkallas vid behov. Därför föreslås till 3 mom. bli fogad en bestämmelse enligt vilken vad som föreskrivs i 5 och 6 § i övrigt ska tillämpas på det i momentet avsedda tillståndet att ordna utbildning.

I 5 § föreskrivs om ärenden som ska bestämmas i tillståndet att ordna utbildning, och paragrafen föreslås bli preciserad på det sätt som konstateras ovan i denna proposition. Också för Valma-

anordnarnas vidkommande är avsikten att iaktta det som i det så kallade huvudsakliga tillståndet att ordna utbildning bestäms om minimiantalet studerande, undervisningsspråket och verksamhetsområdet, men med stöd av 5 § är det i enskilda fall möjligt att vid behov bestämma något annat i tillståndet att ordna Hux-utbildning. Dessutom ska det enligt förslaget iakttas vad som i tillståndet att ordna yrkesutbildning har bestämts om formen för ordnande av utbildningen, utbildningens särskilda utbildningsuppgift och andra villkor som gäller ordnande av utbildningen.

I 6 § föreskrivs det om ändring och återkallande av ett tillstånd att ordna utbildning. Valmatillstånden har beviljats med stöd av lagen om yrkesutbildning, men avsikten är att eventuella ändringar och återkallanden av tillstånd i fortsättningen ska göras med stöd av Hux-lagen. Den föreslagna preciseringen av bestämmelsen undanröjer den till detta anknytande tolkningsklarheten i fråga om vilken lag som ska tillämpas på ändring och återkallande av ett tillstånd att ordna utbildning.

Enligt 3 § 3 mom. i Hux-lagen förutsätter ordnande av utbildning för studerande som har rätt till krävande särskilt stöd att det i tillståndet att ordna utbildning bestäms om skyldigheten enligt 27 § 2 mom. i lagen om yrkesutbildning för anordnaren att ordna utbildning för sådana studerande. Enligt 27 § 2 mom. i lagen om yrkesutbildning, vilket träder i kraft den 1 augusti 2022, kan anordnartillståndet för yrkesutbildning innehålla bestämmelser om utbildningsanordnarens skyldighet att ordna utbildning enligt lagen om utbildning som handleder för examensutbildning för studerande som har rätt till krävande särskilt stöd. Ett tillstånd att ordna utbildning för studerande som har rätt till krävande särskilt stöd ingår alltså även i fortsättningen i anordnarens tillstånd att ordna yrkesutbildning, och på eventuella ändringar och återkallanden av det tillämpas bestämmelserna i lagen om yrkesutbildning.

8 Bestämmelser på lägre nivå än lag

Ett utkast till en förordning av statsrådet om ändring av statsrådets förordning om finansiering av undervisnings- och kulturverksamhet och ett utkast till en förordning av undervisnings- och kulturministeriet om ändring av undervisnings- och kulturministeriets förordning om beräkningsgrunderna för finansiering för yrkesutbildning utgör bilagor till regeringens proposition.

8.1 Statsrådets förordning om finansiering av undervisnings- och kulturverksamhet

I statsrådets förordning om finansiering av undervisnings- och kulturverksamhet avses det med stöd av ett bemyndigande som föreslås i 24 § 3 mom. i lagen om finansiering av undervisnings- och kulturverksamhet bli föreskrivet om en viktcoefficient för utbildning som handleder för examensutbildning som ska användas för att vikta det genomsnittliga priset per enhet för gymnasieutbildning, vilket beslutas för ett finansår i sänder. Enligt det bifogade förordningsutkastet är viktcoefficienten 1,17. Denna viktcoefficient tillämpas första gången när finansieringen bestäms för finansåret 2024. Enligt övergångsbestämmelsen är viktcoefficienten 1,22 när finansieringen för finansåret 2022 bestäms och 1,19 när finansieringen för finansåret 2023 bestäms. Genom övergångsbestämmelsen beaktas den inverkan som de tilläggsanslag som hänför sig till utvidgningen av läroplikten har på det genomsnittliga priset per enhet för gymnasieutbildning under finansåren 2022—2024.

I förordningen görs dessutom terminologiska ändringar genom att omnämningarna av utbildning som förbereder för gymnasieutbildning ersätts med omnämningen av utbildning som handleder för examensutbildning och genom att den nya Hux-utbildningen beaktas i bestämmelsen om lämnande av uppgifter. Hux-utbildningen avses bli finansierad enligt motsvarande principer som tillämpas vid den nuvarande finansieringen av utbildning som förbereder för gymnasieutbildning.

Enligt 48 § 4 mom. i lagen om finansiering av undervisnings- och kulturverksamhet kan en studerande, en elev eller de studerandeår enligt 32 b § som bestäms utifrån den studerandes studierätt räknas under samma tid som en sådan prestation som utgör grund för finansiering inom endast en utbildning som omfattas av tillämpningsområdet för denna lag. Den studerande, eleven eller studerandeåren beaktas då som grund för finansieringen i den utbildning som den studerande eller eleven har börjat genomgå först. Enligt 48 § 6 mom. utfärdas genom förordning av statsrådet närmare bestämmelser om beräkningen av det antal elever och studerande som ska användas när finansieringen bestäms och om beaktande av en studerande, en elev eller studerandeår som grund för finansieringen i de situationer som avses i 4 mom. I 23 a § i statsrådets förordning om finansiering av undervisnings- och kulturverksamhet föreskrivs det om inom vilken finansieringsform den studerande betraktas som prestation i situationer där den studerande under finansåret deltar i flera utbildningar som hör till tillämpningsområdet för finansieringslagen. I nämnda bestämmelse i förordningen föreslås bli beaktade också övergångar mellan Hux-utbildning och andra utbildningar som hör till tillämpningsområdet för finansieringslagen.

8.2 Undervisnings- och kulturministeriets förordning om beräkningsgrunderna för finansiering för yrkesutbildning

Enligt den föreslagna 32 d § 2 mom. 1 punkten i lagen om finansiering av undervisnings- och kulturverksamhet viktas vid beviljande av basfinansiering antalet faktiska studerandeår på basis av ordnandet av utbildning som handleder för examensutbildning. Enligt 4 mom. i den nämnda paragrafen utfärdas genom förordning av undervisnings- och kulturministeriet närmare bestämmelser om beräkningen av det vägda antalet prestationer och viktkoefficienterna för de grunder som anges i 2 mom. Till undervisnings- och kulturministeriets förordning om beräkningsgrunderna för finansiering för yrkesutbildning fogas enligt förslaget en viktkoefficient för utbildning som handleder för examensutbildning; enligt det bifogade förordningsutkastet är viktkoefficienten 1,54. Koefficienten tillämpas första gången vid beviljande av finansiering för finansåret 2023. Vid beviljande av finansiering för finansåret 2022 tillämpas den viktkoefficient för Valma-utbildning.

Dessutom är det meningen att ordnande av Hux-utbildning ska beaktas också i de höjningskoefficienter för ordnande av särskilt stöd som det föreskrivs om i förordningen. Höjningskoefficienterna för ordnande av särskilt stöd inom Hux-utbildning motsvarar de höjningskoefficienter för ordnande av särskilt stöd inom handledande utbildning som anges i den gällande förordningen.

9 Ikraftträdande

Det föreslås att lagförslagen om ändring av lagen om finansiering av undervisnings- och kulturverksamhet, ändring av den gamla lagen om statsandel för kommunal basservice som upphör att gälla den 1 januari 2023 (lagförslag 2) och ändring av lagen om utbildning som handleder för examensutbildning träder i kraft den 1 augusti 2022. Lagförslagen avses bli tillämpade första gången vid beviljande av finansiering för finansåret 2022.

I regeringens proposition till riksdagen med förslag till lagstiftning om inrättande av välfärdsområden och om en reform av ordnandet av social- och hälsovården och räddningsväsendet (RP 241/2020 rd) ingick även ett förslag till en ny lag om statsandel för kommunal basservice. Den nya statsandelslagen träder i kraft vid ingången av år 2023, och genom den upphävs den så kallade gamla lagen om statsandel för kommunal basservice (1704/2009). I denna proposition föreslås ändringar av den gamla lagen beträffande år 2022 och dessutom ändringar av den nya

lagen som träder i kraft den 1 januari 2023. I propositionen föreslås att lagen om ändring av lagen om statsandel för kommunal basservice (lagförslag 3) ska träda i kraft den 1 januari 2023.

Enligt propositionen stryks bestämmelserna i finansieringslagen om påbyggnadsundervisning efter den grundläggande utbildningen, utbildning som förbereder för gymnasieutbildning samt utbildning som handleder för yrkesutbildning. Ordnanget av dessa utbildningar upphör den 1 augusti 2022, med undantag av utbildning som förbereder för gymnasieutbildning och som ordnas med stöd av en övergångsbestämmelse i 28 § 2 mom. i Hux-lagen; den får med stöd av övergångsbestämmelsen ordnas till och med den 31 juli 2023. Under finansåret 2022 ordnas alltså både de nuvarande utbildningarna i övergångsskedet och ny Hux-utbildning. Finansieringslagens bestämmelser om driftskostnader och prestationer grundar sig på de faktiska uppgifterna för de år som föregår finansåret, så faktiska uppgifter om påbyggnadsundervisningen efter den grundläggande utbildningen, Luva-utbildningen och Valma-utbildningen används med stöd av de gällande bestämmelserna som grund för finansieringen till och med den 31 juli 2022, och uppgifterna om Luva-utbildningen delvis till och med den 31 juli 2023. Därför föreslås i 3 mom. i ikraftträdandebestämmelsen i förslaget till lag om ändring av lagen om finansiering av undervisnings- och kulturverksamhet en övergångsbestämmelse om detta. Enligt den föreslagna bestämmelsen ska på finansieringen av i lagen om grundläggande utbildning avsedd påbyggnadsundervisning efter den grundläggande utbildningen, i gymnasielagen avsedd utbildning som förbereder för gymnasieutbildning och i lagen om yrkesutbildning avsedd utbildning som handleder för yrkesutbildning samt på beaktandet av kostnader för och prestationer inom nämnda utbildningar vid beviljandet av finansiering tillämpas de bestämmelser som gällde vid ikraftträdandet av lagen.

Vissa bestämmelser i 8 och 24 § i den gällande finansieringslagen ändrades genom lag 1220/2020 i samband med utvidgningen av läroplikten. Övergångsbestämmelser som ingår i ikraftträdandebestämmelsen i lag 1220/2020 hänför sig till de procentsatser och viktcoefficients som föreskrivits i de nämnda bestämmelserna. I propositionen föreslås inte ändringar av dessa procentsatser eller viktcoefficients eller av de övergångsperioder som hänför sig till dem. Eftersom de nämnda paragraferna emellertid ändras genom propositionen, föreslås för tydlighetens skull att också de övergångsbestämmelser som gäller 8 § 1 mom. samt 24 § 1 och 7 mom. i finansieringslagen, vilka motsvarar ikraftträdandebestämmelsen i lag 1220/2020, införlivas med det lagförslag som nu ges för att övergångsbestämmelserna ska fortsätta att gälla. Den övergångsbestämmelse som gäller kommunens självfinansieringsandel vid finansiering av gymnasieutbildning enligt 8 § 1 mom. i finansieringslagen finns i 4 mom. i ikraftträdandebestämmelsen i lagförslag 1, den övergångsbestämmelse som gäller finansieringsandelen för gymnasier med en särskild utbildningsuppgift enligt 24 § 1 mom. finns i 5 mom. i ikraftträdandebestämmelsen, den övergångsbestämmelse som gäller viktcoefficients för gymnasieutbildningen för vuxna enligt 24 § 1 mom. finns i 7 mom. i ikraftträdandebestämmelsen och den övergångsbestämmelse som gäller den procentuella andelen i gymnasieutbildning för vuxna enligt 24 § 7 mom. finns i 8 mom. i ikraftträdandebestämmelsen.

Dessutom är 6 mom. i ikraftträdandebestämmelsen i lagförslag 1 en övergångsbestämmelse som gäller viktcoefficients för Hux-utbildning enligt 24 § 1 mom. i finansieringslagen. Enligt den föreslagna övergångsbestämmelsen tillämpas viktcoefficients för utbildning som handleder för examensutbildning enligt 24 § 1 mom. första gången vid fastställandet av finansieringen för finansåret 2027. Detta på grund av att uppgifter om kostnader och antalet studerande under finansåret 2024 används vid beviljande av finansiering för finansåret 2027, och de tilläggsanslag som hänför sig till utvidgningen av läroplikten inverkar under finansåret 2024 första gången fullt ut på det genomsnittliga priset per enhet för gymnasieutbildningen.

Enligt den föreslagna övergångsbestämmelsen om viktkoefficienten för Hux-utbildning är viktkoefficienten för utbildning som handleder för examensutbildning 1,21 vid fastställandet av finansieringen för finansåret 2022—2024. Under de åren tillämpas uppgifterna om kostnader och antalet studerande under finansåren 2019—2021, då den nya Hux-utbildningen inte ordnas ännu, så viktkoefficienten motsvarar viktkoefficienten för Luva-utbildning enligt gällande lag. Enligt den föreslagna övergångsbestämmelsen är viktkoefficienten för Hux-utbildning 1,22 vid fastställandet av finansieringen för finansåret 2025 och 1,19 vid fastställandet av finansieringen för finansåret 2026. I viktkoefficienterna för de åren beaktas den successiva ökningen av de tilläggsanslag som hänför sig till utvidgningen av läroplikten och deras höjande inverkan på det genomsnittliga priset per enhet. Enligt propositionen bestäms den med jämförelsepriset förenliga finansieringsnivån för Hux-utbildning enligt det genomsnittliga priset per enhet under finansåret 2022, där cirka 50 procent av de tilläggsanslag som hänför sig till utvidgningen av läroplikten har beaktats. Den uppgång i det genomsnittliga priset per enhet under finansåren 2023 och 2024 som orsakas av utvidgningen av läroplikten höjer däremot inte priset per enhet för Hux-utbildning, vilket beaktas genom de föreslagna viktkoefficienter som ska användas under övergångsperioden.

10 Verkställighet och uppföljning

Undervisnings- och kulturministeriet inledde i juni 2021 en ansökningsomgång för nya tillstånd att ordna Hux-utbildning, och ansökningstiden pågick till den 31 augusti 2021. Beslut om de nya tillstånden att ordna Hux-utbildning fattas före utgången av år 2021. I propositionen ingår ett ändringsförslag som gäller kommunernas rätt att frivilligt ordna utbildning och som i någon mån begränsar rätten att frivilligt ordna Hux-utbildning jämfört med den gällande bestämmelsen. Det är därför viktigt att kommunerna redan i enlighet med de i propositionen framförda principerna bedömer behovet av att ansöka om tillstånd att ordna utbildning, om de har för avsikt att ordna Hux-utbildning hösten 2022. Den föreslagna ändringen gäller dock inte förutsättningarna för beviljande av tillstånd att ordna utbildning, så om en kommun beslutar att ansöka om tillstånd att ordna utbildning kan ansökan behandlas och avgöras med stöd av gällande bestämmelser. Sådana ansökningar om tillstånd att ordna utbildning som eventuellt kommer in efter att den föreslagna lagändringen har stadfästs hinner inte behandlas så att det är möjligt att söka till utbildningen vid den gemensamma ansökan våren 2022. Ansökningar som kommer in i början av år 2022 hinner emellertid behandlas våren 2022 så att det är möjligt att börja ordna utbildningen hösten 2022.

De beslut som hänför sig till finansieringen för finansåret 2022 fattas hösten 2021, och som underlag för dem används de faktiska uppgifterna för tidigare år. Till den del som behövs kommer finansieringsbesluten att fattas på det villkor att propositionen godkänns i riksdagen, och om riksdagen inte godkänner de föreslagna bestämmelserna i regeringens proposition i oförändrad form ändras besluten.

Finansieringen för påbyggnadsundervisning efter den grundläggande utbildningen grundar sig på elevantalet den 20 september det år som föregår finansåret. Med stöd av en övergångsbestämmelse i 28 § 1 mom. i Hux-lagen beviljas genom ett finansieringsbeslut som fattas vid utgången av år 2021 privata anordnare av grundläggande utbildning som ordnar Hux-utbildning samt kommuner som ordnat påbyggnadsundervisning efter den grundläggande utbildningen finansiering för finansåret 2022 på basis av antalet elever som den 20 september 2021 deltagit i påbyggnadsundervisning. Finansiering för Hux-utbildning beviljas alltså direkt med stöd av lag alla anordnare som hösten 2021 har ordnat påbyggnadsundervisning efter den grundläggande utbildningen. Om en kommun eller en privat anordnare av grundläggande utbildning inte har för avsikt att ordna Hux-utbildning från och med den 1 augusti 2022, ska den underrätta

undervisnings- och kulturministeriet om saken innan finansiering beviljas, för att förmån som beviljats utan grund inte ska behöva återkrävas senare.

Målet är att de nya tillstånden att ordna Hux-utbildning ska beviljas så att privata anordnare av grundläggande utbildning som får tillstånd att ordna Hux-utbildning kan beviljas finansiering inom ramen för den normala tidtabellen. Vid behov kan en ny anordnare som fått tillstånd att ordna utbildning beviljas finansiering också genom att separat finansieringsbeslut som fattas senare. I fråga om nya anordnare som fått tillstånd att ordna utbildning och sådana kommuner som inte tidigare har ordnat påbyggnadsundervisning efter den grundläggande utbildningen uppskattas med stöd av 48 a § 2 mom. i finansieringslagen antalet studerande som ska användas vid beviljandet av finansiering. Om nya tillstånd att ordna utbildning beviljas i stor utsträckning, bör den finansiering som de förutsätter beslutas i en tilläggsbudget.

Bestämmelser om det genomsnittliga priset per enhet för gymnasieutbildning utfärdas hösten 2021 genom förordning av statsrådet med stöd av 23 § 1 mom. i lagen om finansiering av undervisnings- och kulturverksamhet. Vid beräkningen av priset per enhet används uppgifter om driftskostnaderna och antalet studerande under året före det år som föregår det år då priserna per enhet bestäms. I propositionen ingår inte övergångsbestämmelser till denna del, utan vid fastställandet av det genomsnittliga priset per enhet för finansåret 2022 används uppgifterna för år 2019, där det ingår driftskostnaderna för utbildning som förbereder för gymnasieutbildning och uppgifter om antalet studerande inom den utbildningen. Volymen för utbildning som förbereder för gymnasieutbildning jämfört med totalvolymen för gymnasieutbildning är så liten att uppgifterna om Luva-utbildning inte har någon betydande inverkan när det genomsnittliga priset per enhet bestäms.

Besluten om priset per enhet för respektive anordnare av gymnasieutbildning väntas bli fattade i november 2021. Om de finansieringsändringar som hänför sig till Hux-utbildningen ännu inte har stadfäst vid det laget, fattas besluten om priset per enhet villkorligt med användning av den viktcoefficient för Hux-utbildning som anges i det förordningsutkast som bifogats till propositionen. Beslut om priset per enhet för år 2022 fattas utifrån uppgifter om antalet studerande den 20 september 2021, så antalet LUVA-studerande vid den tidpunkten inverkar på hur priset per enhet för anordnaren för finansåret 2022 bestäms oberoende av om anordnaren ordnar ny Hux-utbildning. I regeringens proposition ingår inte övergångsbestämmelser om beräkningen av priset per enhet vad antalet studerande beträffar. Den vikt i fråga om bestämmande av priset per enhet som den omständigheten att ordnandet av Luva-utbildning upphör och Hux-utbildning eventuellt ordnas har väntas vara mycket liten, eftersom studerandevolymen i utbildning i övergångsskedet är liten jämfört med antalet andra studerande som deltar i gymnasieutbildning. De faktiska antalen studerande i Hux-utbildning den 20 september 2022 kommer att användas vid beräkningen av priset per enhet under finansåret 2023. Finansieringen för gymnasieutbildning beviljas prognostiserad vid utgången av år 2021 och justeras före utgången av år 2022 i överensstämmelse med det faktiska antalet studerande, så det faktiska antalet studerande i Hux-utbildning blir beaktat i multiplikatorantalet studerande för finansåret 2022.

Det prestationsbeslut som hänför sig till finansieringen för yrkesutbildning väntas bli fattat i december 2021. I prestationsbeslutet används i enlighet med 32 d § i lagen om finansiering av undervisnings- och kulturverksamhet de faktiska prestationerna under året före det år som föregår finansåret, alltså under år 2020. Dessa prestationer inverkar på bestämmandet av basfinansieringens profilkoefficient, med vilken det målinriktade antal studerandeår som bestäms i prestationsbeslutet viktas. När viktcoefficienten bestäms används antalen studerandeår i den Valma-utbildning som genomförts år 2020, och till denna del ingår i propositionen inte några övergångsbestämmelser, eftersom antalet faktiska studerandeår i Valma-utbildning väntas beskriva studerandeåren i Hux-utbildningen tillräckligt väl vid beräkningen av profilkoefficienten.

När finansieringen för finansåret 2022 bestäms används vid beräkningen av profilkoefficienten den viktcoefficient för Valma-utbildning som anges i den gällande förordningen om beräkningsgrunder, och den viktcoefficient för Hux-utbildning som anges i det förordningsutkast som bifogats till propositionen används första gången vid beräkningen av den profilkoefficient som ska användas vid bestämmandet av finansieringen för finansåret 2023. Om de författningsändringar som hänför sig till Hux-utbildningen ännu inte har stadfästs när prestationsbeslutet fattas, fattas prestationsbeslutet på det villkor att propositionen godkänns i riksdagen i oförändrad form. Lagen upptar inte några övergångsbestämmelser i fråga om eventuella nya Hux-anordnare på yrkesutbildningens område, utan även i dessa situationer bestäms profilkoefficienten utgående från de faktiska prestationerna under tidigare år.

Finansieringen av utbildning som handleder för examensutbildning kommer att skötas inom ramen för de tre nuvarande separata finansieringssystemen så att finansieringsnivån i de olika systemen förenhetligas så långt som möjligt. Finansieringssystemen är emellertid olika till sin systematik, så finansieringsnivån som en gång fastställts så att den ska vara enhetlig kommer sannolikt att divergera något över tid. Finansieringsnivån för Hux-utbildning som ordnas inom ramen för finansieringen av grundläggande utbildning påverkas av den i lagen om statsandel för kommunal basservice definierade hemkommunsersättningen, och finansieringsnivån för Hux-utbildning som ordnas inom ramen för finansieringen för gymnasieutbildning påverkas av förändringen i det genomsnittliga priset per enhet för gymnasieutbildning. Finansieringen för yrkesutbildning grundar sig för sin del på den relativa andel av alla utbildningsanordnares prestationer som en utbildningsanordnares prestationer utgör. Om man vill att finansieringsnivån ska vara så enhetlig som möjligt även i fortsättningen, bör de viktcoefficienter som det föreskrivs om i lag och i förordningar regelbundet prövas och ändras. Det är meningen att finansieringsnivåns enhetlighet ska följas upp årligen och att de föreskrivna viktcoefficienterna ska ändras vid behov. I propositionen ingår inte bestämmelser om en skyldighet att regelbundet justera viktcoefficienterna, utan avsikten är att de ska justeras när det bedöms att behov finns.

I propositionen bedöms det att ordnandet av utbildning i övergångsskedet i och med Hux-utbildningen i fortsättningen i större utsträckning än nu kommer att finansieras via finansieringssystemet för yrkesutbildning. Undervisnings- och kulturministeriet kommer årligen att följa upp antalet studerande i Hux-utbildning och fördelningen av ordnandet mellan de olika finansieringssystemen utifrån uppgifter som förts in i informationsresursen Koski samt andra statistikuppgifter. I samband med att reformen inleds har det inte ansetts vara motiverat att göra överföringar mellan budgetmomenten för de olika finansieringsformerna, men också behovet av anslagsöverföringar behöver prövas årligen när det finns tillgång till faktiska uppgifter om hur ordnandet av utbildningen har riktats. På basis av de faktiska uppgifterna kommer man också att pröva andra behov av att ändra finansieringen för Hux-utbildning samt behovet av att förenhetliga finansieringssystemet för Hux-utbildning.

Det är en lagstadgad skyldighet för undervisnings- och kulturministeriet att i samband med beviljandet av tillstånd att ordna utbildning säkerställa att den nationella och regionala tillgången till utbildning som handleder för examensutbildning är tillräcklig. Den regionala tillgången kommer att bedömas i synnerhet i samband med att nya tillstånd att ordna utbildning beviljas år 2021. Det antas att tillstånd att ordna utbildning följande gång kommer att sökas i större utsträckning år 2024, i samband med att den övergångsperiod som gäller de nuvarande anordnarna av påbyggnadsundervisning efter den grundläggande utbildningen upphör. Avsikten är ändå att antalet studerande i Hux-utbildning och Hux-utbildningens regionala fördelning ska följas upp regelbundet även utanför de tider då det är möjligt att ansöka om tillstånd att ordna utbildning.

11 Förhållande till andra propositioner

Propositionen hänför sig till budgetpropositionen för 2022 och avses bli behandlad i samband med den. Under moment 29.20.35 (Statsandel och statsunderstöd för driftskostnader för gymnasieutbildning) i statsbudgeten anvisas en anslagsökning år 2022 om cirka 70 000 euro och från och med år 2023 om cirka 140 000 euro, som beror på den nya uppgiften att ordna särskilt stöd i samband med Hux-utbildning som anordnare av gymnasieutbildning ordnar. Anslagsökningen ingår i budgetpropositionen i de sammanlagda kostnaderna för utvidgning av läroplikten.

12 Förhållande till grundlagen samt lagstiftningsordning

I 16 § i grundlagen föreskrivs det om kulturella rättigheter. Enligt 1 mom. har alla rätt till avgiftsfri grundläggande utbildning. I samma moment konstateras också att bestämmelser om läroplikten utfärdas genom lag. Enligt 2 mom. ska det allmänna, enligt vad som närmare bestäms genom lag, säkerställa lika möjligheter för var och en att oavsett medellöshet enligt sin förmåga och sina särskilda behov få även annan än grundläggande utbildning samt utveckla sig själv.

I utbildning som handleder för examensutbildning deltas det efter att den grundläggande utbildning som avses i lagen om grundläggande utbildning har slutförts. Både läropliktiga studerande som avses i läropliktslagen och andra studerande som redan har passerat läropliktsåldern kan delta i Hux-utbildning. Grundlagsutskottet har i sitt utlåtande om utvidgning av läroplikten konstaterat att utskottet anser att undervisning som hör till läroplikten är sådan grundläggande utbildning som avses i 16 § 1 mom. i grundlagen (GrUU 43/2020 rd, s. 4). Hux-utbildningen omfattas alltså av både 16 § 1 och 2 mom. i grundlagen.

I propositionen föreslås det att finansieringsnivån för Hux-utbildningen i de olika finansieringsystemen förenhetligas och att principerna för ordnande av Hux-utbildning tydliggörs. Enligt 4 § 3 mom. i lagen om Hux-utbildning ska undervisnings- och kulturministeriet i samband med beslut om beviljande av tillstånd säkerställa en tillräcklig nationell och regional tillgång till utbildning som handleder för examensutbildning. På så sätt tryggas de i 16 § 2 mom. i grundlagen föreskrivna lika möjligheterna för var och en att enligt sin förmåga och sina särskilda behov få även annan än grundläggande utbildning. Den i 16 § 1 mom. i grundlagen angivna rätten till avgiftsfri grundläggande utbildning tryggas i sista hand genom bestämmelsen i 15 § i läropliktslagen om anvisande av studieplats, enligt vilken en läropliktig som är utan studieplats anvisas en studieplats i utbildning som handleder för examensutbildning. En enhetlig och tillräcklig finansieringsnivå och tydliga principer för ordnande av utbildningen säkerställer en omfattande nationell och regional tillgång till Hux-utbildning och tryggar samtidigt de kulturella rättigheterna enligt 16 § 1 och 2 mom. i grundlagen. Tillräcklig regional tillgång till och tillgänglighet för Hux-utbildning är viktig också för de läropliktiga som anvisas studieplats, för att de ska ha möjlighet att fullgöra läroplikten så nära hemmet som möjligt.

Genom de föreslagna preciseringar i propositionen som gäller principerna för ordnande av Hux-utbildning betonas den roll som nätverket av anordnare, vilket skapas via tillstånden att ordna utbildning, spelar vid säkerställandet av den regionala tillgången till och tillgängligheten i fråga om Hux-utbildning. Nätverket kompletteras av kommunernas möjlighet att efter behov ordna Hux-utbildning utan tillstånd att ordna utbildning. Enligt förarbetena till 16 § 2 mom. i grundlagen innebär hänvisningen till enahanda möjligheter att erhålla utbildning och utveckla sig själv att envar ska tryggas de möjligheter som avses i stadgandet oberoende av bland annat hemort. Stadgandet har till denna del en beröringspunkt också med kravet på enahanda bemötande av den finsk- och svenskspråkiga befolkningen då man tillgodoser de kulturella behoven (RP 309/1993 rd, s. 68). Ett tillräckligt utbildningsutbud hänför sig också till tryggandet av den

i 6 § i grundlagen föreskrivna jämlikheten och den i 17 § i grundlagen föreskrivna språkliga jämlikheten.

Enligt 6 § i grundlagen är alla lika inför lagen. Ingen får utan godtagbart skäl särbehandlas på grund av kön, ålder, ursprung, språk, religion, övertygelse, åsikt, hälsotillstånd eller handikapp eller av någon annan orsak som gäller hans eller hennes person. I Hux-lagen föreskrivs det att en studerande har rätt till särskilt stöd om han eller hon på grund av inlärningssvårigheter, skada, funktionsnedsättning eller sjukdom eller av någon annan orsak behöver långvarigt eller regelbundet särskilt stöd i sitt lärande och sina studier för att nå målen i utbildningsgrunderna. En studerande har dessutom rätt till krävande särskilt stöd. Även i finansieringssystemet för Hux-utbildning beaktas rätten till särskilt stöd, antingen genom ett högre genomsnittligt pris per enhet eller via separata höjningskoefficienter.

Enligt 123 § 2 mom. i grundlagen utfärdas genom lag bestämmelser om grunderna för annan undervisning än universitetsundervisning som staten och kommunerna ordnar samt om rätten att ordna motsvarande undervisning i privata läroanstalter. Grundlagsutskottet har i flera utlåtanden tagit ställning till frågor kring tillstånd att ordna utbildning och tillstånd för yrkeshögskolor (se GrUU 43/2020, GrUU 22/2017 rd, GrUU 74/2014 rd, GrUU 9/2013 rd och GrUU 74/2002 rd). Enligt utskottet ger bestämmelsen i 123 § 2 mom. i grundlagen lagstiftaren prövning marginal i regleringen av tillstånd för sådan utbildning och det har inte ansetts vara något problem i konstitutionellt hänseende att det krävs tillstånd för att ordna utbildningen (se t.ex. GrUU 43/2020 rd, s. 7, GrUU 9/2013 rd, s. 2 och GrUU 74/2002 rd, s. 3). I samband med behandlingen av en proposition om tillstånd att ordna utbildning som förföll ansåg utskottet att propositionen saknade en tydlig bestämmelse som är förpliktande för beslutsfattandet vid undervisnings- och kulturministeriet och som tryggar ett omfattande nätverk av utbildningsanordnare och tillgången till utbildning och på detta sätt tillgodoser de kulturella rättigheterna enligt 16 § 2 mom. i grundlagen (GrUU 74/2014 rd, s. 4/I). De föreslagna bestämmelser i Hux-lagen som tydliggör rätten och tillstånden att ordna utbildning tryggar därför undervisnings- och kulturministeriets möjligheter att fullgöra sin lagstadgade uppgift att säkerställa en tillräcklig nationell och regional tillgång till Hux-utbildning.

I sitt utlåtande om regeringens proposition om utvidgning av läroplikten betonade grundlagsutskottet att tillgången till utbildning ska vara tillräcklig och att också de språkliga rättigheterna ska tryggas när anordnatillstånd beviljas. Utskottet anser det dessutom viktigt att man noggrant följer upp lagstiftningens konsekvenser och snabbt ingriper i eventuella missförhållanden. Enligt grundlagsutskottets utlåtande är den regionala tillgången till utbildning av betydelse också med tanke på den rörelsefrihet och rätt att välja bostadsort som tryggas i 9 § i grundlagen. (GrUU 43/2020 rd, 7).

Kravet på en tillräcklig regional och nationell tillgänglighet kan anses innefatta också ett krav på att säkerställa en tillräcklig tillgång till svenskspråkig utbildning. Hux-utbildning ordnas på både finska och svenska, och den svenskspråkiga utbildningen ordnas framför allt i de regioner där det finns befolkning med svenska som modersmål. Särskilt stöd står likvärdigt till buds vid alla läroanstalter, men utbildning för personer med svår funktionsnedsättning ordnas endast vid vissa läroanstalter som är specialiserade på denna uppgift. Också utbud av utbildning för personer med svår funktionsnedsättning finns på olika håll i Finland, men på grund av att målgruppen är liten och ordnandet av utbildningen kräver specialkompetens är utbudet av sådan utbildning mer begränsat. Vid läroanstalter för personer med svår funktionsnedsättning är dock vanligtvis internattjänster tillgängliga.

Enligt 121 § 2 mom. i grundlagen utfärdas bestämmelser om uppgifter som åläggs kommunerna genom lag. I propositionen föreslås inte kommunerna bli ålagda nya uppgifter, utan kommunerna och samkommunerna kan frivilligt vara anordnare av Hux-utbildning antingen genom att ansöka om tillstånd att ordna utbildning eller, om de lagstadgade förutsättningarna är uppfyllda, utan ett sådant tillstånd. Det är inte fråga om en ny uppgift, eftersom kommunerna redan för närvarande har kunnat ordna motsvarande utbildning i övergångsskedet i form av påbyggnadsundervisning som avses i lagen om grundläggande utbildning eller med stöd av ett tillstånd att ordna utbildning som avses i gymnasielagen eller lagen om yrkesutbildning.

När grundlagsutskottet bedömt statsandelslagstiftningen och lagstiftningen om finansiering av undervisnings- och kulturverksamhet har det poängterat att när kommunerna åläggs uppgifter genom lag ska det i enlighet med finansieringsprincipen också ses till att de har faktiska möjligheter att klara av sina förpliktelser (till exempel GrUU 29/2009 rd, GrUU 12/2011 rd och GrUU 60/2014 rd). Enligt 55 § 2 mom. i lagen om statsandel för kommunal basservice är statsandelen för nya och mer omfattande statsandelsåligganden 100 procent av de kalkylerade kostnaderna för nya och mer omfattande åligganden, om inte åliggandena minskas i motsvarande utsträckning. Hux-utbildningen ersätter de nuvarande utbildningarna i övergångsskedet; bestämmelser om finansiering av dem och om kommunernas finansieringsandel som ingår i finansieringen finns i lagen om finansiering av undervisnings- och kulturverksamhet. Genom de föreslagna bestämmelserna beaktas i enlighet med finansieringsprincipen kommunernas faktiska möjligheter att klara av att ordna Hux-utbildning, om kommunen beslutar att ordna sådan.

På de grunder som anges ovan kan lagförslagen behandlas i vanlig lagstiftningsordning.

Kläm

Med stöd av vad som anförts ovan föreläggs riksdagen följande lagförslag:

1.

Lag

om ändring av lagen om finansiering av undervisnings- och kulturverksamhet

I enlighet med riksdagens beslut
upphävs i lagen om finansiering av undervisnings- och kulturverksamhet (1705/2009) 2 § 2 mom. 1 punkten, 10 a § och 24 § 11 mom.,
av dem 10 a § sådan den lyder i lag 532/2017 och 24 § 11 mom. sådant det lyder i lag 374/2017,
ändras 3 § 1 punkten, 5 § 1 och 3 punkten, 6 §, 7 § 1 mom., rubriken för 8 §, 8 § 1 mom., 9 § 1 mom., 11 § 1 mom., 24 § 1, 3 och 7 mom., 29 § 1 och 2 mom., 31 § 1 mom. 2 punkten, 32 b § 1 mom., 32 d § 2 mom. 1 och 3 punkten, 48 § 1 mom., 48 a § 1 mom. samt 60 §,
sådana de lyder 3 § 1 punkten, 5 § 3 punkten, 7 § 1 mom., 8 § 1 mom., 9 § 1 mom., 24 § 1 och 7 mom. samt 32 b § 1 mom. i lag 1220/2020, 5 § 1 punkten, 6 §, rubriken för 8 §, 32 d § 2 mom. 1 och 3 punkten samt 48 § 1 mom. i lag 532/2017, 11 § 1 mom., 29 § 2 mom. och 48 a § 1 mom. i lag 1486/2016, 24 § 3 mom. i lag 1045/2013, 29 § 1 mom. i lag 1094/2018, 31 § 1 mom. 2 punkten i lag 1410/2014 och 60 § delvis ändrad i lagarna 1317/2019 och 1094/2018, samt
fogas till 1 § 1 mom., sådant det lyder i lagarna 1410/2014, 532/2017, 957/2017, 716/2018, 315/2019, 1083/2020 och 1220/2020, en ny 2 a-punkt som följer:

1 §

Tillämpningsområde

I denna lag föreskrivs om statsandelar och statsunderstöd som beviljas kommuner, samkommuner, registrerade sammanslutningar, stiftelser och statliga affärsverk för driftskostnader samt om annan finansiering av sådan verksamhet som regleras i

2 a) lagen om utbildning som handleder för examensutbildning (1215/2020),

3 §

Definitioner

I denna lag avses med
1) *undervisningsverksamhet* anordnande av verksamhet enligt de lagar som nämns i 1 § 1 mom. 1, 2, 2 a och 3 punkten och sådan verksamhet enligt lagen om grundläggande utbildning och lagen om grundläggande konstundervisning som avses i 2 § 2 mom. 2, 3 a-, 3 b-, 4 och 8—10 punkten,

5 §

Grunden för beräkning av finansieringen

Finansieringen för driftskostnaderna bestäms enligt kalkylerade grunder. Finansieringen bestäms

1) för gymnasier och utbildning som handleder för examensutbildning och som ordnas av en anordnare av gymnasieutbildning på basis av antalet studerande samt de per studerande bestämda priserna per enhet,

3) för utbildning som handleder för examensutbildning och som ordnas av en anordnare av grundläggande utbildning, förskoleundervisning för femåriga elever som omfattas av förlängd läroplikt enligt 26 a § i lagen om grundläggande utbildning, undervisning som ordnas utomlands, undervisning som grundar sig på förlängd läroplikt enligt 2 § 3 mom. i läropliktslagen, skolhemsundervisning, grundläggande utbildning som ordnas vid en internatskola, förskoleundervisning under det första året av en tvåårig förskoleundervisning som omfattas av ett sådant tillstånd att ordna utbildning som avses i 7 § i lagen om grundläggande utbildning, flexibel grundläggande utbildning och inledandet av verksamhet som privat utbildningsanordnare på basis av antalet elever och det per elev bestämda priset per enhet, för sådan grundläggande utbildning som avses i 46 § i lagen om grundläggande utbildning på basis av antalet kurser och det per kurs bestämda priset per enhet och för förberedande undervisning före den grundläggande utbildningen på basis av antalet närvaromånader och det per närvaromånad bestämda priset per enhet,

6 §

Kommunens statsandel och grunden för statsandelen för finansiering av gymnasieutbildning

För kostnader som föranleds av de verksamheter som nämns i 5 § 1 och 2 punkten beviljas kommunen i statsandel det belopp som fås när grunden för kommunens statsandel, som beräknats enligt 2 mom., minskas med kommunens självfinansieringsandel som beräknats enligt 8 §.

Grunden för kommunens statsandel fås genom sammanräkning av produkten av antalet studerande inom gymnasieutbildning som ordnas av kommunen och inom utbildning som handleder för examensutbildning och som ordnas av en anordnare av gymnasieutbildning och de per studerande bestämda priserna per enhet samt den tilläggsfinansiering för en särskild utbildningsuppgift i gymnasiet som avses i 24 a § och som bildas så att den relativa andel som prestationerna inom den särskilda utbildningsuppgift som anordnas av kommunen utgör av samtliga utbildningsanordnarens prestationer multipliceras med den nationella tilläggsfinansieringen för den särskilda utbildningsuppgiften.

7 §

Finansiering av gymnasieutbildning som ordnas av samkommuner och privata utbildningsanordnare

För i gymnasielagen avsedd utbildning och utbildning som handleder för examensutbildning och som ordnas av en anordnare av gymnasieutbildning beviljas samkommuner och privata utbildningsanordnare finansiering till ett belopp som motsvarar statsandelsgrunden och som beräknats på det sätt som föreskrivs i 6 § 2 mom. enligt antalet studerande hos utbildningsanordnarna, priserna per enhet och tilläggsfinansieringen för en särskild utbildningsuppgift.

8 §

Kommunens självfinansieringsandel av driftskostnaderna för gymnasieutbildning

Kommunens självfinansieringsandel av driftskostnaderna för gymnasieutbildning utgör 52,21 procent och av driftskostnaderna för utbildning som handleder för examensutbildning och som ordnas av en anordnare av gymnasieutbildning 50 procent av det belopp som fås när det belopp som beräknats enligt 2 och 3 mom. divideras med antalet invånare i hela landet och det därigenom erhållna beloppet multipliceras med kommunens invånarantal.

9 §

Anslag för yrkesutbildning

Undervisnings- och kulturministeriet beviljar anordnare av yrkesutbildning finansiering för de uppgifter som det föreskrivs om i lagen om yrkesutbildning, lagen om utbildning som handleder för examensutbildning och läropliktslagen inom ramen för det anslag som tas in i statsbudgeten och inom ramen för kommunens finansieringsandel enligt 9 a § 1 mom. (*anslag för yrkesutbildning*). Som finansiering beviljas på kalkylerade grunder basfinansiering, prestationsbaserad finansiering och genomslagsfinansiering. Därtill beviljas strategifinansiering.

11 §

Finansiering av förskoleundervisning och grundläggande utbildning

För sådan verksamhet som avses i 2 § 2 mom. 2, 3 a, 3 b, 4, 9 och 11 punkten och för sådant tillägg för internatskola som avses i 2 § 2 mom. 5 punkten samt för utbildning som handleder för examensutbildning och som ordnas av en anordnare av grundläggande utbildning beviljas en kommun, en samkommun eller en sådan privat utbildningsanordnare som har fått ett tillstånd att ordna utbildning enligt 7 § i lagen om grundläggande utbildning finansiering till ett belopp som fås genom att antalet prestationer multipliceras med priset per enhet för prestationen i enlighet med 5 § 3 punkten. För sådan skolhemsförhöjning som avses i 2 § 2 mom. 5 punkten och för sådan verksamhet som avses i 2 § 2 mom. 7 punkten beviljas en privat utbildningsanordnare som har fått ett sådant tillstånd att ordna utbildning som avses i 7 § i lagen om grundläggande utbildning dessutom finansiering till ett belopp som fås genom att antalet prestationer multipliceras med priset per enhet för prestationen i enlighet med 5 § 3 punkten.

24 §

Priserna per enhet för gymnasier

Priserna per enhet för studerande vid gymnasier beräknas årligen på basis av de riksomfattande totalkostnader som alla utbildningsanordnare har orsakats av gymnasieutbildning enligt gymnasielagen och läropliktslagen samt av utbildning som handleder för examensutbildning och som ordnas av en anordnare av gymnasieutbildning under året före det år som föregår det år då priserna per enhet bestäms. Från totalkostnaderna avdras först 1,44 procent för tilläggsfinansieringen för en särskild utbildningsuppgift i gymnasiet. Vid beräkning av priserna per enhet

beaktas emellertid inte utgifterna för undervisning utomlands eller studerande som får sådan undervisning. Vid beräkning av priserna per enhet viktas antalet studerande som deltar i utbildning som handleder för examensutbildning med koefficienten 1,17. Vid beräkning av priserna per enhet viktas antalet studerande som deltar i gymnasieutbildning för vuxna med koefficienten 0,615, med undantag av studerande som får utbildning vid en internatskola.

Priset per enhet för anordnare av gymnasieutbildning bestäms i fråga om studerande i utbildning som handleder för examensutbildning genom en gradering av det genomsnittliga pris per enhet för gymnasieutbildning som föreskrivs med stöd av 23 §. Bestämmelser om vikt-koefficienten för utbildning som handleder för examensutbildning utfärdas genom förordning av statsrådet.

För en studerande som deltar i gymnasieutbildning för vuxna är priset per enhet 61,5 procent av det per studerande bestämda priset per enhet för utbildningsanordnaren i fråga. Detta gäller dock inte studerande som får utbildning vid en internatskola.

29 §

Priserna per enhet för förskoleundervisning och grundläggande utbildning

Priserna per enhet för de verksamheter som avses i 2 § 2 mom. 2, 3 a, 3 b, 4, 5 och 9 punkten och för utbildning som handleder för examensutbildning och som ordnas av en anordnare av grundläggande utbildning fås genom att man från hemkommunsersättningens grunddel som finansministeriet bestämt i enlighet med 38 § i lagen om statsandel för kommunal basservice drar av 320,77 euro och multiplicerar skillnaden med följande koefficienter:

per elev	per elev	per närvaromånad	per kurs
Utbildning som handleder för examensutbildning	1,22		
Förlängd läroplikt, förskoleundervisning för femåringar	1,41		
Tilläggsfinansiering för den förlängda läroplikten, elever med mycket svår utvecklingsstörning	4,76		
Tilläggsfinansiering för den förlängda läroplikten, andra elever än elever med mycket svår utvecklingsstörning	2,97		
Tillägg för internatskola	0,46		
Skolhemsförhöjning	1,86		
Undervisning utomlands enligt lagen om grundläggande utbildning	1,23		
Förberedande undervisning före den grundläggande utbildningen		0,186	
Annan grundläggande utbildning enligt 46 § i lagen om grundläggande utbildning än den som avses i 2 mom. i den paragrafen			0,046

Utöver priset per enhet för utbildning som handleder för examensutbildning får utbildningsanordnaren en tilläggsfinansiering som motsvarar tilläggsfinansieringen för förlängd läroplikt för de elever som omfattades av den förlängda läroplikten när de slutförde den grundläggande utbildningens lärokurs.

31 §

Kostnader som inte beaktas vid beräkningen av priser per enhet

Som driftskostnader för gymnasier och sådan grundläggande konstundervisning som finansieras enligt antalet undervisningstimmar betraktas inte

2) kostnader för ordnande av skolskjuts för studerande, med undantag av de reseersättningar som avses i 21 § i läropliktslagen,

32 b §

Studerandeår

Med studerandeår avses 365 dagar då den studerande beaktas som grund för finansieringen. Den studerande beaktas som grund för finansieringen från den dag då den studerandes studierätt börjar fram till den dag då studierätten upphör. Den studerande beaktas dock inte som grund för finansieringen om den studerandes studierätt tillfälligt avbryts. När studierätten bestäms tillämpas bestämmelserna i lagen om yrkesutbildning och lagen om utbildning som handleder för examensutbildning i fråga om när studierätten börjar, studierätten upphör, studierätten tillfälligt avbryts, studierätten dras in, den studerande avhålls från studierna eller den studerande avstängs från läroanstalten för viss tid samt bestämmelserna i läropliktslagen i fråga om avbrytande av fullgörandet av läroplikten. Med avvikelse från vad som föreskrivs ovan i detta moment beaktas en läropliktig studerande som grund för finansieringen, om studeranden avlägger sin läroplikt enligt en sådan plan som avses i 8 § i läropliktslagen.

32 d §

Basfinansiering

Antalet faktiska studerandeår viktas på följande grunder:

1) kostnaderna för att ordna olika examina som ingår i examensstrukturen, utbildning som handleder för examensutbildning, utbildning som handleder för arbete och ett självständigt liv och övrig yrkesutbildning samt ordnande av i 63 § i lagen om yrkesutbildning avsedda studier som stöder studiefärdigheterna,

3) ordnande av särskilt stöd som avses i 64 § i lagen om yrkesutbildning eller 21 § i lagen om utbildning som handleder för examensutbildning eller ordnande av krävande särskilt stöd som avses i 65 § i lagen om yrkesutbildning,

48 §

Beräkning av antalet studerande och elever

För gymnasieutbildning och utbildning som handleder för examensutbildning och som ordnas av en anordnare av gymnasieutbildning beräknas finansieringen för finansåret enligt det genomsnittliga antalet studerande det år som föregår finansåret. Dessutom kan sådana kalkylerade förändringar i antalet studerande beaktas som orsakas av lag eller förordning, en föreskrift eller ett beslut av en statlig myndighet som grundar sig på lag eller förordning, eller av statsbudgeten. Vid beräkningen av priserna per enhet tillämpas dock antalet studerande hösten det år som föregår finansåret. När verksamheten inleds beräknas finansieringen enligt det kalkylerade antalet studerande.

48 a §

Prestationer inom den grundläggande utbildningen som används som grund för finansieringen

För enligt denna lag finansierad grundläggande utbildning och utbildning som handleder för examensutbildning och som ordnas av en anordnare av grundläggande utbildning beräknas finansieringen för finansåret enligt elevantalet den 20 september det år som föregår finansåret, med undantag av finansieringen av den förberedande undervisningen före den grundläggande utbildningen och den grundläggande utbildning som avses i 46 § i lagen om grundläggande utbildning.

60 §

Ändringssökande

Omrövning av ett beslut som gäller statsandel eller finansiering enligt denna lag får begäras inom tre månader från delfäendet av beslutet. På omrövningstillämpas i övrigt vad som föreskrivs i förvaltningslagen.

Bestämmelser om sökande av ändring i förvaltningsdomstol finns i lagen om rättegång i förvaltningsärenden (808/2019).

Omrövning får dock inte begäras av beslutet och ändring inte sökas i beslutet genom besvär till den del beslutet gäller de antal studerande som avses i 48 § 1 mom., med undantag av det antal studerande som används vid beräkningen av priserna per enhet.

Vid sökande av ändring i statsunderstödsbeslut som fattats med stöd av denna lag tillämpas dock vad som föreskrivs i statsunderstödslagen.

Denna lag träder i kraft den 20 .

Denna lag tillämpas första gången vid beviljande av finansiering för finansåret 2022.

På finansieringen av i lagen om grundläggande utbildning avsedd påbyggnadsundervisning efter den grundläggande utbildningen, i gymnasielagen avsedd utbildning som förbereder för gymnasieutbildning och i lagen om yrkesutbildning avsedd utbildning som handleder för yrkesutbildning tillämpas de bestämmelser som gällde vid ikraftträdandet av denna lag.

Kommunens självfinansieringsandel av driftkostnaderna för gymnasieutbildning enligt 8 § 1 mom. tillämpas första gången på den finansiering av gymnasieutbildning som beviljas för finansåret 2024. Kommunens självfinansieringsandel är 54,82 procent när finansiering beviljas för finansåret 2022 och 53,28 procent när finansiering beviljas för finansåret 2023.

Finansieringsandelen för gymnasier med en särskild utbildningsuppgift enligt 24 § 1 mom. tillämpas första gången vid fastställande av finansieringen för finansåret 2027. Finansieringsandelen för gymnasier med en särskild utbildningsuppgift är 1,57 procent vid fastställandet av finansieringen för finansåren 2022 och 2023, 1,55 procent vid fastställandet av finansieringen för finansåret 2024, 1,51 procent vid fastställandet av finansieringen för finansåret 2025 och 1,47 procent vid fastställandet av finansieringen för finansåret 2026.

Viktcoeffcienten för utbildning som handleder för examensutbildning enligt 24 § 1 mom. tillämpas första gången vid fastställandet av finansieringen för finansåret 2027. Viktkoefficienten för utbildning som handleder för examensutbildning är 1,21 vid fastställandet av finansieringen för finansåren 2022—2024, 1,22 vid fastställandet av finansieringen för finansåret 2025 och 1,19 vid fastställandet av finansieringen för finansåret 2026.

Viktcoeffcienten för studerande i gymnasieutbildning för vuxna enligt 24 § 1 mom. tillämpas första gången vid fastställandet av finansieringen för finansåret 2027. Viktkoefficienten är 0,650 vid fastställandet av finansieringen för finansåren 2022 och 2023, 0,644 vid fastställandet av finansieringen för finansåret 2024, 0,633 vid fastställandet av finansieringen för finansåret 2025 och 0,622 vid fastställandet av finansieringen för finansåret 2026.

Den procentuella andelen av priset per enhet för studerande i gymnasieutbildning för vuxna enligt 24 § 7 mom. tillämpas första gången vid fastställandet av finansieringen för finansåret 2024. Den procentuella andelen är 63,3 vid fastställandet av finansieringen för finansåret 2022 och 62,2 vid fastställandet av finansieringen för finansåret 2023.

2.

Lag

om ändring av 2 och 41 § i lagen om statsandel för kommunal basservice

I enlighet med riksdagens beslut
upphävs i lagen om statsandel för kommunal basservice (1704/2009) 2 § 1 mom. 3 punkten
samt
ändras 41 § 4 mom. 2 punkten, sådan den lyder i lag 1485/2016, som följer:

41 §

Ersättning för elever som får specialiserad sjukvård eller skolhemsundervisning eller i fråga om elever som är placerade av barnskyddsskäl

När ersättning enligt 1—3 mom. beräknas för finansåret beaktas som avdrag elevens andel av följande finansiering som betalas till utbildningsanordnaren:

2) finansiering som betalas för finansåret enligt 11 och 29 § i lagen om finansiering av undervisnings- och kulturverksamhet för ordnande av i lagen om utbildning som handleder för examensutbildning (1215/2020) avsedd utbildning som handleder för examensutbildning för elever,

Denna lag träder i kraft den 20 . _____

3.

Lag

om ändring av lagen om statsandel för kommunal basservice

I enlighet med riksdagens beslut
upphävs i lagen om statsandel för kommunal basservice (618/2021) 2 § 1 mom. 3 punkten
samt
ändras 23 § 2 mom. 1 punkten och 24 § 1 mom. 1 punkten som följer:

23 §

Justering av kostnadsfördelningen

De grundpriser som ligger till grund för de kalkylerade kostnader som avses i 6—12 § justeras på riksnivå som en helhet. Dessutom justeras följande finansiering som avses i 11 och 29 § i lagen om finansiering av undervisnings- och kulturverksamhet:

1) finansiering av utbildning som handleder för examensutbildning och som ordnas av en anordnare av grundläggande utbildning,

24 §

Driftskostnader som ska beaktas vid justering av kostnadsfördelningen

Vid justering av kostnadsfördelningen enligt 23 § beaktas kommunernas, samkommunernas och de andra utbildningsanordnarnas driftskostnader för statsandelsåligganden enligt 1 § som ligger till grund för statsandel samt driftskostnaderna för ordnande av följande uppgifter som finansieras med stöd av lagen om finansiering av undervisnings- och kulturverksamhet:

1) utbildning som handleder för examensutbildning och som ordnas av en anordnare av grundläggande utbildning,

Denna lag träder i kraft den 20 . _____

4.

Lag

om ändring av lagen om utbildning som handleder för examensutbildning

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen om utbildning som handleder för examensutbildning (1215/2020) 3 § 2 mom.,
5 § och 28 § 3 mom. som följer:

3 §

Utbildningsanordnare

Kommunen får dock ordna utbildning som handleder för examensutbildning, om kommunen inte har tillstånd att ordna gymnasieutbildning eller yrkesutbildning eller om det regionala behovet av den handledande utbildning som kommunen ordnar inte är av bestående natur. Utbildningen ska härvid uppfylla de förutsättningar som anges i 4 § 2 mom.

5 §

Ärenden som ska bestämmas i tillståndet att ordna utbildning

I tillståndet att ordna utbildning bestäms det i samband med vilken utbildningsform tillståndet för handledande utbildning beviljas, om utbildningsanordnaren har flera tillstånd att ordna i 4 § 1 mom. avsedd utbildning.

När anordnaren ordnar utbildning som handleder för examensutbildning ska anordnaren iaktta vad som i tillståndet att ordna grundläggande utbildning, gymnasieutbildning eller yrkesutbildning bestäms om antalet elever, antalet studerande eller antalet studerandeår, undervisnings-språket och verksamhetsområdet, om inte något annat bestäms i tillståndet att ordna utbildning som handleder för examensutbildning. Dessutom ska iakttas vad som i tillståndet att ordna grundläggande utbildning, gymnasieutbildning eller yrkesutbildning bestäms om formen för ordnande av utbildningen, utbildningens särskilda utbildningsuppgift och andra villkor som gäller ordnande av utbildningen.

28 §

Övergångsbestämmelser om ordnande av utbildning

Om en anordnare med stöd av de bestämmelser som gällde vid ikraftträdandet av denna lag har beviljats ett sådant tillstånd att ordna utbildning som handleder för yrkesutbildning som avses i lagen om yrkesutbildning, får utbildningsanordnaren med stöd av det tillståndet ordna utbildning som handleder för examensutbildning. På ett sådant tillstånd att ordna utbildning som

avses i detta moment tillämpas i övrigt vad som i 4 § 1 mom. föreskrivs om skyldigheten att ordna utbildning samt vad som föreskrivs i 5 och 6 §.

Denna lag träder i kraft den 20 . _____

Helsingfors den 27 september 2021

Statsminister

Sanna Marin

Undervisningsminister Li Andersson

1.

Lag

om ändring av lagen om finansiering av undervisnings- och kulturverksamhet

I enlighet med riksdagens beslut
upphävs i lagen om finansiering av undervisnings- och kulturverksamhet (1705/2009) 2 § 2 mom. 1 punkten, 10 a § och 24 § 11 mom.,
av dem 10 a § sådan den lyder i lag 532/2017 och 24 § 11 mom. sådant det lyder i lag 374/2017,

ändras 3 § 1 punkten, 5 § 1 och 3 punkten, 6 §, 7 § 1 mom., rubriken för 8 §, 8 § 1 mom., 9 § 1 mom., 11 § 1 mom., 24 § 1, 3 och 7 mom., 29 § 1 och 2 mom., 31 § 1 mom. 2 punkten, 32 b § 1 mom., 32 d § 2 mom. 1 och 3 punkten, 48 § 1 mom., 48 a § 1 mom. samt 60 §,

sådana de lyder 3 § 1 punkten, 5 § 3 punkten, 7 § 1 mom., 8 § 1 mom., 9 § 1 mom., 24 § 1 och 7 mom. samt 32 b § 1 mom. i lag 1220/2020, 5 § 1 punkten, 6 §, rubriken för 8 §, 32 d § 2 mom. 1 och 3 punkten samt 48 § 1 mom. i lag 532/2017, 11 § 1 mom., 29 § 2 mom. och 48 a § 1 mom. i lag 1486/2016, 24 § 3 mom. i lag 1045/2013, 29 § 1 mom. i lag 1094/2018, 31 § 1 mom. 2 punkten i lag 1410/2014 och 60 § delvis ändrad i lagarna 1317/2019 och 1094/2018, samt

fogas till 1 § 1 mom., sådant det lyder i lagarna 1410/2014, 532/2017, 957/2017, 716/2018, 315/2019, 1083/2020 och 1220/2020, en ny 2 a-punkt som följer:

Gällande lydelse

1 §

Tillämpningsområde

I denna lag föreskrivs om statsandelar och statsunderstöd som beviljas kommuner, samkommuner, registrerade sammanslutningar, stiftelser och statliga affärsverk för driftskostnader samt om annan finansiering av sådan verksamhet som regleras i

Föreslagen lydelse

1 §

Tillämpningsområde

I denna lag föreskrivs om statsandelar och statsunderstöd som beviljas kommuner, samkommuner, registrerade sammanslutningar, stiftelser och statliga affärsverk för driftskostnader samt om annan finansiering av sådan verksamhet som regleras i

2 a) lagen om utbildning som handleder för examensutbildning (1215/2020),

Gällande lydelse

2 §

Tillämpning av lagen i vissa fall

Utan hinder av vad som bestäms i 1 mom.,
föreskrivs i denna lag om finansieringen av

1) sådan påbyggnadsundervisning som avses i 5 § i lagen om grundläggande utbildning,

3 §

Definitioner

I denna lag avses med

1) *undervisningsverksamhet* anordnande av verksamhet enligt de lagar som nämns i 1 § 1 mom. 1—3 punkten och sådan verksamhet enligt lagen om grundläggande utbildning och lagen om grundläggande konstundervisning som avses i 2 § 2 mom. 1, 2, 3 a, 3 b, 4 och 8—10 punkten,

5 §

Grunden för beräkning av finansieringen

Finansieringen för driftskostnaderna bestäms enligt kalkylerade grunder. Finansieringen bestäms

1) för gymnasier på basis av antalet studerande samt de per studerande bestämda priserna per enhet,

3) för påbyggnadsundervisning enligt lagen om grundläggande utbildning, förskoleundervisning för femåriga elever som omfattas av förlängd läroplikt enligt 26 a § i lagen om grundläggande utbildning, undervisning som ordnas utomlands, undervisning som grundar sig på förlängd läroplikt enligt 2 § 3 mom. i läropliktslagen, skolhemsundervisning, grundläggande utbildning som ordnas vid en internatskola, förskoleundervisning under det

Föreslagen lydelse

2 §

Tillämpning av lagen i vissa fall

Utan hinder av vad som bestäms i 1 mom.,
föreskrivs i denna lag om finansieringen av
(upphävs 1 punkten)

3 §

Definitioner

I denna lag avses med

1) *undervisningsverksamhet* anordnande av verksamhet enligt de lagar som nämns i 1 § 1 mom. 1, 2, 2 a och 3 punkten och sådan verksamhet enligt lagen om grundläggande utbildning och lagen om grundläggande konstundervisning som avses i 2 § 2 mom. 2, 3 a-, 3 b-, 4 och 8—10 punkten,

5 §

Grunden för beräkning av finansieringen

Finansieringen för driftskostnaderna bestäms enligt kalkylerade grunder. Finansieringen bestäms

1) för gymnasier *och utbildning som handleder för examensutbildning och som ordnas av en anordnare av gymnasieutbildning* på basis av antalet studerande samt de per studerande bestämda priserna per enhet,

3) för *utbildning som handleder för examensutbildning och som ordnas av en anordnare av grundläggande utbildning*, förskoleundervisning för femåriga elever som omfattas av förlängd läroplikt enligt 26 a § i lagen om grundläggande utbildning, undervisning som ordnas utomlands, undervisning som grundar sig på förlängd läroplikt enligt 2 § 3 mom. i läropliktslagen, skolhemsundervisning, grundläggande utbildning som ordnas

Gällande lydelse

första året av en tvåårig förskoleundervisning som omfattas av ett sådant tillstånd att ordna utbildning som avses i 7 § i lagen om grundläggande utbildning, flexibel grundläggande utbildning och inledandet av verksamhet som privat utbildningsanordnare på basis av antalet elever och det per elev bestämda priset per enhet, för sådan grundläggande utbildning som avses i 46 § i lagen om grundläggande utbildning på basis av antalet kurser och det per kurs bestämda priset per enhet och för förberedande undervisning före den grundläggande utbildningen på basis av antalet närvaromånader och det per närvaromånad bestämda priset per enhet,

6 §

Kommunens statsandel och grunden för statsandelen för utbildning som avses i gymnasielagen

För kostnader som föranleds av de verksamheter som nämns i 5 § 1 och 2 punkten beviljas kommunen i statsandel det belopp som fås när grunden för kommunens statsandel, som beräknats enligt 2 mom., minskas med kommunens självfinansieringsandel som beräknats enligt 8 §.

Grunden för kommunens statsandel fås genom sammanräkning av produkten av antalet studerande inom gymnasieutbildning som ordnas av kommunen och inom utbildning som förbereder invandrare och främmandespråkiga för gymnasieutbildning och de per studerande bestämda priserna per enhet samt den tilläggsfinansiering för en särskild utbildningsuppgift i gymnasiet som avses i 24 a § och som bildas så att den relativa andel som prestationerna inom den särskilda utbildningsuppgift som anordnas av kommunen utgör av samtliga utbildningsanordnares prestationer multipliceras med den nationella tilläggsfinansieringen för den särskilda utbildningsuppgiften.

Föreslagen lydelse

vid en internatskola, förskoleundervisning under det första året av en tvåårig förskoleundervisning som omfattas av ett sådant tillstånd att ordna utbildning som avses i 7 § i lagen om grundläggande utbildning, flexibel grundläggande utbildning och inledandet av verksamhet som privat utbildningsanordnare på basis av antalet elever och det per elev bestämda priset per enhet, för sådan grundläggande utbildning som avses i 46 § i lagen om grundläggande utbildning på basis av antalet kurser och det per kurs bestämda priset per enhet och för förberedande undervisning före den grundläggande utbildningen på basis av antalet närvaromånader och det per närvaromånad bestämda priset per enhet,

6 §

*Kommunens statsandel och grunden för statsandelen för **finansiering av gymnasieutbildning***

För kostnader som föranleds av de verksamheter som nämns i 5 § 1 och 2 punkten beviljas kommunen i statsandel det belopp som fås när grunden för kommunens statsandel, som beräknats enligt 2 mom., minskas med kommunens självfinansieringsandel som beräknats enligt 8 §.

Grunden för kommunens statsandel fås genom sammanräkning av produkten av antalet studerande inom gymnasieutbildning som ordnas av kommunen och inom utbildning som *handleder för examensutbildning och som ordnas av en anordnare av gymnasieutbildning* och de per studerande bestämda priserna per enhet samt den tilläggsfinansiering för en särskild utbildningsuppgift i gymnasiet som avses i 24 a § och som bildas så att den relativa andel som prestationerna inom den särskilda utbildningsuppgift som anordnas av kommunen utgör av samtliga utbildningsanordnares prestationer multipliceras med den nationella tilläggsfinansieringen för den särskilda utbildningsuppgiften.

Gällande lydelse

När kommunen beviljas statsandelar åren 2017—2019 beaktas 98,96 procent av grunden för statsandelen enligt 2 mom. för sådan utbildning som avses i gymnasielagen.

7 §

Finansiering av gymnasieutbildning som ordnas av samkommuner och privata utbildningsanordnare

För i gymnasielagen avsedd gymnasieutbildning beviljas samkommuner och privata utbildningsanordnare finansiering till ett belopp som motsvarar statsandelsgrunden och som beräknats på det sätt som föreskrivs i 6 § 2 mom. enligt antalet studerande hos utbildningsanordnarna, priserna per enhet och tilläggsfinansieringen för en särskild utbildningsuppgift.

8 §

Kommunens självfinansieringsandel av driftskostnaderna för utbildning som avses i gymnasielagen

Kommunens självfinansieringsandel av driftskostnaderna för gymnasieutbildning utgör 52,21 procent och av driftskostnaderna för utbildning som förbereder för gymnasieutbildning 50 procent av det belopp som fås när det belopp som beräknats enligt 2 och 3 mom. divideras med antalet invånare i hela landet och det därigenom erhållna beloppet multipliceras med kommunens invånarantal.

9 §

Anslag för yrkesutbildning

Undervisnings- och kulturministeriet beviljar anordnare av yrkesutbildning finansiering för de uppgifter som det föreskrivs om i lagen

Föreslagen lydelse

(upphävs 3 mom.)

7 §

Finansiering av gymnasieutbildning som ordnas av samkommuner och privata utbildningsanordnare

För i gymnasielagen avsedd utbildning och utbildning som handleder för examensutbildning och som ordnas av en anordnare av gymnasieutbildning beviljas samkommuner och privata utbildningsanordnare finansiering till ett belopp som motsvarar statsandelsgrunden och som beräknats på det sätt som föreskrivs i 6 § 2 mom. enligt antalet studerande hos utbildningsanordnarna, priserna per enhet och tilläggsfinansieringen för en särskild utbildningsuppgift.

8 §

*Kommunens självfinansieringsandel av driftskostnaderna för **gymnasieutbildning***

Kommunens självfinansieringsandel av driftskostnaderna för gymnasieutbildning utgör 52,21 procent och av driftskostnaderna för utbildning som handleder för examensutbildning och som ordnas av en anordnare av gymnasieutbildning 50 procent av det belopp som fås när det belopp som beräknats enligt 2 och 3 mom. divideras med antalet invånare i hela landet och det därigenom erhållna beloppet multipliceras med kommunens invånarantal.

9 §

Anslag för yrkesutbildning

Undervisnings- och kulturministeriet beviljar anordnare av yrkesutbildning finansiering för de uppgifter som det föreskrivs om i lagen

Gällande lydelse

om yrkesutbildning och läropliktslagen inom ramen för det anslag som tas in i statsbudgeten och inom ramen för kommunens finansieringsandel enligt 9 a § 1 mom. (*anslag för yrkesutbildning*). Som finansiering beviljas på kalkylerade grunder basfinansiering, prestationsbaserad finansiering och genomslagsfinansiering. Därtill beviljas strategifinansiering.

Föreslagen lydelse

om yrkesutbildning, *lagen om utbildning som handleder för examensutbildning* och läropliktslagen inom ramen för det anslag som tas in i statsbudgeten och inom ramen för kommunens finansieringsandel enligt 9 a § 1 mom. (*anslag för yrkesutbildning*). Som finansiering beviljas på kalkylerade grunder basfinansiering, prestationsbaserad finansiering och genomslagsfinansiering. Därtill beviljas strategifinansiering.

10 a §

Beviljande av finansiering för yrkesutbildning finansåren 2018–2020

Vid beräkning av den i 10 § 1 mom. avsedda finansieringen för finansåren 2018 och 2019 görs det i anslaget för yrkesutbildning en kalkylerad ökning som är 10 272 000 euro enligt nivån 2017.

Av den finansiering som finansåren 2018 och 2019 beviljas de kommuner och samkommuner som ordnar yrkesutbildning dras det belopp av som fås när 10 272 000 euro enligt nivån 2017 divideras med de prestationer som används som grund för bestämmande av basfinansieringen för kommuner och samkommuner som ordnar yrkesutbildning och multipliceras med de prestationer som används som grund för bestämmande av basfinansieringen för utbildningsanordnaren i fråga.

Finansåret 2020 fogas till det anslag som tas in i statsbudgeten 10 272 000 euro enligt nivån 2017.

(upphävs)

11 §

Finansiering av förskoleundervisning och grundläggande utbildning

För sådan verksamhet som avses i 2 § 2 mom. 1—4, 9 och 11 punkten och för sådant tillägg för internatskola som avses i 2 § 2 mom. 5 punkten beviljas en kommun, en samkommun eller en sådan privat utbildningsanordnare som har fått ett tillstånd att ordna utbildning enligt 7 § i lagen om grundläggande

11 §

Finansiering av förskoleundervisning och grundläggande utbildning

För sådan verksamhet som avses i 2 § 2 mom. 2, 3 a, 3 b, 4, 9 och 11 punkten och för sådant tillägg för internatskola som avses i 2 § 2 mom. 5 punkten *samt för utbildning som handleder för examensutbildning och som ordnas av en anordnare av grundläggande utbildning* beviljas en kommun, en samkommun

Gällande lydelse

utbildning finansiering till ett belopp som fås genom att antalet prestationer multipliceras med priset per enhet för prestationen i enlighet med 5 § 3 punkten. För sådan skolhemsförhöjning som avses i 2 § 2 mom. 5 punkten och för sådan verksamhet som avses i 2 § 2 mom. 7 punkten beviljas en privat utbildningsanordnare som har fått ett sådant tillstånd att ordna utbildning som avses i 7 § i lagen om grundläggande utbildning dessutom finansiering till ett belopp som fås genom att antalet prestationer multipliceras med priset per enhet för prestationen i enlighet med 5 § 3 punkten.

24 §

Priserna per enhet för gymnasier

Priserna per enhet för studerande vid gymnasier beräknas årligen på basis av de riksfattande totalkostnader som alla utbildningsanordnare har orsakats av gymnasieutbildning enligt gymnasielagen och läropliktslagen under året före det år som föregår det år då priserna per enhet bestäms. Från totalkostnaderna avdras först 1,44 procent för tilläggsfinansieringen för en särskild utbildningsuppgift i gymnasiet. Vid beräkning av priserna per enhet beaktas emellertid inte utgifterna för undervisning utomlands eller studerande som får sådan undervisning. Vid beräkning av priserna per enhet viktas antalet studerande som deltar i utbildning som förbereder för gymnasieutbildning med koefficienten 1,21. Vid beräkning av priserna per enhet viktas antalet studerande som studerar i gymnasieutbildning för vuxna *eller utbildning som förbereder för gymnasieutbildning* med koefficienten 0,615, med undantag av studerande som får utbildning vid en internatskola.

Föreslagen lydelse

eller en sådan privat utbildningsanordnare som har fått ett tillstånd att ordna utbildning enligt 7 § i lagen om grundläggande utbildning finansiering till ett belopp som fås genom att antalet prestationer multipliceras med priset per enhet för prestationen i enlighet med 5 § 3 punkten. För sådan skolhemsförhöjning som avses i 2 § 2 mom. 5 punkten och för sådan verksamhet som avses i 2 § 2 mom. 7 punkten beviljas en privat utbildningsanordnare som har fått ett sådant tillstånd att ordna utbildning som avses i 7 § i lagen om grundläggande utbildning dessutom finansiering till ett belopp som fås genom att antalet prestationer multipliceras med priset per enhet för prestationen i enlighet med 5 § 3 punkten.

24 §

Priserna per enhet för gymnasier

Priserna per enhet för studerande vid gymnasier beräknas årligen på basis av de riksfattande totalkostnader som alla utbildningsanordnare har orsakats av gymnasieutbildning enligt gymnasielagen och läropliktslagen *samt av utbildning som handleder för examensutbildning och som ordnas av en anordnare av gymnasieutbildning* under året före det år som föregår det år då priserna per enhet bestäms. Från totalkostnaderna avdras först 1,44 procent för tilläggsfinansieringen för en särskild utbildningsuppgift i gymnasiet. Vid beräkning av priserna per enhet beaktas emellertid inte utgifterna för undervisning utomlands eller studerande som får sådan undervisning. Vid beräkning av priserna per enhet viktas antalet studerande som deltar i utbildning som handleder för examensutbildning med koefficienten 1,17. Vid beräkning av priserna per enhet viktas antalet studerande som *deltar* i gymnasieutbildning för vuxna med koefficienten 0,615, med undantag av studerande som får utbildning vid en internatskola.

Gällande lydelse

Priset per enhet för anordnare av gymnasieutbildning bestäms i fråga om studerande i utbildning som förbereder för gymnasieutbildning genom en gradering av det genomsnittliga pris per enhet för gymnasieutbildning som föreskrivs med stöd av 23 §.

För en studerande som studerar i gymnasieutbildning för vuxna *eller utbildning som förbereder för gymnasieutbildning* är priset per enhet 61,5 procent av det per studerande bestämda priset per enhet för utbildningsanordnaren i fråga. Detta gäller dock inte studerande som får utbildning vid en internatskola.

För att jämna ut konsekvenserna av betydelsefulla förändringar i statsandelssystemet kan undervisnings- och kulturministeriet höja priserna per enhet för 2019 i fråga om sådana anordnare av gymnasieutbildning som kommer att få en minskad finansiering av gymnasieutbildningen på grund av 24 a §.

29 §

Priserna per enhet för förskoleundervisning och grundläggande utbildning

Priserna per enhet för de verksamheter som avses i 2 § 2 mom. 1—5 och 9 punkten fås genom att man från den grunddel av hemkommunsersättningen som finansministeriet bestämt i enlighet med 38 § i lagen om statsandel för kommunal basservice drar av 320,77 euro och multiplicerar skillnaden med följande koefficienter:

Föreslagen lydelse

Priset per enhet för anordnare av gymnasieutbildning bestäms i fråga om studerande i utbildning som *handleder* för examensutbildning genom en gradering av det genomsnittliga pris per enhet för gymnasieutbildning som föreskrivs med stöd av 23 §. *Bestämmelser om viktcoeffcienten för utbildning som handleder för examensutbildning utfärdas genom förordning av statsrådet.*

För en studerande som *deltar* i gymnasieutbildning för vuxna är priset per enhet 61,5 procent av det per studerande bestämda priset per enhet för utbildningsanordnaren i fråga. Detta gäller dock inte studerande som får utbildning vid en internatskola.

(upphävs 11 mom.)

29 §

Priserna per enhet för förskoleundervisning och grundläggande utbildning

Priserna per enhet för de verksamheter som avses i 2 § 2 mom. 2, 3 a, 3 b, 4, 5 och 9 punkten *och för utbildning som handleder för examensutbildning och som ordnas av en anordnare av grundläggande utbildning* fås genom att man från hemkommunsersättningens grunddel som finansministeriet bestämt i enlighet med 38 § i lagen om statsandel för kommunal basservice drar av 320,77 euro och multiplicerar skillnaden med följande koefficienter:

per elev	per elev	per närvaromånad	per kurs
Tilläggsundervisning	1,26		
Förlängd läroplikt, förskoleundervisning för femåringar	1,41		
Tilläggsfinansiering för den förlängda läroplikten, elever med mycket svår utvecklingsstörning	4,76		
Tilläggsfinansiering för den förlängda läroplikten, andra elever än elever med mycket svår utvecklingsstörning	2,97		
Tillägg för internatskola	0,46		
Skolhemsförhöjning	1,86		
Undervisning utomlands enligt lagen om grundläggande utbildning	1,23		
Förberedande undervisning före den grundläggande utbildningen		0,186	
Annan grundläggande utbildning enligt 46 § i lagen om grundläggande utbildning än den som avses i 2 mom. i den paragrafen			0,046

Gällande lydelse

Utöver priset per enhet för påbyggnadsundervisning får utbildningsanordnaren en tilläggsfinansiering som motsvarar tilläggsfi-

per elev	per elev	per närvaromånad	per kurs
<i>Utbildning som handleder för examensutbildning</i>	1,22		
Förlängd läroplikt, förskoleundervisning för femåringar	1,41		
Tilläggsfinansiering för den förlängda läroplikten, elever med mycket svår utvecklingsstörning	4,76		
Tilläggsfinansiering för den förlängda läroplikten, andra elever än elever med mycket svår utvecklingsstörning	2,97		
Tillägg för internatskola	0,46		
Skolhemsförhöjning	1,86		
Undervisning utomlands enligt lagen om grundläggande utbildning	1,23		
Förberedande undervisning före den grundläggande utbildningen		0,186	
Annan grundläggande utbildning enligt 46 § i lagen om grundläggande utbildning än den som avses i 2 mom. i den paragrafen			0,046

Föreslagen lydelse

Utöver priset per enhet för *utbildning som handleder för examensutbildning* får utbildningsanordnaren en tilläggsfinansiering som motsvarar tilläggsfinansieringen för förlängd

Gällande lydelse

nansieringen för förlängd läroplikt för de elever som omfattades av den förlängda läroplikten när de slutförde den grundläggande utbildningens lärokurs.

31 §

Kostnader som inte beaktas vid beräkningen av priser per enhet

Som driftskostnader för gymnasier och sådan grundläggande konstundervisning som finansieras enligt antalet undervisningstimmar betraktas inte

2) kostnader för ordnande av skolskjuts för studerande,

32 b §

Studerandeår

Med studerandeår avses 365 dagar då den studerande beaktas som grund för finansieringen. Den studerande beaktas som grund för finansieringen från den dag då den studerandes studierätt börjar fram till den dag då studierätten upphör. Den studerande beaktas dock inte som grund för finansieringen om den studerandes studierätt tillfälligt avbryts. När studierätten bestäms tillämpas bestämmelserna i lagen om yrkesutbildning i fråga om när studierätten börjar, studierätten upphör, studierätten tillfälligt avbryts, den studerande avhålls från studierna eller den studerande avstängs från läroanstalten för viss tid. Med avvikelse för vad som föreskrivs ovan i detta moment, beaktas en läropliktig studerande som grund för finansieringen, om denne avlägger sin läroplikt enligt en sådan plan som avses i 8 §.

Föreslagen lydelse

läroplikt för de elever som omfattades av den förlängda läroplikten när de slutförde den grundläggande utbildningens lärokurs.

31 §

Kostnader som inte beaktas vid beräkningen av priser per enhet

Som driftskostnader för gymnasier och sådan grundläggande konstundervisning som finansieras enligt antalet undervisningstimmar betraktas inte

2) kostnader för ordnande av skolskjuts för studerande, *med undantag av de reseersättningar som avses i 21 § i läropliktslagen,*

32 b §

Studerandeår

Med studerandeår avses 365 dagar då den studerande beaktas som grund för finansieringen. Den studerande beaktas som grund för finansieringen från den dag då den studerandes studierätt börjar fram till den dag då studierätten upphör. Den studerande beaktas dock inte som grund för finansieringen om den studerandes studierätt tillfälligt avbryts. När studierätten bestäms tillämpas bestämmelserna i lagen om yrkesutbildning *och lagen om utbildning som handleder för examensutbildning* i fråga om när studierätten börjar, studierätten upphör, studierätten tillfälligt avbryts, studierätten dras in, den studerande avhålls från studierna eller den studerande avstängs från läroanstalten för viss tid *samt bestämmelserna i läropliktslagen i fråga om avbrytande av fullgörandet av läroplikten.* Med avvikelse från vad som föreskrivs ovan i detta moment beaktas en läropliktig studerande som grund för finansieringen, om *studeranden* avlägger sin läroplikt enligt en sådan plan som avses i 8 § *i läropliktslagen.*

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

32 d §

Basfinansiering

Antalet faktiska studerandeår viktas på följande grunder:

1) kostnaderna för att ordna olika examina som ingår i examensstrukturen, handledande utbildning och övrig yrkesutbildning samt ordnande av i 63 § i lagen om yrkesutbildning avsedda studier som stöder studiefärdigheterna,

3) ordnande av särskilt stöd som avses i 64 § i lagen om yrkesutbildning eller ordnande av krävande särskilt stöd som avses i 65 § i den lagen,

48 §

Beräkning av antalet studerande och elever

För gymnasier beräknas finansieringen för finansåret enligt det genomsnittliga antalet studerande det år som föregår finansåret. Dessutom kan sådana kalkylerade förändringar i antalet studerande beaktas som orsakas av lag eller förordning, en föreskrift eller ett beslut av en statlig myndighet som grundar sig på lag eller förordning, eller av statsbudgeten. Vid beräkningen av priserna per enhet tillämpas dock antalet *elever och* studerande hösten det år som föregår finansåret. När verksamheten inleds beräknas finansieringen enligt det kalkylerade antalet studerande.

32 d §

Basfinansiering

Antalet faktiska studerandeår viktas på följande grunder:

1) kostnaderna för att ordna olika examina som ingår i examensstrukturen, *utbildning som handleder för examensutbildning, utbildning som handleder för arbete och ett självständigt liv* och övrig yrkesutbildning samt ordnande av i 63 § i lagen om yrkesutbildning avsedda studier som stöder studiefärdigheterna,

3) ordnande av särskilt stöd som avses i 64 § i lagen om yrkesutbildning eller *21 § i lagen om utbildning som handleder för examensutbildning* eller ordnande av krävande särskilt stöd som avses i 65 § i lagen om yrkesutbildning,

48 §

Beräkning av antalet studerande och elever

För gymnasieutbildning och utbildning som *handleder för examensutbildning och som ordnas av en anordnare av gymnasieutbildning* beräknas finansieringen för finansåret enligt det genomsnittliga antalet studerande det år som föregår finansåret. Dessutom kan sådana kalkylerade förändringar i antalet studerande beaktas som orsakas av lag eller förordning, en föreskrift eller ett beslut av en statlig myndighet som grundar sig på lag eller förordning, eller av statsbudgeten. Vid beräkningen av priserna per enhet tillämpas dock antalet studerande hösten det år som föregår finansåret. När verksamheten inleds beräknas finansieringen enligt det kalkylerade antalet studerande.

Gällande lydelse

48 a §

Prestationer inom den grundläggande utbildningen som används som grund för finansieringen

För sådan grundläggande utbildning som finansieras enligt denna lag beräknas finansieringen för finansåret enligt elevantalet den 20 september det år som föregår finansåret, med undantag av finansieringen av den förberedande undervisningen före den grundläggande utbildningen och den grundläggande utbildning som avses i 46 § i lagen om grundläggande utbildning.

60 §

Rättelseförfarande och ändringssökande

En kommun, samkommun eller privat utbildnings- eller verksamhetsanordnare som får sådan statsandel eller finansiering som regleras i denna lag och som är missnöjd med ett beslut som har fattats med stöd av denna lag får inom tre månader efter att ha fått del av beslutet skriftligen yrka på rättelse i beslutet hos statsbidragsmyndigheten. Beslutet ska förses med anvisningar om hur man ska gå till väga när man yrkar på rättelse.

I ett beslut som meddelats med anledning av ett rättelseyrkande får ändring sökas genom besvär hos förvaltningsdomstolen på det sätt som anges i lagen om rättegång i förvaltningsärenden (808/2019).

Till den del beslutet gäller de antal *elever* studerande som avses i 48 § 1 mom. får dock inte rättelse yrkas eller ändring sökas i beslutet.

Trots det som bestäms i 1 mom. gäller angående sökande av ändring i sådana statsunderstödsbeslut som har fattats med stöd av denna lag det som bestäms i statsunderstödslagen.

Föreslagen lydelse

48 a §

Prestationer inom den grundläggande utbildningen som används som grund för finansieringen

För enligt denna lag finansierad grundläggande utbildning och utbildning som handleder för examensutbildning och som ordnas av en anordnare av grundläggande utbildning beräknas finansieringen för finansåret enligt elevantalet den 20 september det år som föregår finansåret, med undantag av finansieringen av den förberedande undervisningen före den grundläggande utbildningen och den grundläggande utbildning som avses i 46 § i lagen om grundläggande utbildning.

60 §

Ändringssökande

Omprövning av ett beslut som gäller statsandel eller finansiering enligt denna lag får begäras inom tre månader från delfäendet av beslutet. På omprövningstillämpas i övrigt vad som föreskrivs i förvaltningslagen.

Bestämmelser om sökande av ändring i förvaltningsdomstol finns i lagen om rättegång i förvaltningsärenden (808/2019).

Omprövning får dock inte begäras av beslutet och ändring inte sökas i beslutet genom besvär till den del beslutet gäller de antal studerande som avses i 48 § 1 mom., med undantag av det antal studerande som används vid beräkningen av priserna per enhet.

Vid sökande av ändring i statsunderstödsbeslut som fattats med stöd av denna lag tillämpas dock vad som föreskrivs i statsunderstödslagen.

Denna lag träder i kraft den 20 .

Denna lag tillämpas första gången vid beviljande av finansiering för finansåret 2022.

På finansieringen av i lagen om grundläggande utbildning avsedd påbyggnadsundervisning efter den grundläggande utbildningen, i gymnasielagen avsedd utbildning som förbereder för gymnasieutbildning och i lagen om yrkesutbildning avsedd utbildning som handleder för yrkesutbildning tillämpas de bestämmelser som gällde vid ikraftträdandet av denna lag.

Kommunens självfinansieringsandel av driftskostnaderna för gymnasieutbildning enligt 8 § 1 mom. tillämpas första gången på den finansiering av gymnasieutbildning som beviljas för finansåret 2024. Kommunens självfinansieringsandel är 54,82 procent när finansiering beviljas för finansåret 2022 och 53,28 procent när finansiering beviljas för finansåret 2023.

Finansieringsandelen för gymnasier med en särskild utbildningsuppgift enligt 24 § 1 mom. tillämpas första gången vid fastställande av finansieringen för finansåret 2027. Finansieringsandelen för gymnasier med en särskild utbildningsuppgift är 1,57 procent vid fastställandet av finansieringen för finansåren 2022 och 2023, 1,55 procent vid fastställandet av finansieringen för finansåret 2024, 1,51 procent vid fastställandet av finansieringen för finansåret 2025 och 1,47 procent vid fastställandet av finansieringen för finansåret 2026.

Viktcoeffcienten för utbildning som handleder för examensutbildning enligt 24 § 1 mom. tillämpas första gången vid fastställandet av finansieringen för finansåret 2027. Viktkoefficienten för utbildning som handleder för examensutbildning är 1,21 vid fastställandet av finansieringen för finansåren 2022—2024, 1,22 vid fastställandet av finansieringen för finansåret 2025 och 1,19 vid fastställandet av finansieringen för finansåret 2026.

Viktcoeffcienten för studerande i gymnasieutbildning för vuxna enligt 24 § 1 mom. tillämpas första gången vid fastställandet av finansieringen för finansåret 2027. Viktkoeffi-

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

cienten är 0,650 vid fastställandet av finansieringen för finansåren 2022 och 2023, 0,644 vid fastställandet av finansieringen för finansåret 2024, 0,633 vid fastställandet av finansieringen för finansåret 2025 och 0,622 vid fastställandet av finansieringen för finansåret 2026.

Den procentuella andelen av priset per enhet för studerande i gymnasieutbildning för vuxna enligt 24 § 7 mom. tillämpas första gången vid fastställandet av finansieringen för finansåret 2024. Den procentuella andelen är 63,3 vid fastställandet av finansieringen för finansåret 2022 och 62,2 vid fastställandet av finansieringen för finansåret 2023.

2.

Lag

om ändring av 2 och 41 § i lagen om statsandel för kommunal basservice

I enlighet med riksdagens beslut
upphävs i lagen om statsandel för kommunal basservice (1704/2009) 2 § 1 mom. 3 punkten
samt
ändras 41 § 4 mom. 2 punkten, sådan den lyder i lag 1485/2016, som följer:

Gällande lydelse

2 §

Tillämpningsområde

Med stöd av denna lag beviljas statsandel
inte för driftskostnader som föranleds av

*3) påbyggnadsundervisning som avses i 5 §
i lagen om grundläggande utbildning,*

41 §

*Ersättning för elever som får specialiserad
sjukvård eller skolhemsundervisning eller i
fråga om elever som är placerade av barn-
skyddsskäl*

När ersättning enligt 1—3 mom. beräknas
för finansåret beaktas som avdrag elevens andel av följande finansiering som betalas till utbildningsanordnaren:

2) finansiering som betalas för finansåret enligt 11 och 29 § i lagen om finansiering av undervisnings- och kulturverksamhet för ordnande av påbyggnadsundervisning för elever,

Föreslagen lydelse

2 §

Tillämpningsområde

Med stöd av denna lag beviljas statsandel
inte för driftskostnader som föranleds av

(upphävs 3 punkten)

41 §

*Ersättning för elever som får specialiserad
sjukvård eller skolhemsundervisning eller i
fråga om elever som är placerade av barn-
skyddsskäl*

När ersättning enligt 1—3 mom. beräknas
för finansåret beaktas som avdrag elevens andel av följande finansiering som betalas till utbildningsanordnaren:

2) finansiering som betalas för finansåret enligt 11 och 29 § i lagen om finansiering av undervisnings- och kulturverksamhet för ordnande av *i lagen om utbildning som handleder för examensutbildning (1215/2020) avsedd utbildning som handleder för examensutbildning* för elever,

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

Denna lag träder i kraft den _____ 20 .

3.

Lag

om ändring av lagen om statsandel för kommunal basservice

I enlighet med riksdagens beslut
upphävs i lagen om statsandel för kommunal basservice (618/2021) 2 § 1 mom. 3 punkten
samt
ändras 23 § 2 mom. 1 punkten och 24 § 1 mom. 1 punkten som följer:

Gällande lydelse

2 §

Undantag från tillämpningsområdet

Statsandel enligt denna lag beviljas inte för driftskostnader som föranleds av

3) påbyggnadsundervisning som avses i 5 § i lagen om grundläggande utbildning,

23 §

Justering av kostnadsfördelningen

De grundpriser som ligger till grund för de kalkylerade kostnader som avses i 6—12 § justeras på riksnivå som en helhet. Dessutom justeras följande finansiering som avses i 11 och 29 § i lagen om finansiering av undervisnings- och kulturverksamhet:

1) finansieringen av påbyggnadsundervisning som avses i 5 § i lagen om grundläggande utbildning,

24 §

Driftskostnader som ska beaktas vid justering av kostnadsfördelningen

Vid justering av kostnadsfördelningen enligt 23 § beaktas kommunernas, samkommunernas och de andra utbildningsanordnarnas

Föreslagen lydelse

2 §

Undantag från tillämpningsområdet

Statsandel enligt denna lag beviljas inte för driftskostnader som föranleds av

(upphävs 3 punkten)

23 §

Justering av kostnadsfördelningen

De grundpriser som ligger till grund för de kalkylerade kostnader som avses i 6—12 § justeras på riksnivå som en helhet. Dessutom justeras följande finansiering som avses i 11 och 29 § i lagen om finansiering av undervisnings- och kulturverksamhet:

1) finansiering av utbildning som handleder för examensutbildning och som ordnas av en anordnare av grundläggande utbildning,

24 §

Driftskostnader som ska beaktas vid justering av kostnadsfördelningen

Vid justering av kostnadsfördelningen enligt 23 § beaktas kommunernas, samkommunernas och de andra utbildningsanordnarnas

Gällande lydelse

driftskostnader för statsandelsåligganden enligt 1 § som ligger till grund för statsandel samt driftskostnaderna för ordnande av följande uppgifter som finansieras med stöd av lagen om finansiering av undervisnings- och kulturverksamhet:

1) ordnande av påbyggnadsundervisning som avses i 5 § i lagen om grundläggande utbildning,

Föreslagen lydelse

driftskostnader för statsandelsåligganden enligt 1 § som ligger till grund för statsandel samt driftskostnaderna för ordnande av följande uppgifter som finansieras med stöd av lagen om finansiering av undervisnings- och kulturverksamhet:

1) utbildning som handleder för examensutbildning och som ordnas av en anordnare av grundläggande utbildning.

Denna lag träder i kraft den 20 .

4.

Lag

om ändring av lagen om utbildning som handleder för examensutbildning

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen om utbildning som handleder för examensutbildning (1215/2020) 3 § 2 mom.,
5 § och 28 § 3 mom. som följer:

Gällande lydelse

3 §

Utbildningsanordnare

Kommunen får dock ordna utbildning som handleder för examensutbildning utan tillstånd att ordna utbildning. Utbildningen ska härvid uppfylla de förutsättningar som anges i 4 § 2 mom.

5 §

Ärenden som ska bestämmas i tillståndet att ordna utbildning

I tillståndet att ordna utbildning bestäms det i samband med vilken utbildningsform tillståndet för handledande utbildning beviljas, om utbildningsanordnaren har flera tillstånd att ordna i 4 § 1 mom. avsedd utbildning.

I tillståndet att ordna utbildning kan det bestämmas om antalet studerande inom den utbildning som handleder för examensutbildning eller antalet studerandear.

När anordnaren ordnar utbildning som handleder för examensutbildning ska anordnaren iaktta vad som i tillståndet att ordna

Föreslagen lydelse

3 §

Utbildningsanordnare

Kommunen får dock ordna utbildning som handleder för examensutbildning, *om kommunen inte har tillstånd att ordna gymnasieutbildning eller yrkesutbildning eller om det regionala behovet av den handledande utbildning som kommunen ordnar inte är av bestående natur.* Utbildningen ska härvid uppfylla de förutsättningar som anges i 4 § 2 mom.

5 §

Ärenden som ska bestämmas i tillståndet att ordna utbildning

I tillståndet att ordna utbildning bestäms det i samband med vilken utbildningsform tillståndet för handledande utbildning beviljas, om utbildningsanordnaren har flera tillstånd att ordna i 4 § 1 mom. avsedd utbildning.

När anordnaren ordnar utbildning som handleder för examensutbildning ska anordnaren iaktta vad som i tillståndet att ordna

Gällande lydelse

grundläggande utbildning, gymnasieutbildning eller yrkesutbildning bestäms om undervisningsspråket och verksamhetsområdet, om inte något annat bestäms i tillståndet att ordna utbildning som handleder för examensutbildning.

28 §

Övergångsbestämmelser om ordnande av utbildning

Om en anordnare med stöd av de bestämmelser som gällde vid ikraftträdandet av denna lag har beviljats ett sådant tillstånd att ordna utbildning som handleder för yrkesutbildning som avses i lagen om yrkesutbildning, får utbildningsanordnaren med stöd av det tillståndet ordna utbildning som handleder för examensutbildning.

Föreslagen lydelse

grundläggande utbildning, gymnasieutbildning eller yrkesutbildning bestäms om *antalet elever, antalet studerande eller antalet studerandeår*, undervisningsspråket och verksamhetsområdet, om inte något annat bestäms i tillståndet att ordna utbildning som handleder för examensutbildning. *Dessutom ska iaktas vad som i tillståndet att ordna grundläggande utbildning, gymnasieutbildning eller yrkesutbildning bestäms om formen för ordnande av utbildningen, utbildningens särskilda utbildningsuppgift och andra villkor som gäller ordnande av utbildningen.*

28 §

Övergångsbestämmelser om ordnande av utbildning

Om en anordnare med stöd av de bestämmelser som gällde vid ikraftträdandet av denna lag har beviljats ett sådant tillstånd att ordna utbildning som handleder för yrkesutbildning som avses i lagen om yrkesutbildning, får utbildningsanordnaren med stöd av det tillståndet ordna utbildning som handleder för examensutbildning. *På ett sådant tillstånd att ordna utbildning som avses i detta moment tillämpas i övrigt vad som i 4 § 1 mom. föreskrivs om skyldigheten att ordna utbildning samt vad som föreskrivs i 5 och 6 §.*

Denna lag träder i kraft den 20 .

Statsrådets förordning

om ändring av statsrådets förordning om finansiering av undervisnings- och kulturverksamhet

I enlighet med statsrådets beslut
ändras i statsrådets förordning om finansiering av undervisnings- och kulturverksamhet (1766/2009) 1 a och 3 §, mellanrubriken före 18 §, 19 § 2 mom. samt 23 a och 24 §, sådana de lyder, 1 a § i förordning 656/2014, 3 § och 19 § 2 mom. i förordning 127/2021, mellanrubriken före 18 § i förordning 1537/2016 samt 23 a och 24 § i förordning 735/2017, samt
fogas till 25 §, sådan den lyder i förordning 127/2021, ett nytt 6 mom. som följer:

1 a §

Beräkning av priset per enhet för utbildning som handleder för examensutbildning

Priset per enhet för anordnare av gymnasieutbildning är för i lagen om utbildning som handleder för examensutbildning (1215/2020) avsedd utbildning som handleder för examensutbildning det genomsnittliga pris per enhet som med stöd av 23 § i lagen om finansiering av undervisnings- och kulturverksamhet föreskrivs för gymnasieutbildning multiplicerat med 1,17.

3 §

Priserna per enhet för sådan gymnasieutbildning och utbildning som handleder för examensutbildning som ordnas vid internatskolor

Om en anordnare av gymnasieutbildning med stöd av 4 § 2 mom. i gymnasielagen har ålagt att ordna utbildning enligt gymnasielagen vid en internatskola, höjs priset per enhet i fråga om studerande inom gymnasieutbildning och utbildning som handleder för examensutbildning som får inkvartering och måltider vid internatskolan med ett belopp som är 44 procent av det genomsnittliga pris per enhet som med stöd av 23 § i lagen om finansiering av undervisnings- och kulturverksamhet föreskrivs för gymnasieutbildning.

Antalet studerande och prestationer

19 §

Beräkning av antalet studerande i gymnasier

Antalet studerande i gymnasieutbildning och antalet studerande i utbildning som handleder för examensutbildning beräknas separat. I antalet studerande i gymnasieutbildning medräknas de som studerar för att avlägga hela gymnasiets lärokurs. I antalet studerande medräknas också de studerande som fullgör sin läroplikt i enlighet med en plan som avses i 8 § i läropliktslagen (1214/2020). Vid beräkningen av det antal studerande som avses i denna paragraf beaktas inte studerande som deltar i utbildning som ordnas i form av avgiftsbelagd service.

23 a §

Begränsningar gällande räknandet som grund för finansieringen

Om en studerande med stöd av 48 § 4 mom. i lagen om finansiering av undervisnings- och kulturverksamhet räknas som grund för finansieringen av gymnasieutbildning den 20 januari, kan de studerandeår enligt 32 b § i lagen om finansiering av undervisnings- och kulturverksamhet som bestäms utifrån den studerandes studierätt inte räknas som grund för finansieringen under tiden från och med den 1 januari till och med den sista juli året i fråga. Om en studerande räknas som grund för finansieringen av gymnasieutbildning eller om en studerande deltar i utbildning som handleder för examensutbildning och som ordnas av en anordnare av grundläggande utbildning den 20 september, kan studerandeåren inte räknas som grund för finansieringen under tiden från och med den 1 augusti till och med den sista december året i fråga. Studerandeåren kan dock räknas som grund för finansieringen efter det datum som den studerande har avslutat gymnasieutbildningen eller utbildningen som handleder för examensutbildning.

Om de studerandeår som bestäms utifrån den studerandes studierätt med stöd av 48 § 4 mom. i lagen om finansiering av undervisnings- och kulturverksamhet räknas som grund för finansieringen av yrkesutbildningen den 20 januari eller den 20 september, kan den studerande inte under samma tidpunkt räknas som grund för finansieringen av gymnasieutbildning eller utbildning som handleder för examensutbildning och som ordnas av en anordnare av grundläggande utbildning.

Vad som i denna paragraf föreskrivs om finansiering av gymnasieutbildning tillämpas också på utbildning som handleder för examensutbildning och som ordnas av en anordnare av gymnasieutbildning. Vad som i denna paragraf föreskrivs om finansiering av yrkesutbildning tillämpas också på utbildning som handleder för examensutbildning och som ordnas av en anordnare av yrkesutbildning.

24 §

Tillämpning av dagarna för beräkning av antalet studerande i vissa fall

När utbildning enligt gymnasielagen eller utbildning som handleder för examensutbildning och som ordnas av en anordnare av gymnasieutbildning inleds på basis av ett nytt eller ändrat tillstånd att ordna utbildning, tillämpas antalet studerande enligt den beräkningsdag som följer efter tidpunkten för inledandet från och med ingången av den månad då utbildningen inleddes. När en utbildning upphör på basis av ett nytt eller ändrat tillstånd att ordna utbildning, tillämpas antalet studerande enligt den beräkningsdag som föregår tidpunkten för upphörandet till och med utgången av den månad som föregår upphörandet av utbildningen. Vad som föreskrivs i denna paragraf tillämpas också på fall där utbildningsuppgiften för utbildningsanordnaren väsentligt ändras.

25 §

Lämnande av uppgifter

Vad som föreskrivs i denna paragraf tillämpas också på utbildning som handleder för examensutbildning och som ordnas av de anordnare av undervisning och utbildning som avses i denna paragraf.

Denna förordning träder i kraft den 1 augusti 2022.

Denna förordning tillämpas första gången vid beviljande av finansiering för finansåret 2022.

Viktcoeffcienten för utbildning som handleder för examensutbildning enligt 1 a § tillämpas första gången vid fastställandet av finansieringen för finansåret 2024. Viktkoefficienten för utbildning som handleder för examensutbildning är 1,22 vid fastställandet av finansieringen för finansåret 2022 och 1,19 vid fastställandet av finansieringen för finansåret 2023.

Procentsatsen i 3 § i denna förordning tillämpas första gången när finansieringen bestäms för finansåret 2024. Den ovan avsedda procentsatsen är 42 procent när finansieringen bestäms för finansåret 2022 och 41 procent när finansieringen bestäms för finansåret 2023.

På finansieringen av i lagen om grundläggande utbildning avsedd påbyggnadsundervisning efter den grundläggande utbildningen, i gymnasielagen avsedd utbildning som förbereder för gymnasieutbildning och i lagen om yrkesutbildning avsedd utbildning som handleder för yrkesutbildning tillämpas de bestämmelser som gällde vid ikraftträdandet av denna förordning.

Undervisnings- och kulturministeriets förordning

om ändring av 2 och 7 § i undervisnings- och kulturministeriets förordning om beräkningsgrunderna för finansiering för yrkesutbildning

I enlighet med statsrådets beslut
ändras i undervisnings- och kulturministeriets förordning om beräkningsgrunderna för finansiering för yrkesutbildning (1244/2020) 2 § 3 mom. samt 7 § 1 och 3 mom. som följer:

2 §

Viktkoefficienter för examina och annan utbildning

Viktkoefficienten för utbildning som handleder för examensutbildning enligt lagen om utbildning som handleder för examensutbildning (1215/2020) är 1,54.

7 §

Höjningskoefficienter för ordnande av särskilt stöd

Höjningskoefficienten för ordnande av särskilt stöd enligt 64 § i lagen om yrkesutbildning är 0,50 inom examensutbildning och 0,64 inom utbildning som utbildning som handleder för arbete och ett självständigt liv. Höjningskoefficienten för ordnande av särskilt stöd enligt 21 § i lagen om utbildning som handleder för examensutbildning är 0,64.

Studeraandearen viktas med de höjningskoefficienter som avses i 1 mom. för de dagar då ett beslut om särskilt stöd enligt 64 § i lagen om yrkesutbildning eller 21 § i lagen om utbildning som handleder för examensutbildning är i kraft för den studerande. Med de höjningskoefficienter som avses i 2 mom. viktas studeraandearen för alla de dagar som ingår i ett studeraandear.

Denna förordning träder i kraft den 1 augusti 2022.

På utbildning som handleder för yrkesutbildning enligt lagen om yrkesutbildning tillämpas de bestämmelser som gällde vid ikraftträdandet av denna förordning.

Denna förordning tillämpas första gången vid beviljande av finansiering för finansåret 2023. Vid beviljande av finansiering för tidigare finansår tillämpas de bestämmelser som gällde vid ikraftträdandet av denna förordning.